

มาตรการทางกฎหมายเพื่อกำกับดูแลผลิตภัณฑ์อาหารเกษตรอินทรีย์
(Legal Measures for Regulating Organic Food Products)

โดย

ดร. สลิลลา กลั่นเรืองแสง

สนับสนุนทุนวิจัยโดย

สถาบันวิจัย

มหาวิทยาลัยรังสิต ประจำปีการศึกษา 2567

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้ได้รับการสนับสนุนจากสถาบันวิจัย มหาวิทยาลัยรังสิต ซึ่งให้โอกาสผู้วิจัยได้ศึกษาในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับสินค้าภาคการเกษตร อันได้แก่ สินค้าเกษตรอินทรีย์ อันมีความสำคัญต่อผู้บริโภค ซึ่งปัจจุบันได้ให้ความสำคัญกับเรื่องสุขภาพมากขึ้น ด้วยเพราะหากภาครัฐและภาคเอกชน ร่วมมือกันส่งเสริมมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทยให้พัฒนาไปได้เทียบเท่าต่างประเทศและสอดคล้องกับมาตรฐานในระดับสากล นอกจากจะเป็นแนวทางในสร้างสินค้าเกษตรอินทรีย์อย่างยั่งยืนแล้ว ก็จะเป็นการสะท้อนให้ผู้ผลิตและผู้บริโภคใส่ใจกับการให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณมหาวิทยาลัยรังสิต สำหรับทุนวิจัยนี้ อีกทั้งขอขอบคุณคำแนะนำอันเป็นประโยชน์จากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาให้ความเห็นเพื่อให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้วิจัย

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอกฎเกณฑ์เกี่ยวกับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในต่างประเทศที่ได้รับการยอมรับในระดับสากลซึ่งสำคัญต่อการสร้างหลักประกันให้กับสุขภาพของผู้บริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์อย่างเหมาะสม โดยมุ่งไปที่การส่งเสริมความปลอดภัยทางอาหาร (Food Safety) อีกทั้งมุ่งหมายให้เป็นประโยชน์ต่อการกำกับดูแลสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) โดยเป็นงานวิจัยในรูปแบบของการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ครอบคลุมในขอบเขตของต่างประเทศ และหลักการระหว่างประเทศ

ทั้งนี้ จากการศึกษาวิจัยกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ทั้งในต่างประเทศ (สหภาพยุโรป สหรัฐอเมริกา แคนาดา ออสเตรเลีย และสวีเดน) และในระดับระหว่างประเทศ (IFOAM) ที่สำคัญต่อการทำเกษตรอินทรีย์ พบว่ามีแนวทางอันจะเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรไทย ในการพัฒนาคุณภาพของสินค้าเกษตรอินทรีย์ให้เป็นไปอย่างสะอาด และปลอดภัย อีกทั้งทำให้สามารถแข่งขันในตลาดโลกได้ ซึ่งผู้วิจัยขอสรุปเป็นประเด็นสำคัญ ดังต่อไปนี้

ประการแรก “องค์กรด้านการกำกับดูแล” จำเป็นต้องมีองค์กรกลางเพื่อเป็นกลไกตรวจสอบมาตรฐานของสินค้าเกษตรอินทรีย์ ทั้งที่อยู่ในตลาดภายในประเทศและเพื่อการส่งออก

ประการที่สอง “การติดฉลาก” ควรมีฉลากหรือตรา (ส่วนกลาง) ที่เป็นเสมือนเครื่องหมายการค้าของประเทศ โดยมีองค์กรภาครัฐเป็นหลัก แล้วใช้ระบบอนุญาตให้เอกชนเป็นผู้ตรวจสอบร่วมในการติดฉลากสินค้าเกษตรอินทรีย์

ประการที่สาม “ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม” เน้นสินค้าเกษตรอินทรีย์แนวทางเชิงนิเวศน์ (Ecological Approach) โดยภาครัฐต้องมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมให้ภาคเกษตรอินทรีย์ของไทยตระหนักและให้ความสำคัญในการเคารพต่อสิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้ ควรจัดให้มี “กลไกการคุ้มครองผู้บริโภค” ที่มุ่งเน้นให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วนมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการรักษาความสมบูรณ์ของสินค้าเกษตรอินทรีย์ เพื่อปกป้องภาคเกษตรอินทรีย์จากอาชญากรรม (Criminal Activity) และการหลอกลวงผู้บริโภคโดยแจ้งข้อมูลอันเป็นเท็จ ยิ่งไปกว่านั้นสมควรส่งเสริม “การพัฒนาเชิงยุทธศาสตร์ความร่วมมือในระดับระหว่างประเทศ” ให้ปรากฏเป็นแผนยุทธศาสตร์นโยบายเกษตรร่วม ที่มุ่งเน้นให้เกิดความมั่นคงทางอาหารในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ยั่งยืนอย่างเป็นรูปธรรม

กล่าวโดยสรุป เพื่อให้การพัฒนาด้านเกษตรกรรมอยู่บนพื้นฐานการคำนึงถึงความความปลอดภัยทางอาหาร (Food Safety) เป็นสำคัญ จึงต้องมีมาตรการที่จำเป็นเพื่อส่งเสริมมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทยให้เทียบเท่าตามมาตรฐานระหว่างประเทศ ซึ่งจะเป็นหลักประกันให้ผู้บริโภคสามารถเลือกสินค้าเกษตรอินทรีย์ได้อย่างมั่นใจยิ่งขึ้น โดยการพัฒนามาตรการทางกฎหมายที่มีการกำกับดูแลอย่างเป็นรูปธรรม ควบคู่กับการสร้างความเข้าใจให้เคารพต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งไม่เพียงแต่จะนำไปสู่การพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) แต่ย่อมเป็นการส่งเสริม “สิทธิในการเข้าถึงอาหาร (Right to food)” อันจะนำไปสู่ความมั่นคงทางอาหาร (Food Security) ต่อไป

ABSTRACT

This research aims to propose rules and regulations on internationally recognized organic agriculture standards, which are essential for properly ensuring the health and safety of organic produce consumers. Food safety promotion and the benefit to the regulation of organic produces in alignment with the Sustainable Development Goals (SDGs) are focused. Therefore, it employs documentary research methodology with a scope encompassing both foreign contexts and international frameworks.

The rules and regulations in various countries (the European Union, the United States, Canada, Australia, and Sweden) and in the international level (IFOAM) related to organic farming are examined revealing certain beneficial guidelines for Thai farmers in enhancing the quality of their organic produce in a clean and safe manner. This contributes to a better global market competitiveness. The research's key findings can be summarized as follows:

Firstly, “the regulatory authority”, there is a need for a centralized regulatory body responsible for monitoring and enforcing organic agricultural standards for both domestic consumption and international export.

Secondly, “the labeling system”, there should be a (central) certification label or seal, which serve as the national trademark. The government authorities provide a main support, while the private sector can be a joint inspector of organic produce labelling through the authorization system.

Thirdly, “the social and environmental responsibility”, the organic agriculture should emphasize on ecological approach. The government play a key role in raising the awareness and commitment to environmental protection in Thai organic agriculture sector.

Moreover, “the consumer protection mechanism” should be introduced with the focus on the participation of all stakeholders to carry out their duties and to take responsibilities for the integrity of organic produces. This helps prevent organic agriculture sector from criminal activity and fraud as a result of false information dissemination to consumers. Importantly, “the strategic international cooperation development” should be promoted to turn into a strategic plan of joint agriculture policy with the emphasis on forging food security across the Southeast Asian region.

In conclusion, to develop the agriculture on the basis of food safety awareness, the necessary measures to promote Thai organic produce standards in compatibility to the international ones must be taken. This is to ensure that consumers are able to choose organic produces with more confidence. Moreover, the introduction of legal regime with a tangible regulatory framework and the building of understanding about the respect to the environment will result in organic produce standard development in alignment with the Sustainable Development Goals (SDGs). This indeed fosters the right to food leading eventually to food security.

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	7
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	7
1.2 วัตถุประสงค์	7
1.3 สมมติฐานของการศึกษา	8
1.4 ขอบเขตและวิธีการศึกษา	8
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
บทที่ 2 สถานการณ์ด้านเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทย	10
2.1 ภาพรวมของสินค้าเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทย	10
2.2 แนวทางการรับรองเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทย	14
บทที่ 3 การจัดการด้านมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในต่างประเทศ	18
3.1 แนวคิดพื้นฐานในการจัดการด้านมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ตามหลักการสากล	18
3.1.1 สิทธิมนุษยชนกับการจัดการด้านเกษตรอินทรีย์	18
3.1.1.1 สิทธิในการเข้าถึงอาหาร (Right to Food) กับการได้รับอาหารอย่างเพียงพอ	18
3.1.1.2 หลักการระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิในการได้รับอาหาร	25
3.1.2 บทบาทของสังคมระหว่างประเทศในการกำกับดูแลมาตรฐานเกษตรอินทรีย์	27
3.1.2.1 ระเบียบข้อบังคับด้านอาหารระหว่างประเทศด้านมาตรฐานอาหาร	27
3.1.2.2 องค์การด้านการรับรองเกษตรอินทรีย์ในระดับสากล	29
3.1.3 ภาพรวมของมาตรฐานด้านเกษตรอินทรีย์ในต่างประเทศ	31
3.1.3.1 ข้อมูลพื้นฐานด้านเกษตรอินทรีย์	31
3.1.3.2 ความเป็นมาของเกษตรอินทรีย์	33
3.1.3.3 สรุปพื้นที่เกษตรอินทรีย์ทั่วโลก	34
3.2 มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในต่างประเทศ	38
3.2.1 การจัดการด้านมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในยุโรป	38
3.2.1.1 ความเป็นมาเกี่ยวกับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในยุโรป	39
3.2.1.2 กฎเกณฑ์เกี่ยวกับการรับรองคุณภาพสินค้าเกษตรอินทรีย์ในสหภาพยุโรป	42
3.2.1.3 กลไกคุ้มครองผู้บริโภคสำหรับสินค้าเกษตรอินทรีย์ในสหภาพยุโรป	44
3.2.2 การจัดการด้านมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในสหรัฐอเมริกา	45
3.2.2.1 ความเป็นมาเกี่ยวกับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในสหรัฐอเมริกา	46
3.2.2.2 กฎเกณฑ์เกี่ยวกับการรับรองคุณภาพสินค้าเกษตรอินทรีย์ในสหรัฐอเมริกา	48
3.2.2.3 กลไกคุ้มครองผู้บริโภคสำหรับสินค้าเกษตรอินทรีย์ในสหรัฐอเมริกา	50

	หน้า
3.2.3 การจัดการด้านมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในประเทศแคนาดา	51
3.2.3.1 ความเป็นมาเกี่ยวกับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในประเทศแคนาดา	51
3.2.3.2 กฎเกณฑ์เกี่ยวกับการรับรองคุณภาพสินค้าเกษตรอินทรีย์ในประเทศแคนาดา	53
3.2.3.3 กลไกคุ้มครองผู้บริโภคสำหรับสินค้าเกษตรอินทรีย์ในประเทศแคนาดา	54
3.2.4 การจัดการด้านมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในประเทศออสเตรเลีย	55
3.2.4.1 ความเป็นมาเกี่ยวกับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในออสเตรเลีย	57
3.2.4.2 กฎเกณฑ์เกี่ยวกับการรับรองคุณภาพสินค้าเกษตรอินทรีย์ในประเทศออสเตรเลีย	60
3.2.4.3 กลไกคุ้มครองผู้บริโภคสำหรับสินค้าเกษตรอินทรีย์ในประเทศออสเตรเลีย	65
3.2.5 การจัดการด้านมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในประเทศสวีเดน	70
3.2.5.1 ความเป็นมาเกี่ยวกับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในประเทศสวีเดน	70
3.2.5.2 กฎเกณฑ์เกี่ยวกับการรับรองคุณภาพสินค้าเกษตรอินทรีย์ในประเทศสวีเดน	72
3.2.5.3 กลไกคุ้มครองผู้บริโภคสำหรับสินค้าเกษตรอินทรีย์ในประเทศสวีเดน	76
บทที่ 4 บทวิเคราะห์แนวทางการกำกับดูแลผลิตภัณฑ์อาหารเกษตรอินทรีย์	79
4.1 วิเคราะห์แนวทางการกำกับดูแลผลิตภัณฑ์อาหารเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทย	79
4.2 วิเคราะห์กลไกการทบทวนเกี่ยวกับการรับรองคุณภาพสินค้าเกษตรอินทรีย์ในต่างประเทศ	85
4.3 การนำหลักปฏิบัติเกี่ยวกับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในต่างประเทศมาประยุกต์ใช้กับประเทศไทย	91
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	94
5.1 สรุปผลการวิจัย	94
5.2 ข้อเสนอแนะ	96
เอกสารอ้างอิง	97 - 102

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบัน ถือได้ว่าผู้บริโภคได้ให้ความสำคัญกับสุขภาพมากยิ่งขึ้น การพัฒนาด้านเกษตรกรรม จึงต้องคำนึงถึงความปลอดภัยทางอาหาร (Food Safety) เป็นสำคัญ จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ต้องมีมาตรการในการควบคุมสินค้าเกษตรอินทรีย์ให้มีคุณภาพและสร้างความมั่นใจให้ผู้บริโภค โดยต้องพัฒนาหลักปฏิบัติเกี่ยวกับการรับรองคุณภาพสินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทยให้สอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศ โดยเรียนรู้จากการปฏิบัติที่ได้ผลจริงในต่างประเทศ เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมศักยภาพของภาคการเกษตร ซึ่งในที่นี้ คือ การทำเกษตรอินทรีย์ของไทย ให้สามารถแข่งขันในตลาดโลกได้ ยิ่งไปกว่านั้น การที่พลเมืองของรัฐได้บริโภคอาหารที่สะอาดและปลอดภัย ถือว่าเป็นการส่งเสริมสิทธิในการเข้าถึงอาหาร (Right to food)) อันจะนำไปสู่ความมั่นคงทางอาหาร (Food Security)

ทั้งนี้ สภาพปัญหาปัจจุบันที่เกิดขึ้นในประเทศไทย คือการมีทรัพยากรที่พร้อมในการผลิตสินค้าอาหารเกษตรอินทรีย์ แต่ยังมีข้อจำกัดหลายประการ ซึ่งประเด็นที่สำคัญ คือ ยังไม่มีมาตรการทางกฎหมายที่จะใช้ในการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ เพื่อให้เกิดการพัฒนาในด้านเกษตรกรรมอินทรีย์ ให้ยั่งยืนและเป็นประโยชน์ต่อความมั่นคงทางอาหารของประเทศไทย

โดยที่การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มุ่งเน้นให้การทำเกษตรอินทรีย์ ควรมีมาตรการทางกฎหมายเพื่อกำกับดูแลผลิตภัณฑ์อาหารเกษตรอินทรีย์ที่เป็นรูปธรรม ทั้งการรับรองโดยการให้สัญลักษณ์มาตรฐานของสินค้าเกษตรอินทรีย์ และระบบกำกับดูแลหน่วยงานรับรองที่สอดคล้องตามมาตรฐานสากล ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงกับทั้งสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDG) ของสหประชาชาติ ตลอดจนเป็นแนวทางและหลักปฏิบัติสำคัญเพื่อช่วยให้เกษตรกรได้พัฒนากระบวนการ ผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ จากการประยุกต์ใช้องค์ความรู้และปรับปรุงตามมาตรฐานระหว่างประเทศ อันจะเป็นประโยชน์ทั้งด้านการค้า และเป็นผลดีต่อการคุ้มครองผู้บริโภคด้านความปลอดภัยทางอาหาร (Food Safety) อย่างเป็นรูปธรรมและเหมาะสมกับประเทศไทยต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อนำเสนอกฎเกณฑ์เกี่ยวกับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในต่างประเทศและในระดับระหว่างประเทศ ที่ได้รับการยอมรับในทางระหว่างประเทศที่สำคัญต่อการสร้างหลักประกันให้กับสุขภาพของผู้บริโภคที่จะได้รับประโยชน์โดยตรงต่อสุขภาพในการเข้าถึงอาหารสะอาด ปลอดภัย และได้มาตรฐาน

2. เพื่อนำเสนอมาตรการที่ส่งเสริมความปลอดภัยทางอาหาร (Food Safety) ที่เหมาะสมกับสินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทย อันจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นของผู้บริโภค ทำให้สามารถผลิตและขายสินค้าได้มากขึ้น อีกทั้งทำการค้าได้ในระดับสากลมากยิ่งขึ้น

3. เพื่อให้ทราบแนวทางในการกำกับดูแลสินค้าอาหารเกษตรอินทรีย์ ซึ่งจะส่งเสริมการบริโภคอาหารที่สะอาดและปลอดภัย ถือเป็นการส่งเสริมสิทธิในการเข้าถึงอาหาร (Right to food) และสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

1. ต้องมีมาตรการที่จำเป็นเพื่อส่งเสริมมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทยให้เทียบเท่าในระดับระหว่างประเทศที่สำคัญ
2. ควรปรับปรุงหรือสร้างมาตรการที่ช่วยสร้างหลักประกันให้กับสุขภาพของผู้บริโภคในการเลือกสินค้าเกษตรอินทรีย์ได้อย่างมั่นใจยิ่งขึ้น
3. มาตรการทางกฎหมายที่ใช้บังคับในปัจจุบัน ควรมีระบบกำกับดูแลควบคู่กับการมีกฎหมายที่เหมาะสมเพื่อส่งเสริมให้การพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์สามารถบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

1.4 ขอบเขตและวิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้กำหนดขอบเขตเป็นสองส่วน กล่าวคือ ส่วนที่หนึ่ง เป็นมาตรการที่จำเป็นต่อการควบคุมมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์โดยการทบทวนมาตรการที่จำเป็นต่อการควบคุมคุณภาพของการทำเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทย และ

ส่วนที่สอง คือมาตรการทางกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ระบบกำกับดูแลการทำเกษตรอินทรีย์ภายในประเทศ โดยมุ่งเน้นเพื่อส่งเสริมสิทธิด้านสิทธิมนุษยชน คือ สิทธิในการเข้าถึงอาหาร (Right to food) อันจะนำไปสู่ความมั่นคงทางอาหาร (Food Security) อย่างยั่งยืน

ทั้งนี้ ได้ศึกษาหลักเกณฑ์ของต่างประเทศ 5 ประเทศ กล่าวคือ

- (1) **สหภาพยุโรป** เป็นตัวอย่างของการมีเป้าหมายในการปรับกฎเกณฑ์มาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ให้สอดคล้องกับผู้ประกอบการในสหภาพยุโรปและทั่วโลก โดยมีการปรับปรุงข้อกำหนดให้ทันสมัย อาทิ สอดคล้องกับเงื่อนไขทางสังคมใหม่ ๆ (New Social Conditionality) (บังคับใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2568) เน้นการรับรองสิทธิของเกษตรกรและคนงานในพื้นที่การเกษตรมากขึ้น
- (2) **สหรัฐอเมริกา** เป็นประเทศตัวอย่างซึ่งมีรากฐานทางประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจมายาวนาน การพัฒนาด้านเกษตรอินทรีย์มาจากแนวคิดของลอร์ดนอร์ทเบอร์น (Lord Northbourne) ผู้มอบคำว่า 'เกษตรอินทรีย์' ให้กับโลก เป็นการประกาศเจตนารมณ์เกษตรอินทรีย์ (Manifesto of Organic Agriculture) ในหนังสือ Look to the Land ซึ่งตีพิมพ์ในปี พ.ศ. 2483 ซึ่งกล่าวถึงการแข่งขัน (Contest) ระหว่าง "เกษตรอินทรีย์กับเกษตรเคมี" ถือเป็นรากฐานของการเริ่มต้นความเคลื่อนไหวด้านเกษตรอินทรีย์ทั่วโลก
- (3) **แคนาดา** เป็นประเทศตัวอย่างซึ่งมีมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ที่ไม่ใช่แค่กลุ่มของกฎระเบียบและข้อจำกัด (Set of Rules and Restrictions) สำหรับควบคุมว่า "สิ่งใดบ้างที่สามารถติดฉลากเป็นผลิตภัณฑ์อินทรีย์" แต่ยังมุ่งเน้นไปที่แนวทางการกำกับดูแล "การผลิตและการแปรรูป

ผลิตภัณฑ์อินทรีย์” (เช่น เชื่อมโยงกับบัญชีสารที่ได้รับอนุญาตให้ใช้ในระบบการผลิตอินทรีย์) โดยมีการพัฒนาข้อบังคับในการจำกัดการใช้อย่างต่อเนื่อง

- (4) **ออสเตรเลีย** เป็นประเทศตัวอย่างซึ่งถือว่ามีพื้นที่เกษตรอินทรีย์มากที่สุดในโลก ประเมินการว่าพื้นที่ส่วนใหญ่เป็น Organic Farmland และเป็นทุ่งปศุสัตว์อันกว้างใหญ่ (Extensive Grazing Areas)
- (5) **สวีเดน** เป็นประเทศตัวอย่างของกลุ่มประเทศนอร์ดิกส์ซึ่งมีการรับรองเกษตรอินทรีย์ที่เน้นการปกป้องสิ่งแวดล้อมสวัสดิภาพสัตว์ และสภาพการทำงานดีขึ้น อีกทั้งมุ่งหมายต่อการลดผลกระทบต่อสภาพอากาศ ความหลากหลายทางชีวภาพมากขึ้น

โดยเป็นการวิจัยเอกสาร Documentary Research โดยวิเคราะห์ตัวบทกฎหมายและกฎเกณฑ์ที่สำคัญอันเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ มีขั้นตอนวิธีการทำการวิจัยที่สำคัญ อาทิ การเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลจากหนังสือ บทความ และเอกสารต่าง ๆ โดยใช้บริการสารสนเทศของห้องสมุด ตลอดจนการสืบค้นข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้ ในการศึกษาครั้งนี้จะใช้รูปแบบการศึกษาวิจัยแบบวิจัยเอกสาร (Documentary Research) จากการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ อาทิ ตำรากฎหมาย บทความ วารสาร และวิทยานิพนธ์ โดยสืบค้นจากบริการสารสนเทศจากห้องสมุดผ่านระบบดิจิทัล ตลอดจนการสืบค้นข้อมูลสื่ออิเล็กทรอนิกส์จากเว็บไซต์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งของประเทศไทย ต่างประเทศ และในระดับระหว่างประเทศ

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบกฎเกณฑ์เกี่ยวกับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ในระดับระหว่างประเทศที่อาจประยุกต์ใช้ได้กับการรับรองคุณภาพสินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทย ซึ่งจะส่งผลต่อกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้บริโภค ที่จะได้รับประโยชน์โดยตรงต่อสุขภาพในการเข้าถึงอาหารสะอาด ปลอดภัย และได้มาตรฐาน
2. ทำให้ทราบมาตรการที่ส่งเสริมความสะดวกในการการรับรองคุณภาพสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่รวดเร็ว และได้มาตรฐานจนสามารถแข่งขันในเชิงการค้าระหว่างประเทศได้ ซึ่งจะส่งผลต่อกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ผลิตและผู้ขายสินค้า ที่จะได้รับประโยชน์จากความเชื่อมั่นของผู้บริโภค ทำให้สามารถผลิตและขายสินค้าได้มากขึ้น อีกทั้งทำการค้าได้ในระดับสากลมากยิ่งขึ้น
3. ทำให้ทราบแนวทางในการพัฒนาองค์กรด้านการกำกับดูแลสินค้าเกษตรอินทรีย์ เพื่อสร้างหลักประกันด้านปลอดภัยทางอาหาร (Food Safety) ให้กับผู้บริโภคอย่างเหมาะสม ซึ่งจะส่งผลต่อกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งในที่นี้คือ สังคมโดยรวม ที่จะได้รับประโยชน์จากการได้บริโภคอาหารที่สะอาดและปลอดภัย ส่งเสริมสิทธิในการเข้าถึงอาหาร (Right to food) อีกทั้งนำไปสู่การบรรลุตามเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs)

บทที่ 2

สถานการณ์ด้านเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทย

2.1 ภาพรวมของสินค้าเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทย

แนวคิดพื้นฐานของเกษตรอินทรีย์คือ การทำการเกษตรแบบองค์รวม ซึ่งแตกต่างอย่างมากจากระบบเกษตรแผนใหม่ที่มุ่งเน้นการใช้ปัจจัยการผลิต ต่างๆ เพื่อเพิ่มผลผลิตเฉพาะพืชที่ปลูก ซึ่งเป็นแนวคิดแบบแยกส่วน เพราะให้ความสนใจเฉพาะแต่ผลผลิตของพืชหลักที่ปลูก โดยไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบต่อทรัพยากร การเกษตรหรือนิเวศการเกษตร สำหรับเกษตรอินทรีย์ซึ่งเป็นการเกษตรแบบองค์รวมจะให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน, การรักษาแหล่งน้ำให้สะอาด และการฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพของฟาร์ม ทั้งนี้เพราะแนวทางเกษตรอินทรีย์อาศัยกลไกและกระบวนการของระบบนิเวศในการทำ การผลิต (กรีนเนท, 2562)¹

บทนิยาม คำว่า “เกษตรอินทรีย์”

เกษตรอินทรีย์ คือ ระบบการเกษตรที่เน้นความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจ โดยเน้นการปรับปรุงบำรุงดิน เคารพต่อศักยภาพทางธรรมชาติของพืช สัตว์ และนิเวศเกษตร เกษตรอินทรีย์จึงลดการใช้ปัจจัยการผลิตจากภายนอก และ หลีกเลี่ยงการใช้สารเคมี ขณะเดียวกัน ประยุกต์ใช้ธรรมชาติในการเพิ่มผลผลิตและพัฒนาการต้านทานโรค

ประโยชน์ของการทำเกษตรในรูปแบบเกษตรอินทรีย์

1. อนุรักษ์และปรับปรุงสภาพแวดล้อม ช่วยฟื้นฟูสภาพดินให้กลับมามีความอุดมสมบูรณ์
2. กระบวนการผลิตปลอดภัยต่อเกษตรกรและเกิดเป็นความปลอดภัยทางด้านอาหารต่อผู้บริโภค
3. ลดต้นทุนการผลิตทางการเกษตร เนื่องจากไม่ใช้สารเคมี
4. เพิ่มมูลค่าผลผลิตให้กับเกษตรกร

(สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2567)²

เกษตรอินทรีย์ คือ คือการทำการเกษตรด้วยกรรมวิธีทางธรรมชาติ โดยที่พื้นที่ที่ทำเกษตรนั้น ต้องไม่มีสารพิษ หรือสารเคมีตกค้างและหลีกเลี่ยงจากการปนเปื้อนของสารเคมีทั้งทางดิน ทางน้ำ และทางอากาศ เพื่อความสมบูรณ์ทางชีวภาพในระบบนิเวศและฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามสมดุลของธรรมชาติให้มากที่สุด (สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร, 2567)³

¹ กรีนเนท (2562) แนวทางเกษตรอินทรีย์ คืออย่างไร

<https://www.greenet.or.th/how-nice-is-organic-agri/>

² สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2567) กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

https://www.opsmoac.go.th/km-km_org_center-files-401591791812

³สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (2567) เกษตรอินทรีย์ คือ อะไร และทำไมต้องเกษตรอินทรีย์?. สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน) <https://www.arda.or.th/detail/6186>

สรุปประเด็นข้อห้ามทำและข้อที่ต้องทำในการทำเกษตรอินทรีย์ (สวพส., 2563)⁴

“8 ข้อห้ามทำ”	“9 ข้อต้องทำ”
— ห้ามใช้สารเคมีทุกชนิด — ห้ามเผาแปลงเพื่อเตรียมพื้นที่ปลูก และพื้นที่ต้องไม่เป็นการเปิดป่าขั้นต้น ยกเว้น กรณี เผาเพื่อทำลายการระบาดของโรค-แมลงศัตรูพืช — ห้ามใช้พืช (เมล็ดพันธุ์) สัตว์ และจุลินทรีย์ ที่มาจากกระบวนการพันธุวิศวกรรม (GMOs) และห้ามใช้เมล็ดพันธุ์ดัดแปลงพันธุกรรม — ห้ามใช้ปุ๋ยสวะและอุจจาระคน — ห้ามใช้มูลสัตว์ที่ไม่ผ่านการหมัก — ห้ามปลูกพืชชนิดเดียวกันในแปลงอินทรีย์และแปลงเคมี (พืชคู่ขนาน) — ห้ามใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ชีวภัณฑ์ และปัจจัยการผลิตอื่นๆ ที่ไม่ผ่านการอนุญาตจากโครงการ — ห้ามนำผลิตผลเคมีมาขายเป็นผลิตผลอินทรีย์	— เกษตรกรต้องสมัครเป็นสมาชิกโครงการ (กรณีเป็นกลุ่มหรือโครงการ) — เกษตรกรใหม่ต้องเข้าสู่ระยะปรับเปลี่ยนพืชล้มลุก 1 ปี พืชยืนต้น 18 เดือน — เกษตรกรต้องผ่านการฝึกอบรมทำความเข้าใจเกี่ยวกับข้อกำหนดในการปลูกพืชอินทรีย์ (กรณีเป็นกลุ่มหรือโครงการ) — เกษตรกรต้องแยกแปลงปลูกพืชอินทรีย์ และแปลงปลูกพืชเคมีให้ชัดเจน — ต้องทำแนวกันชนในกรณีที่แปลงอินทรีย์ติดกับแปลงเคมี ความกว้างอย่างน้อย 1 เมตร — เกษตรกรต้องจัดทำปัจจัยการผลิตเพื่อใช้เอง (ช่วยลดต้นทุน) — เกษตรกรต้องแยกเครื่องมือที่ใช้ในแปลงอินทรีย์กับแปลงเคมี โดยเฉพาะถึงฟัน — เกษตรกรต้องแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบทันทีหากต้องการเปลี่ยนแปลงการผลิตเป็นแปลงเคมี — เกษตรกรต้องจดบันทึกการใช้ปัจจัยการผลิต

⁴ สวพส. (2563) เกษตรอินทรีย์...8 ข้อห้ามทำ...9 ข้อต้องทำ (14 ตุลาคม 2563) สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) <https://www.hrdi.or.th/Articles/Detail/108>

สรุปข้อดีของอาหารเกษตรอินทรีย์ (ศูนย์เครือข่ายข้อมูลอาหาร, 2557)⁵

อาหารอินทรีย์ หรือที่เราเรียกกันว่า อาหารออร์แกนิก (organic food) ปัจจุบันเป็นกลุ่มอาหารที่เป็นที่นิยมในกลุ่มคนรักสุขภาพเป็นอย่างมาก เนื่องจากอาหารมีการปรุงด้วยส่วนผสมทุกอย่างที่มาจากธรรมชาติ ไม่ใช้สารเคมีในการผลิต และไม่มีการตัดต่อทางพันธุกรรม (genetic modification, GMO) จึงทำให้ผู้บริโภคมั่นใจได้ว่าอาหารนั้นมีความปลอดภัย และดีต่อสุขภาพ ซึ่งแตกต่างกับอาหารปลอดภัย ที่ยังสามารถใช้สารเคมี แต่ต้องอยู่ในมาตรฐานของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP) และมีการเว้นช่วงก่อนการเก็บเกี่ยวผลผลิต เพื่อให้สารเคมีในอาหารอยู่ในระดับที่ปลอดภัยในการบริโภค

	เหตุผล
ด้านความยั่งยืนทางพลังงาน	ช่วยลดพลังงานการขนส่งและนำเข้าอาหารจากต่างประเทศ และช่วยให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มมากขึ้น
ด้านสุขภาพ	ช่วยลดความเสี่ยงของการเกิดโรคต่างๆ ที่มาจากสารเคมีสังเคราะห์ เช่นโรคมะเร็ง โรคหัวใจ และโรคภูมิแพ้ อาหารออร์แกนิกนั้นยังมีคุณค่าทางโภชนาการที่ดีกว่าการผลิตอาหารในรูปแบบอื่นๆ เนื่องจากการดูแลที่เป็นไปตามธรรมชาติ อาหารออร์แกนิกจึงมีความสมบูรณ์ทางสารอาหารและสามารถคงความสดได้นานกว่า โดยเฉพาะสดรีมีครร์ การบริโภคอาหารประเภทออร์แกนิกจะช่วยลดความเสี่ยงของโรคต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นกับบุตรในท้อง เช่น โรคหอบหืด ภูมิแพ้ ทานบกพร่อง หรือโรคออทิสติก เป็นต้น อีกทั้งมารดายังได้รับสารอาหารเพื่อพัฒนาการที่ดีของลูกน้อยในครรภ์อย่างสมบูรณ์
ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	ลดโลกร้อน เนื่องจากการเพาะปลูกพืชผักและผลไม้ที่มีการใช้สารเคมี เช่นปุ๋ยเคมี สามารถส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมไปจนถึงการปล่อยก๊าซเรือนกระจกซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญของการเกิด โลกร้อนได้มากกว่าการเพาะปลูกตามกระบวนการเกษตรอินทรีย์ ลดการก่อให้เกิดมลพิษตกค้างอยู่ในดิน อากาศ และน้ำ ซึ่งวนเวียนอยู่ในธรรมชาติได้เป็นเวลาหลายสิบปี ทั้งนี้ อุตสาหกรรมการเพาะปลูกที่อาศัยสารเคมีสังเคราะห์ นอกจากจะทำลายสุขภาพโดยการบริโภคแล้วยังทำลายสุขภาพทางอ้อมโดยการสูดสารพิษเข้าร่างกายอย่างไม่รู้ตัว

⁵ ศูนย์เครือข่ายข้อมูลอาหาร (2557)

อาหารออร์แกนิกคืออะไร และสำคัญต่อสุขภาพของคุณและครอบครัวอย่างไร? [24 กันยายน พ.ศ. 2557]

https://www.foodnetworksolution.com/news_and_articles/article/0337/อาหารออร์แกนิกคืออะไร-และสำคัญต่อสุขภาพของคุณและครอบครัวอย่างไร

สรุปประเด็นการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2567)⁶

ภายใต้ แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2566 – 2570 มีประเด็นสำคัญ ดังนี้

- พัฒนาศักยภาพการผลิต และการบริหารจัดการตลอดโซ่อุปทานเกษตรอินทรีย์
- ยกระดับมาตรฐานและระบบการตรวจสอบรับรองเกษตรอินทรีย์
- พัฒนาการตลาดและสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์
- ส่งเสริมการวิจัย พัฒนาเทคโนโลยี นวัตกรรม และฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์

ศักยภาพ/จุดเด่น	ปัญหา/ข้อจำกัด
1. การพัฒนาเกษตรอินทรีย์เป็นนโยบายของประเทศมียุทธศาสตร์ ในการดำเนินงานและแผนขับเคลื่อนที่ชัดเจนมีวิสัยทัศน์ให้ประเทศไทยเป็นผู้นำเกษตรอินทรีย์ของภูมิภาคอาเซียน บนพื้นฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน ภายในปี 2570 2. ผลผลิตพืชอินทรีย์เป็นที่ต้องการของผู้บริโภค เนื่องจากเกิดกระแสความตื่นตัวในการดูแลสุขภาพตระหนักถึงปัญหาการเจ็บป่วยในการบริโภคอาหารที่ไม่ปลอดภัย 3. เป็นทางเลือกในการทำเกษตรของเกษตรกรเพื่อหลีกเลี่ยงจากวัฏจักรเกษตรเคมี ที่ก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพของเกษตรกรผู้ผลิตและต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น 4. การผลิตเกษตรอินทรีย์เป็นระบบการผลิตที่ดูแลสุขภาพแวดล้อมรักษาสมดุลของธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ หลีกเลี่ยงการใช้สารสังเคราะห์ มีการนำภูมิปัญญาองค์ความรู้และนวัตกรรมมา	1. เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องเกษตรอินทรีย์ในเชิงลึก การเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ยังไม่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเกษตรกรให้เกิดการยอมรับได้ รวมทั้งยังขาดประสบการณ์ในการติดตามแนะนำให้คำปรึกษาและการตรวจประเมินแปลงเบื้องต้น 2. เกษตรกรส่วนใหญ่ขาดความรู้เรื่องเกษตรอินทรีย์ในเชิงลึก เคยชินกับการทำเกษตรแบบเคมี และยังไม่สามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดการผลิตพืชอินทรีย์ครบ 9 ข้อ เช่น การจดบันทึก การสร้างแนวกันชน การงดใช้สารเคมี ฯลฯ 3. พื้นที่ปลูกไม่เหมาะสม แปลงข้างเคียงยังผลิตแบบเคมี เกษตรกรทำแนวกันชนไม่สมบูรณ์ และแหล่งน้ำธรรมชาติที่ไหลผ่านแหล่งชุมชนมีสารเคมีปนเปื้อน 4. ปัจจัยการผลิตที่จำเป็นในการทำเกษตร

⁶ กรมส่งเสริมการเกษตร (2567) ประเด็นการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ กลุ่มคุณภาพและมาตรฐานสินค้าเกษตร <http://www.agriman.doe.go.th/home/news/2567/55organic.pdf>

ใช้ในการผลิตตามแนวทางธรรมชาติ 5. เกษตรกรเกิดความตระหนักรู้ถึงผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยเกษตรกรอินทรีย์สามารถช่วยบรรเทาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้ ด้วยการเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดินและระบบนิเวศอย่างยั่งยืน	อินทรีย์ไม่เพียงพอ เช่น เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยอินทรีย์สารชีวภัณฑ์ และแมลงศัตรูธรรมชาติ ฯลฯ 5. ตลาดจำหน่ายผลผลิตเกษตรกรอินทรีย์ยังมีน้อยและราคายังไม่จูงใจกับเกษตรกรขั้นตอนในการผลิตมีความยุ่งยาก แต่ราคาผลผลิตไม่ได้แตกต่างจากพืชที่มาจากการผลิตแบบเคมี การเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิตและการตลาดสินค้าเกษตรกรอินทรีย์ขาดความต่อเนื่อง
--	--

สรุปสถานการณ์เกษตรอินทรีย์ไทย (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2566)⁷

- พื้นที่เกษตรอินทรีย์ไทยที่ได้รับมาตรฐาน	1,048,729 ไร่
- ตลาดคู่ค้าที่สำคัญ	สหรัฐอเมริกา จีน อิตาลี และ สวิสเซอร์แลนด์
สินค้าส่งออกที่สำคัญ	ได้แก่ ข้าวอินทรีย์และผลิตภัณฑ์ผักและผลไม้ (เช่น พริกแห้ง มะม่วง ฝรั่ง กล้วย ทุเรียน มังคุด มะพร้าวอ่อน น้ำกะทิ ใบชาเขียว ฯลฯ)

⁷ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2566) แผนปฏิบัติการด้านการเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2566-2570 [05 เม.ย. 2566]

2.2 แนวทางการรับรองเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทย

การขอใบรับรองเกษตรอินทรีย์

(สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดกำแพงเพชร, 2567)⁸

หน่วยงาน	สินค้า	หมายเหตุ
กรมวิชาการเกษตร	เป็นผู้ออกใบรับรองผลิตผลพืชอินทรีย์ โดยผู้ประสงค์จะได้ใบรับรองให้ยื่นคำร้องขอต่อหนังสือรับรอง ฯ ได้ ที่ สำนักพัฒนา ระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าพืช (สมพ.) กรมวิชาการเกษตร	สามารถยื่นต่อสำนักงานเกษตรอำเภอทุกอำเภอกรอกข้อความตามแบบที่กำหนด โดยที่กรมวิชาการเกษตร หรือ กรมการข้าว (แล้วแต่กรณี) จะส่งเจ้าหน้าที่ไปตรวจสอบ
กรมการข้าว	เป็นผู้ออกใบรับรองผลิตผลข้าวอินทรีย์ โดยผู้ประสงค์จะได้ใบรับรองให้ติดต่อกับ สำนักพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าว กรมการข้าว	กระบวนการผลิต พร้อมเก็บตัวอย่างดิน น้ำและผลิตผลมาวิเคราะห์ หากได้มาตรฐานตามที่วางไว้จะออกใบรับรองให้

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้เข้าใจได้ดียิ่งขึ้น อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับอาหารออร์แกนิก ให้หมายถึง อาหารที่ผ่านกระบวนการการผลิตที่ปราศจากการใช้สารเคมีเจือปน แต่เป็นอุตสาหกรรมอาหารที่มาจากวงจรธรรมชาติ เช่น กระบวนการเพาะปลูกพืชผัก และผลไม้ที่ปราศจากปุ๋ยเคมี ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ สารเคมีกำจัดวัชพืชหรือยาฆ่าแมลง รวมถึงสารเคมีสังเคราะห์อื่นๆ การเพาะพันธุ์และเลี้ยงดูสัตว์ที่ปราศจากสารฮอร์โมนเร่งการเจริญเติบโตและยา ปฏิชีวนะ รวมถึงอาหารในการเลี้ยงดูสัตว์ ก็ต้องเป็นอาหารธรรมชาติที่มาจากกระบวนการเกษตรอินทรีย์เช่นกัน นอกเหนือจากนี้ยังต้องมีการเลี้ยงดูอย่างเป็นไปตามธรรมชาติเพื่อมอบเสรีภาพ ให้กับสัตว์ ไม่กักขังหน่วงเหนี่ยวหรือทรมานสัตว์ซึ่งช่วยให้สัตว์มีการเจริญเติบโตที่ สมบูรณ์ พร้อมกับสุขภาพอนามัยที่ดีตามธรรมชาติ

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันมีผู้ผลิตบางรายที่ไม่ได้เป็นเกษตรอินทรีย์อย่างแท้จริง แต่อาจมีการกล่าวอ้างว่าผลิตภัณฑ์ที่ผลิตนั้นเป็นผลิตภัณฑ์อินทรีย์

ดังนั้น เพื่อสร้างความมั่นใจในการเลือกผลิตภัณฑ์อินทรีย์ได้อย่างถูกต้อง สามารถสังเกตเบื้องต้นจากตรารับรองเกษตรอินทรีย์ที่มีหลากหลายทั้งในประเทศและต่างประเทศ

⁸ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดกำแพงเพชร (2567) แผ่นพับด้านการเกษตรมาตรฐานเกษตรอินทรีย์.

กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

<https://www.opsmoac.go.th/kamphaengphet-manual-files-431891791811>

ตัวอย่างตรารับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในไทยที่ใช้ข้อกำหนดคล้ายกับของประเทศอเมริกา คือ

โดยต้องมีลักษณะที่สำคัญ กล่าวคือ

เครื่องหมายรับรอง	ส่วนประกอบคิดเป็น %
ผลิตภัณฑ์ที่จะแสดงเครื่องหมายรับรอง “Organic Thailand”	ส่วนประกอบที่มาจากการผลิตแบบอินทรีย์ตั้งแต่ 95% ขึ้นไป
“ผลิตภัณฑ์มีส่วนประกอบจากผลิตผลอินทรีย์”	ผลิตภัณฑ์มีส่วนประกอบจากการผลิตแบบอินทรีย์ 70 – 95% (ตัวอย่างการระบุบนฉลาก คือ กล้วยฉาบผลิตภัณฑ์จากกล้วยอินทรีย์ หรือ กล้วยฉาบจากกล้วยอินทรีย์)

นอกจากนี้ กรณีผลผลิตอยู่ในช่วงปรับเปลี่ยนเป็นอินทรีย์ จะใช้คำว่า “ผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์ช่วงปรับเปลี่ยนเป็นอินทรีย์”

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าอาหารอินทรีย์จะมีข้อเสีย คือ มีอายุการเก็บรักษาสั้น เนื่องจากการผลิตที่ไม่ใช้สารเคมีกันเสีย และผลิตภัณฑ์มีรอยชำหรือถูกกัดกิน ซึ่งง่ายต่อการเน่าเสียโดยจุลินทรีย์ อีกทั้งยังมีราคาแพงกว่าอาหารปกติ เนื่องจากการทำเกษตรอินทรีย์ให้ผลผลิตน้อยกว่า และต้องใช้คนดูแลมากกว่าปกติในการกำจัดศัตรูพืช แต่มีข้อดีที่น่าสนใจ คือ การลดการทำลายหรือการปนเปื้อนสารเคมีต่อสิ่งแวดล้อม การลดความเสี่ยงในการบริโภคอาหารที่ปนเปื้อนสารเคมีและยาปฏิชีวนะที่สามารถส่งผลกระทบต่อสุขภาพในระยะยาว และผลิตภัณฑ์อาหารที่ได้มีรสชาติดี มีสารต้านอนุมูลอิสระ แร่ธาตุและสารที่ดีต่อสุขภาพอื่น ๆ สูงกว่าผลิตภัณฑ์อาหารทั่วไป (ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา, 2021)⁹

กล่าวได้ว่า ทิศทางตลาดอาหารของโลกในอนาคตเป็นผลมาจากพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไปจากปัจจัยสำคัญ 4 ประการ อาทิ 1) การเป็นสังคมเมือง 2) สังคมแห่งผู้สูงวัย 3) สังคมดิจิทัล และ 4) การเพิ่มขึ้นของกลุ่มโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง ทั้งนี้ โอกาสของอุตสาหกรรมอาหารไทย มุ่งเน้นไปในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ความปลอดภัยของอาหาร
2. การผลิตอาหารอย่างยั่งยืน
3. การผลิตแบบอัตโนมัติและเทคโนโลยีสมัยใหม่ในการแปรรูปอาหาร
4. การขนส่งและการให้บริการอาหาร
5. อาหารเฉพาะกลุ่ม อาหารรายบุคคล
6. อาหารสุขภาพที่มีรสชาติดี
7. อาหารพวก Organic food และ Plant protein
8. สารที่ใช้ในอาหารที่มาจากธรรมชาติ

การรับรองมาตรฐานอาหารอินทรีย์ แบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่

⁹ ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา (2021) อาหารอินทรีย์ เรื่องที่สายออร์แกนิกต้องรู้

1. การรับรองตนเอง เป็นการสื่อสารโดยตรงระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภค เหมาะกับผู้ประกอบการที่ดำเนินกิจการมานาน มีชื่อเสียงและน่าเชื่อถือ

2. การรับรองแบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee Systems) เป็นการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในระบบการตรวจรับรอง เหมาะกับกลุ่มเกษตรกรรายย่อยที่มีการรวมกลุ่มอย่างเหนียวแน่น มีการพัฒนากระบวนการผลิตในวิถีเกษตรอินทรีย์อย่างต่อเนื่อง มีการแปรรูปเองในท้องถิ่น และขายตรงกับผู้บริโภค เหมาะกับผู้ประกอบการที่เน้นตลาดในประเทศ

3. การรับรองแบบบุคคลที่สาม เป็นการตรวจรับรองมาตรฐานโดยบุคคลที่เป็นผู้ตรวจและรับรองมาตรฐาน ซึ่งการรับรองรูปแบบนี้ มีราคาแพง ไม่คุ้มค่ากับผลผลิตที่มีน้อย แต่เหมาะกับผู้ประกอบการที่ต้องการส่งออก หรือขายผ่านห้างสรรพสินค้า

โดยที่ในประเทศไทยมีสำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.) เป็นหน่วยงานตรวจสอบและรับรองผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐานสากล โดยระบบมาตรฐานที่ มกท. ให้บริการรับรองในปัจจุบัน สอดคล้องกับมาตรฐานได้แก่

- 1) มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ IFOAM
- 2) มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สหภาพยุโรป
- 3) มาตรฐานเกษตรอินทรีย์แคนาดา
- 4) มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สหรัฐอเมริกา

ทั้งนี้ การที่จะขอการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ดังกล่าว เป็นการรับรองโดยหน่วยงานภาคเอกชน ซึ่งมีค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง อีกทั้งผู้ประกอบการจะต้องมีระยะเปลี่ยนผ่าน 1-3 ปี (ขึ้นอยู่กับมาตรฐานที่ต้องการรับรอง) ซึ่งในช่วงระยะเวลาดังกล่าว ย่อมเป็นต้นทุนของผู้ประกอบการ ซึ่งในระยะนี้อาจจะไม่คุ้มกับการลงทุนที่จะผลิตอาหารเกษตรอินทรีย์ และส่งผลให้ผู้ประกอบการหลายรายเลิกการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ไปได้

บทที่ 3

การจัดการด้านมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในต่างประเทศ

3.1 แนวคิดพื้นฐานในการจัดการด้านมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ตามหลักการสากล

‘โลกที่ปราศจากความหิวโหยและทุพโภชนาการยังคงอยู่ไม่ไกลเอื้อม แต่เราต้องดำเนินการอย่างรวดเร็วและเด็ดขาด เป็นความรับผิดชอบร่วมกันของเราที่จะส่งเสริมเจตจำนงทางการเมือง (Political Will) ที่จะทำให้เรารับประกันได้ว่าทุกรายสามารถเลี้ยงดูตนเองได้อย่างมีศักดิ์ศรี การขจัดความหิวโหยให้หมดสิ้น (Zero Hunger) ภายในปี พ.ศ. 2573 (ค.ศ. 2030) ยังคงเป็นไปได้ หากเราทุกรายร่วมมือกัน

[José Graziano da Silva, FAO Ex-Director-General, Global Parliamentary Summit against Hunger and Malnutrition (Madrid, October 2018)]

3.1.1 สิทธิมนุษยชนกับการจัดการด้านเกษตรอินทรีย์

3.1.1.1 สิทธิในการเข้าถึงอาหาร (Right to Food) กับการได้รับอาหารอย่างเพียงพอ

สิทธิในการได้รับอาหาร (Right to Food) ได้รับการรับรองทางกฎหมายในมาตรา (Article) 11 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights หรือ ICESCR) และข้อผูกพันของรัฐภาคี (Obligation of States) ถูกกำหนดไว้ในมาตรา 2 โดยระบุว่า:

“...รัฐภาคีแต่ละรัฐแห่งกติกานี้รับที่จะดำเนินการ โดยเอกเทศและโดยความร่วมมือและความช่วยเหลือระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทางเศรษฐกิจและวิชาการโดยใช้ประโยชน์สูงสุดจากทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อให้สัมฤทธิ์ผลในการทำให้สิทธิ ซึ่งรับรองไว้ในกติกานี้กลายเป็นความจริงอย่างบริบูรณ์โดยลำดับด้วยวิธีที่พึงประสงค์ที่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รวมทั้ง การกำหนดมาตรการทางกฎหมายด้วย...”

ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับระบบกฎหมายและรัฐธรรมนูญของประเทศนั้นๆ บทบัญญัติของสนธิสัญญาระหว่างประเทศสามารถนำไปใช้โดยตรง (Directly Applied) ในลักษณะเดียวกับกฎหมายในประเทศ หรือ อาจต้องมีการดำเนินการทางกฎหมายเป็นการเฉพาะในการจะนำบทบัญญัติของสนธิสัญญาดังกล่าวรวมเข้าเป็นส่วนหนึ่งในระบบกฎหมายของประเทศนั้นๆ

ก. สิทธิในการได้รับอาหารเพียงพอและการบรรลุความมั่นคงทางอาหาร (The Right to Adequate Food and the Achievement of Food Security)

การบรรลุที่มีความคืบหน้า (Progressive Realization) ซึ่งสิทธิในการได้รับอาหารอย่างเพียงพอนั้น รัฐต้องปฏิบัติตามพันธกรณีด้านสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศ ในระดับชาติ รูปแบบด้านความมั่นคงทางอาหารที่มีสิทธิมนุษยชนเป็นพื้นฐาน (Human Right-based Approach to Food

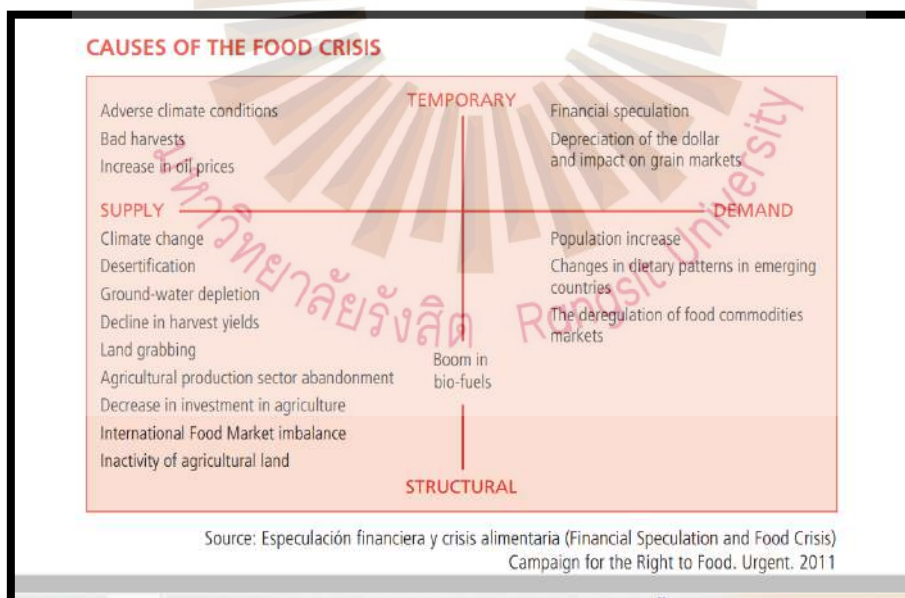
Security) จะเน้นที่สิทธิมนุษยชนที่เป็นสากล พึ่งพากัน แยกไม่ได้ และเชื่อมโยงกัน พันธกรณีของรัฐ และบทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

โดยที่รูปแบบด้านความมั่นคงทางอาหารดังกล่าวเน้นไปที่การบรรลุความมั่นคงทางอาหารอันเป็นผลจากการรับรู้สิทธิที่มีอยู่ และรวมไปถึงหลักการสำคัญบางประการดังต่อไปนี้: (FAO, 2005)¹⁰

- 1) ความจำเป็นในการทำให้บุคคลบรรลุสิทธิในการมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะ
- 2) สิทธิในเสรีภาพในการแสดงออก และสิทธิในการแสวงหา (Right to Seek)
- 3) รับและถ่ายทอดข้อมูล รวมถึงในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายในการรับรู้สิทธิในการได้รับอาหารเพียงพอ

ทั้งนี้ รูปแบบด้านความมั่นคงทางอาหารดังกล่าวควรคำนึงถึงความจำเป็นที่จะให้ความสำคัญกับคนยากจนและคนเปราะบาง ซึ่งมักถูกกีดกันออกจากกระบวนการในการกำหนดนโยบาย เพื่อส่งเสริมความมั่นคงด้านอาหาร และความจำเป็นที่สังคมที่เปิดกว้าง (Inclusive Societies) และปราศจากการเลือกปฏิบัติโดยรัฐ (Discrimination by State) ในการปฏิบัติตามพันธกรณีในการส่งเสริมและเคารพสิทธิมนุษยชน

กล่าวได้ว่า ด้วยรูปแบบด้านความมั่นคงทางอาหารดังกล่าว ประชาชนจะต้องรับผิดชอบต่อรัฐบาลและมีส่วนร่วมในขั้นตอนในการพัฒนาคน (Process of Human Development) แทนที่จะเป็นผู้รับผล (Passive Recipients) แต่เพียงฝ่ายเดียว รูปแบบด้านความมั่นคงทางอาหารที่มีสิทธิมนุษยชนเป็นพื้นฐานไม่เพียงแต่ต้องการผลลัพธ์ขั้นสุดท้ายในการขจัดความหิวโหย แต่ยังเสนอวิธีการและเครื่องมือในการบรรลุเป้าหมายนี้อีกด้วยการนำหลักการสิทธิมนุษยชนมาใช้ถือเป็นส่วนสำคัญของขั้นตอนนี้

¹⁰ (FAO, 2005) VOLUNTARY GUIDELINES to support the progressive realization of the right to adequate food in the context of national food security. Adopted by the 127th Session of the FAO Council [November 2004]

ข. สิทธิในการได้รับอาหาร เร่งด่วน (Derecho a la Alimentación. Urgent) (IPCINFO, 2011)¹¹

การรณรงค์สร้างความตระหนักรู้ภายใต้ชื่อว่า “Derecho a la Alimentación. Urgent” (Derecho a la Alimentación.

Urgent เป็นภาษาสเปน แปลว่า “The Right to Food Urgent” = “สิทธิในการได้รับอาหาร - เร่งด่วน”) เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2546 ซึ่งได้รับการส่งเสริมโดยองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) หลายแห่ง ซึ่งองค์กรพัฒนาเอกชนเหล่านี้เริ่มต้นจากประสบการณ์ของตนในการร่วมมือกับประเทศต่างๆ ในภาคส่วนความมั่นคงด้านอาหารและโภชนาการ (Food and Nutrition Security Sector) โดยต้องการส่งเสริมประเด็นนี้ในแง่ของการตระหนักรู้และการรณรงค์ทางการเมือง (Political Advocacy) โดยเน้นไปที่สิทธิมนุษยชน

ด้วยข้อเสนอนี้ องค์กรต่างๆ ที่กำลังส่งเสริมการรณรงค์นี้อยู่ ณ ขณะนี้ ได้แก่ Acción contra el Hambre, Ayuda en Acción¹², Cáritas¹³, Ongawa และ Prosalus¹⁴ ได้เปิดตัวคู่มือการรณรงค์เพื่อส่งเสริมสิทธิในการได้รับอาหาร (Guide to Advocacy for the Right to Food) ด้วยความเชื่อมั่นว่าการรณรงค์นี้เป็นกิจกรรมที่องค์กรพัฒนาเอกชนไม่ควรละเลย และควรเป็นกิจกรรมที่อยู่ในวาระ (Agenda) ขององค์กรพัฒนาเอกชนอย่างถาวร หากต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่จำเป็นอย่างแท้จริง เพื่อให้สิทธิมนุษยชนของทุกรายเป็นที่ยอมรับ ซึ่งจุดมุ่งหมายของคู่มือนี้คือเพื่อบรรเทาภาระงานในการรณรงค์ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสิทธิในการได้รับอาหารในทางกฎหมาย การเมือง และสังคมสำหรับทุกรายที่ทำงานเพื่อให้บรรลุถึงการยอมรับสิทธิมนุษยชนในการรับประทานคราอาหารในทุกประเทศ ไม่ว่าจะเป็นในระดับบุคคลหรือในระดับกลุ่ม ซึ่งการยอมรับนี้จำเป็นต้องได้รับการยืนยันในปัจจุบันเมื่อเผชิญกับตัวเลขความหิวโหยที่น่าตกใจและไม่สามารถหาเหตุผลมาอธิบายได้

¹¹ The first chapters of the guide will analyze the concept of advocacy, and the differences between pressure groups and lobbying will be noted. The serious situation of millions of people suffering from hunger in the world today, and the causes and proposals of the campaign to alleviate so much human suffering are highlighted. A series of terms related to food security/sovereignty, nutrition and so forth, will be defined. The next chapters will analyze the different spheres for carrying out advocacy tasks: the legal, political and social - introducing possible advocacy activities with links for furthering them.

(IPCINFO, 2011) Guide to Advocacy for the Right to Food. (AECID - the Spanish Agency of International Cooperation for Development). Authors: José María Medina and María Teresa de Febrer

Edition co-ordination: Prosalus Design and layout: estudio blg Publication Date: December 2011

English version: Translation and layout financed by ACF International

https://www.ipcinfo.org/fileadmin/user_upload/aahm/docs/Guide%20to%20advocacy%20for%20the%20right%20to%20food.pdf

¹² <https://accioncontraelhambre.org/es>

Acción contra el Hambre เป็นภาษาสเปนแปลว่า การดำเนินการต่อสู้กับความหิวโหย (Action against Hunger)

¹³ <https://www.caritas.org/?lang=es> Cáritas เป็นภาษาลาตินแปลว่า ความรัก

¹⁴ <https://ayudaenaccion.org.pe/>

Ayuda en Acción เป็นภาษาสเปน แปลว่า การดำเนินการให้ความช่วยเหลือ (Help in Action)

- ✓ **ขอบเขตทางกฎหมาย (Legal Sphere)** ประกอบด้วยตราสารระหว่างประเทศฉบับหลัก (Principal International Instruments) ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิในการได้รับอาหาร ประเด็นข้อเรียกร้องทางกฎหมายที่มีต่อสิทธิ (Issue of the Legal Demand to the Right) ความไม่สอดคล้องกันตามกฎหมายของประเทศต่างๆ เพื่อประกันสิทธิในการได้รับอาหาร และ/หรือ ความมั่นคงด้านอาหาร และการคุ้มครองสิทธิในการได้รับอาหารในระดับภูมิภาค
- ✓ **ขอบเขตทางการเมือง (Political Sphere)** คู่มือ (Guide) นี้เป็นการทบทวนโดยสังเขป (Brief Review) ซึ่งนโยบายสาธารณะเกี่ยวกับสิทธิในการได้รับอาหาร และ/หรือ ความมั่นคงด้านอาหาร (the Right to Food and/or Food Security) และกลยุทธ์ระดับชาติและระดับภูมิภาคเกี่ยวกับความมั่นคงด้านอาหาร โดยเน้นไปที่แนวทางด้านสิทธิในการได้รับอาหาร นอกจากนี้ ยังมีข้อสังเกตที่มีต่อตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิในการได้รับอาหารอีกด้วย
- **กรอบกฎหมายในด้านภูมิหลังของสิทธิในการได้รับอาหารอย่างเพียงพอ (Framework Laws on the Right to Adequate Food Background) (FAO,2020) ¹⁵**

กล่าวได้ว่า ภายใต้เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 2015 (SDG2) ประเทศสมาชิกของสหประชาชาติได้ให้คำมั่นที่จะยุติความหิวโหยภายในปี พ.ศ. 2573 ผ่านการดำเนินการระดับชาติที่เด็ดขาด และผ่านความร่วมมือระดับระหว่างประเทศและระดับภูมิภาค โดยประเทศต่างๆ ในภูมิภาคละตินอเมริกาและแคริบเบียน ได้ให้คำมั่นที่จะขจัดความหิวโหยภายในปี พ.ศ. 2568 หรือ 5 ปีล่วงหน้าก่อนเป้าหมายดังกล่าว ผ่านข้อริเริ่มลาตินอเมริกาและแคริบเบียนปลอดความหิวโหย 2025 (the Hunger-Free Latin America and the Caribbean Initiative 2025 หรือ IALCSH)

ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามจุดประสงค์ดังกล่าว แผนงานหลัก คือ แผนความมั่นคงทางอาหาร โภชนาการ และการขจัดความหิวโหย 2025 (Food Security, Nutrition and Hunger Eradication Plan 2025) ซึ่งได้รับการรับรองในปี พ.ศ. 2556 โดยประชาคมแห่งละตินอเมริกาและแคริบเบียน (the Community of Latin American and Caribbean States หรือ CELAC) ข้อริเริ่มนี้ เมื่อรวมกับการที่ประเทศต่างๆ ในละตินอเมริกาและแคริบเบียนได้ให้สัตยาบันในสนธิสัญญาสิทธิมนุษยชนฉบับต่างๆ ทั้งระดับระหว่างประเทศและระดับภูมิภาค ซึ่งรับรองสิทธิในการได้รับอาหารเพียงพอของประเทศต่างๆ ในภูมิภาค ถือเป็นตัวบ่งชี้ที่ชัดเจนถึงความมุ่งมั่นที่จะขจัดความหิวโหยให้สำเร็จ

อีกทั้งเพื่อให้เป็นไปตามจุดประสงค์นี้ ประเทศต่างๆ ต้องดำเนินการทั้งในลักษณะที่แยกกันและร่วมมือกันเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย ซึ่งรวมถึงมาตรการทางกฎหมายที่มีประสิทธิผล เช่น กรอบกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิในการได้รับอาหารเพียงพอ โดยการเกิดขึ้นของกฎหมายเหล่านี้ในบริบทของประเทศต่างๆ องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) ร่วมกับความร่วมมือของประเทศสเปน (the Spanish Cooperation) และสำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของสหประชาชาติ (the Mexican Agency for International Development Cooperation AMEXCID) ให้การส่งเสริมแนวร่วมรัฐสภาต่อต้านความหิวโหยใน

¹⁵ (FAO, 2020) FRAMEWORK LAWS ON THE RIGHT TO ADEQUATE FOOD

<https://openknowledge.fao.org/server/api/core/bitstreams/9383e8d0-b237-4e85-bfac-89a472252361/content>

ละตินอเมริกาและแคริบเบียน (Parliamentary Front against Hunger in Latin America and the Caribbean หรือ PFH LAC)

(หมายเหตุ) แนวร่วมรัฐสภาต่อต้านความหิวโหยในละตินอเมริกาและแคริบเบียนเป็นเครือข่ายรัฐสภาพหุภาคีและถาวร (Permanent and Plural Parliamentary Network) ประกอบด้วยรัฐสภาแห่งชาติ 21 ประเทศ¹⁶ และรัฐสภาระดับภูมิภาคและระดับอนุภูมิภาค (Regional and Sub-Regional Parliaments) 4 แห่ง ทั้งนี้ แนวร่วมรัฐสภาต่อต้านความหิวโหยในละตินอเมริกาและแคริบเบียนให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับสิทธิในการได้รับอาหารและโภชนาการที่เพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในบริบทของการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) (FAO, 2020a) และความท้าทายใหม่ๆ ที่ประเทศต่างๆ จะต้องเผชิญในช่วงหลังการแพร่ระบาด

อย่างไรก็ตาม แนวทางสมัครใจ (Voluntary Guidelines) ซึ่งสนับสนุนการบรรลุที่มีความคืบหน้าซึ่งสิทธิในการได้รับอาหารเพียงพอในบริบทของความมั่นคงทางอาหารแห่งชาติอย่างก้าวหน้า (Progressive Realization of the Right to Adequate Food in the Context of National Food Security) และได้รับการรับรองจากสมัชชาขององค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO Council) ในปี พ.ศ. 2547 โดยได้ให้คำแนะนำที่มีประโยชน์เกี่ยวกับวิธีเพื่อการบรรลุสิทธิในการได้รับอาหาร แนวทางดังกล่าวระบุถึงประเด็นสำคัญสำหรับการตระหนักรู้สิทธิในการได้รับอาหารเพียงพอ อันเกี่ยวข้องกับการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยเพียงพอให้แก่ผู้คนในการเลี้ยงดูตนเองหรือได้รับความช่วยเหลือเมื่อไม่สามารถทำเองได้

ค. แนวทางการร่างกรอบกฎหมายว่าด้วยสิทธิในการได้รับอาหาร (Drafting a Framework Law on the Right to Food)

เนื่องจากสิทธิในการได้รับอาหารเพียงพอและความมั่นคงด้านอาหารและโภชนาการนั้นมีลักษณะหลายมิติ การจัดทำกรอบกฎหมายเพื่อรับรองสิทธิในการได้รับอาหารจึงต้องมีการปรึกษาร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายฝ่ายอย่างเพียงพอและรอบด้าน การนำไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับกรอบที่กว้างขวางและครอบคลุมจากสังคมและสถาบันต่างๆ

ทั้งนี้ ควรจัดทำกรอบกฎหมายโดยที่กระทรวงต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วม เช่น กระทรวงเกษตร กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงการคลัง กระทรวงด้านการวางแผน กระทรวงการค้า กระทรวงด้านกิจการสตรี กระทรวงสิ่งแวดล้อม และกระทรวงแรงงาน

นอกจากนี้ องค์การภาคประชาสังคม ภาคเอกชน เกษตรกรรายย่อยและขนาดกลาง องค์การสตรีและเยาวชน องค์การในชนบทและเมืองจากทุกภูมิภาคทั้งในเชิงภูมิศาสตร์ ชาติพันธุ์และภาษา สมาคมวิชาการและวิชาชีพ และหน่วยงานด้านการพัฒนาระหว่างประเทศ รวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ ควรมีส่วนร่วมด้วยเช่นกัน

¹⁶ The following 21 countries have parliamentary fronts: Argentina, Belize, Bolivia, Brazil, Chile, Colombia, Costa Rica, Ecuador, El Salvador, Granada, Guatemala, Haiti, Honduras, Mexico, Nicaragua, Panama, Paraguay, Peru, the Dominican Republic, Saint Vincent and the Grenadines and Uruguay.

โดยที่การปรึกษาหารือในวงกว้างดังกล่าวเป็นประโยชน์ในแง่ของการให้หลักฐานเชิงประจักษ์เกี่ยวกับประเด็นที่ต้องนำมาพิจารณา เสริมเนื้อหาสำคัญของกฎหมาย ส่งเสริมความสอดคล้องกันของนโยบายในภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และสร้างความตระหนักรู้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องในเรื่องของสิทธิและหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงด้านอาหารและโภชนาการ

กล่าวได้ว่า การร่างกรอบกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิในการได้รับอาหารและความมั่นคงด้านอาหารและโภชนาการอาจรวมไปถึงการดำเนินการดังต่อไปนี้:

- 1) ระบุถึงพันธกรณีของประเทศทั้งระดับระหว่างประเทศและระดับภูมิภาค ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิทธิในการได้รับอาหาร ตลอดจนกฎหมาย นโยบาย และโครงการต่างๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อสิทธินี้
- 2) ทบทวนบริบทของสิทธิในการได้รับอาหารภายในประเทศ สถานะของความมั่นคงด้านอาหารและโภชนาการ กลุ่มที่เสี่ยงต่อภาวะไม่มั่นคงด้านอาหารมากที่สุด และสาเหตุของภาวะไม่มั่นคงด้านอาหาร
- 3) พิจารณาสภาพแวดล้อมทางกฎหมายและสถาบัน ศักยภาพในการออกแบบนโยบายใหม่ที่อาจส่งผลกระทบต่อสิทธิในการได้รับอาหาร และโอกาสที่กรอบกฎหมายจะประสบความสำเร็จ
- 4) พิจารณาว่ากรอบกฎหมายควรมีรูปแบบใดและสถานะทางกฎหมายเป็นอย่างไรในลำดับชั้นของกฎหมายระดับประเทศ (เช่น ต่ำกว่ารัฐธรรมนูญ แต่มีสถานะสูงกว่ากฎหมายทั่วไป)
- 5) วิเคราะห์ผลกระทบ รวมถึง วิเคราะห์ต้นทุน-ผลประโยชน์ (Cost0-Benefit Analysis) ของผลของกรอบกฎหมายที่อาจเกิดขึ้นในทางสังคม การบริหาร งบประมาณ และเศรษฐกิจ (รวมถึงด้านอื่นๆ) เพื่อพิจารณาความสามารถในการนำกฎหมายไปปฏิบัติ การจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสมกับจุดประสงค์นี้ และรูปแบบการบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพสูงสุด
- 6) ออกแบบขั้นตอนการร่างกฎหมายแบบมีส่วนร่วม (Participatory Drafting Process) โดยสร้างพันธมิตรกับหุ้นส่วนหลายภาคส่วน (Multisector Partner) (เช่น หน่วยงานประชาสังคม ผู้เชี่ยวชาญด้านสิทธิมนุษยชน และสถาบันการศึกษา) โดยอำนวยความสะดวกให้หน่วยงานและกระทรวงที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วม
- 7) พิจารณาโอกาสของความร่วมมือแบบใต้-ใต้ (South-South Cooperation) ประสิทธิภาพของประเทศหนึ่งว่าจะสามารถเป็นประโยชน์ต่อประเทศอื่นๆ หรือไม่ หรือประเทศหนึ่งจะสามารถได้รับประโยชน์จากการสนับสนุนจากประเทศอื่นๆ ด้วยหรือไม่

กล่าวได้ว่า การเคลื่อนไหวต่าง ๆ มากมายทั่วโลกที่กำลังท้าทายระบบอาหารโลกแบบเดิม (Conventional Global Food System) โดยหนึ่งในการเคลื่อนไหวดังกล่าว ได้แก่ เกษตรอินทรีย์ (Organic Agriculture) ซึ่งเป็นระบบการผลิตที่ผสมผสานความรู้ด้านการเกษตรแบบดั้งเดิมเข้ากับความเข้าใจทางวิทยาศาสตร์สมัยใหม่เกี่ยวกับการปลูกพืชหมุนเวียน การทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสด การปลูกพืชหลายชนิด และเทคนิคอื่นๆ เพื่อสร้างระบบที่อาศัยปัจจัยภายนอกให้น้อยที่สุดเพื่อรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน

ทั้งนี้ สหพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ (International Federation of Organic Agriculture Movements หรือ IFOAM) ซึ่งเป็นองค์กรระหว่างประเทศชั้นนำของโลกในด้านเกษตรอินทรีย์ ได้พัฒนา

แนวคิดเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ โดยได้ให้คำจำกัดความของเกษตรอินทรีย์ว่าเป็น "การผลิตอาหารและใยอาหาร (Foods and Fibres) ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจ"

จ. ผลกระทบของข้อริเริ่มด้านเกษตรอินทรีย์ต่อสิทธิในการได้รับอาหาร (Impacts of the Organic Initiatives on the Right to Food)

ข้อริเริ่มด้านเกษตรอินทรีย์ (Organic Initiatives) ให้ความรู้ที่เพิ่มขึ้นไปจนถึงชีวิตที่ดีขึ้นหลังจากได้เข้าร่วมข้อริเริ่มด้านเกษตรอินทรีย์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการประกันสิทธิในการได้รับอาหาร (Securing the Right to Food) อันครอบคลุมด้านความมั่นคงทางอาหารและการควบคุมทรัพยากร (Alice Beban, 2009)¹⁷

นอกจากนี้ เป็นการพัฒนาเพื่อสร้างห่วงโซ่มูลค่าเชิงบูรณาการ (Integrated Value Chain) การผสมผสานระหว่างต้นน้ำและปลายน้ำ (Fusion of Upstream and Downstream) ที่เพิ่มมากขึ้น ปรากฏชัดเจนตั้งแต่การผลิตขั้นต้นไป (Primary Production) จนถึงระดับการทำให้บริสุทธิ์ (Refinement) และระดับการซื้อขายแลกเปลี่ยน (Trade Up) ตลอดจนการบริโภค ทั้งนี้ กฎหมายเกษตรและอาหาร (Agri-Food Law) กำลังถูกพิจารณา โดยประเทศพัฒนาแล้วในประเด็นต่างๆ ที่กล่าวถึงข้างต้น (Ines Härtel, 2018)¹⁸

อย่างไรก็ตาม มีสหพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ ซึ่งเป็นองค์กรชั้นนำของโลกที่มุ่งเน้นในข้อริเริ่มด้านเกษตรอินทรีย์ดังกล่าว ชี้ว่าเกษตรอินทรีย์จะส่งผลกระทบที่แตกต่างกันไปสำหรับการพัฒนาของมนุษย์และความมั่นคงทางอาหาร ดังนั้น การอธิบายถึงกรณีศึกษาในท้องถิ่นจึงมีความสำคัญหากต้องการนำเกษตรอินทรีย์ไปใช้ในวงกว้างเพื่อเป็นกลยุทธ์บรรเทาความยากจน

แม้ว่าข้อริเริ่มด้านเกษตรอินทรีย์จะส่งผลเชิงบวกอย่างมาก แต่ผู้เข้าร่วมบางส่วนรู้สึกถึงภัยคุกคามภายนอก เช่น การเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นในนโยบายรัฐบาลและความไม่มั่นคงในการถือครองที่ดิน (Land Tenure Insecurity) ที่จะไม่กระทบต่อข้อริเริ่มดังกล่าว สิ่งชี้ให้เห็นว่า ควรให้ความสำคัญกับการสร้างเครือข่ายที่แข็งแกร่งเพื่อให้เกิดการสนับสนุนทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น

3.1.1.2 หลักการระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิในการได้รับอาหาร

นอกเหนือจากกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (ICESCR) แล้ว อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women หรือ CEDAW) ยังถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่มีผลผูกพันทาง

¹⁷ (Alice Beban, 2009) Reclaiming Human Rights: The Right to Food and the Role of Organic Agriculture. https://www.sylff.org/wp-content/uploads/2009/03/sylff_p31-42.pdf

¹⁸ This book offers a new and differentiated overview of Agri-Food Law against the background of national and global integration of markets, and compares for a first-time important aspect of the agricultural, environmental and food law of China and Germany / the European Union.

นอกเหนือจากเรื่องพื้นฐานแล้ว ยังมีการหารือถึงประเด็นต่างๆ มากมาย เช่น โครงสร้างทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงด้านอาหาร ความปลอดภัยของอาหาร สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของแหล่งกำเนิดสินค้า การปกป้องสภาพภูมิอากาศ ปุ๋ย ผลิตภัณฑ์ป้องกันพืช การตัดแต่งพันธุกรรม การปกป้องน้ำ การปกป้องดิน ทรัพยากรดิน และการทำเกษตรอินทรีย์

Handbook of Agri-Food Law in China, Germany, European Union by Ines Härtel (Editor)

ISBN: 9783319676654 Publication Date: 2018-01-31

กฎหมาย ซึ่งช่วยส่งเสริมสิทธิ ศักยภาพ และโอกาสของสตรีในชนบท และอำนวยความสะดวกในการบังคับใช้สิทธิทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และสังคมพื้นฐานอื่นๆ รวมถึง สิทธิในการได้รับอาหารอย่างเพียงพอ

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อนุสัญญาอมรรับใน

- ข้อ (Article) 12 สิทธิของสตรีมีครรภ์และให้นมบุตร (Right of Pregnant and Lactating Women) ในการได้รับการคุ้มครองพิเศษเกี่ยวกับโภชนาการที่เพียงพอและใน...
- ข้อ (Article) 14 สิทธิของสตรีในการเข้าถึงที่ดิน น้ำ สินเชื่อ และบริการอื่นๆ หลักประกันทางสังคมและสภาพความเป็นอยู่ที่ดีเพียงพออย่างเท่าเทียมกัน

ดังนั้น กฎหมายจึงเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการดำเนินกลยุทธ์ระดับชาติที่เกี่ยวข้องกับสิทธิในการได้รับอาหาร ซึ่งมุ่งเป้าไปที่การจัดความยากจนขั้นรุนแรง (Extreme Poverty) และลดความยากจนโดยรวม (Overall Poverty) (SDG1) การยุติความหิวโหยและภาวะทุพโภชนาการทุกรูปแบบ (SDG2) และการบรรลุความเท่าเทียมทางเพศ (SDG5) อย่างไรก็ตาม การเลือกกลยุทธ์ทางกฎหมายที่เหมาะสมนั้นขึ้นอยู่กับการผสมผสานเป็นการเฉพาะ (Particular Mix) ของนโยบาย สถาบัน และกรอบกฎหมาย ที่มีอยู่แล้วในแต่ละประเทศ

โดยที่รัฐต่างๆ อาจดำเนินการออกกฎหมายเสริมได้ 3 ระดับ (Three Main Complementary Levels) ได้แก่:

- ✓ การรวมสิทธิในการได้รับอาหารไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งชาติ;
- ✓ การนำกฎหมายที่วางกรอบความมั่นคงทางอาหารหรือสิทธิในการได้รับอาหาร (Food Security or Right to Food Framework Laws) มาใช้ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ ความรับผิดชอบเชิงสถาบัน และหลักการที่ครอบคลุม (Overarching Principles) ให้มีความชัดเจน เพื่อกำหนดนโยบายและโครงการ และส่งเสริมความสอดคล้องกัน (Coherence);
- ✓ การทบทวนกฎหมายระดับภาคส่วนที่มีความเกี่ยวข้องมากที่สุด (Most Relevant Sectoral Legislations) ที่มีผลต่อการใช้สิทธิในการได้รับอาหาร เพื่อดูว่ากฎหมายดังกล่าวสอดคล้องกับสิทธิมนุษยชน ความเท่าเทียมทางเพศ และสิทธิของกลุ่มเปราะบาง (ชนพื้นเมือง ผู้ย้ายถิ่นฐาน เด็ก ฯลฯ) หรือไม่ (FAO, 2024)¹⁹

ทั้งนี้ แนวทางโดยสมัครใจ (Voluntary Guidelines) ต่าง ๆ ได้พิจารณาถึงตราสารระหว่างประเทศฉบับที่เกี่ยวข้อง (Relevant International Instruments) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ตราสารฉบับที่บัญญัติให้ทุกรายได้สิทธิในการมีมาตรฐานการครองชีพที่เหมาะสมอย่างค่อยเป็นค่อยไป รวมทั้ง อาหารที่เพียงพอ อีกด้วย

- **ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ 25 (Universal Declaration of Human Rights, Article 25):**

1. ทุกคนมีสิทธิในมาตรฐานการครองชีพอันเพียงพอสำหรับสุขภาพและความอยู่ดีของตนและของครอบครัว รวมทั้งอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และการดูแลสุขภาพทางการแพทย์ และบริการสังคมที่จำเป็น

¹⁹ (FAO, 2024) The Right to Food [Legal Process]. <https://www.fao.org/right-to-food/areas-of-work/legal-processes/en/> [07.06.24]

และมีสิทธิในหลักประกันยามว่างงาน เจ็บป่วย พิกการ หมาย ้วยชรา หรือปราศจากการดำรงชีพอื่นในสภาวะแวดล้อมนอกเหนือการควบคุมของตน

- กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (ICESCR)

- ✓ ข้อ (Article) 2:

1. รัฐภาคีแต่ละรัฐแห่งกติกานี้รับที่จะดำเนินการ โดยเอกเทศและโดยความร่วมมือและความช่วยเหลือระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทางเศรษฐกิจและวิชาการโดยใช้ประโยชน์สูงสุดจากทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อให้สัมฤทธิ์ผลในการทำให้สิทธิ ซึ่งรับรองไว้ในกติกานี้กลายเป็นความจริงอย่างบริบูรณ์โดยลำดับด้วยวิธีทั้งปวงที่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รวมทั้ง การกำหนดมาตรการทางกฎหมายด้วย

2. รัฐภาคีแห่งกติกานี้รับที่จะประกันว่า สิทธิทั้งหลายที่ระบุไว้ในกติกานี้จะใช้ได้โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติใดๆ ในเรื่องเชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมือง หรือความคิดเห็นอื่นใด ชาติ หรือ สังคมดั้งเดิม ทรัพย์สิน กำเนิดหรือสถานะอื่น

ในบรรดาข้อต่างๆ พบว่า ข้อ 55 และ 56 ของกฎบัตรสหประชาชาติมีความเกี่ยวข้องกับแนวปฏิบัติโดยสมัครใจ (Voluntary Guidelines) เหล่านี้

- ✓ ข้อ (Article) 11:

1. รัฐภาคีแห่งกติกานี้รับรองสิทธิของทุกรายในมาตรฐานการครองชีพที่เพียงพอสำหรับตนเองและครอบครัว ซึ่งรวมถึงอาหาร เครื่องนุ่งห่ม และที่อยู่อาศัยที่เพียงพอและสภาพการครองชีพที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง รัฐภาคีจะดำเนินขั้นตอนที่เหมาะสมเพื่อประกันการทำให้สิทธินี้เป็นจริง โดยรับรองความสำคัญอย่างแท้จริงของความร่วมมือระหว่างประเทศบนพื้นฐานของความยินยอมโดยเสรี

2. รัฐภาคีแห่งกติกานี้รับรองสิทธิขั้นพื้นฐานของทุกรายที่จะปลอดจากความหิวโหย โดยจะต้องดำเนินการมาตรการโดยเอกเทศและโดยความร่วมมือระหว่างประเทศรวมทั้งโครงการเฉพาะซึ่งจำเป็น

(ก) ในการปรับปรุงวิธีการผลิต เก็บรักษาและการแบ่งสรรอาหารโดยใช้ความรู้อย่างเต็มที่ทางเทคนิคและทางวิทยาศาสตร์ โดยการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับหลักโภชนาการ และโดยการพัฒนาหรือการปฏิรูประบบเกษตรกรรมในทางที่จะทำให้สามารถบรรลุผลการพัฒนา และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

(ข) ในการประกันการแบ่งสรรอย่างเท่าเทียมของอุปทานอาหารโลกตามสัดส่วนความต้องการ โดยคำนึงถึงทั้งปัญหาของประเทศที่นำเข้าอาหารและประเทศส่งออกอาหาร

- กฎบัตรสหประชาชาติ

- ✓ ข้อ 55 (UN Charter, Article 55)

ด้วยความมุ่งหมายในการสถาปนาภาวะการแห่งเสถียรภาพ และความเป็นอยู่ที่ดี ซึ่งจำเป็นสำหรับความสัมพันธ์โดยสันติและโดยฉันทมิตรระหว่างประชาชาติทั้งหลาย โดยยึดความเคารพต่อหลักการแห่งสิทธิอันเท่าเทียมกันและการกำหนดเจตจำนงของตนเองของประชาชนเป็นมูลฐานสหประชาชาติจะต้องส่งเสริม

ก. มาตรฐานการครองชีพที่สูงขึ้น การมีงานทำโดยทั่วถึง และภาวะการแห่งความก้าวหน้าและพัฒนาการทางเศรษฐกิจและสังคม

ข. การแก้ไขปัญหาระหว่างประเทศทางเศรษฐกิจ สังคม อนามัยและอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และความร่วมมือระหว่างประเทศทางวัฒนธรรมและการศึกษา และ

ค. การเคารพโดยสากล และการปฏิบัติตามสิทธิมนุษยชนและอิสรภาพอันเป็นหลักร่วมสำหรับทุกรายโดยไม่เลือกปฏิบัติในเรื่องเชื้อชาติ เพศ ภาษา หรือศาสนา

✓ ข้อ 56 (UN Charter, Article 56)

สมาชิกทั้งปวงให้คำมั่นว่าตนจะดำเนินการร่วมกันและแยกกัน ในการร่วมมือกับองค์การ ฯ เพื่อให้บรรลุความมุ่งประสงค์ที่กำหนดไว้ในข้อ 55

12. ตราสารระหว่างประเทศอื่นๆ รวมถึงอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child) และอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ อนุสัญญาเจนีวาทั้งสี่ฉบับ (Four Geneva Conventions) และพิธีสารเพิ่มเติมสองฉบับ (Two Additional Protocols) รวมทั้ง ยังมีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับแนวปฏิบัติโดยสมัครใจเหล่านี้อีกด้วย

13. แนวปฏิบัติโดยสมัครใจเหล่านี้คำนึงถึงพันธกรณีที่ระบุไว้ในปฏิญญาสหัสวรรษ (Millennium Declaration) รวมถึงเป้าหมายการพัฒนา ตลอดจนผลลัพธ์และพันธกรณีของการประชุมและการประชุมสุดยอดครั้งสำคัญๆ ของสหประชาชาติในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสาขาที่เกี่ยวข้อง

14. คณะทำงานระหว่างรัฐบาล (Intergovernmental Working Group หรือ IGWG) ยังได้คำนึงถึงมติ (Resolutions) หลายฉบับจากสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติและคณะกรรมการว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และข้อคิดเห็นทั่วไป (General Commitments) ที่คณะกรรมการว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (Committee on Economic, Social and Cultural Rights) เห็นชอบ

3.1.2 บทบาทของสังคมระหว่างประเทศในการกำกับดูแลมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

3.1.2.1 ระเบียบข้อบังคับด้านอาหารระหว่างประเทศด้านมาตรฐานอาหาร

โครงสร้างทางกฎหมายและระเบียบข้อบังคับด้านอาหารระหว่างประเทศ International Food Law and Regulations: องค์การระหว่างประเทศ (International Organizations)²⁰ ที่สำคัญ ได้แก่

- คณะกรรมการโครงการมาตรฐานอาหาร (Codex Alimentarius)

คณะกรรมการโครงการมาตรฐานอาหาร ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2506 (1963) โดย องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization หรือ FAO) และองค์การอนามัยโลก (World Health Organization หรือ WHO) เพื่อพัฒนามาตรฐานอาหาร แนวปฏิบัติ ประมวลจริยธรรม ฯลฯ รวมทั้ง เพื่อปกป้องสุขภาพผู้บริโภค รับรองแนวปฏิบัติทางการค้าที่เป็นธรรมในธุรกิจการค้าอาหาร (Food Trade) และส่งเสริมการประสานงานงานด้านมาตรฐานอาหารทั้งหมดที่ดำเนินการโดยรัฐบาล องค์การระหว่างประเทศ และองค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐ (Non-Governmental Organizations)

²⁰ (Michigan State University, 2023)

- **มาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช**

(Sanitary and Phytosanitary Measures หรือ SPS)

ความตกลงเกี่ยวกับวิธีการที่รัฐบาลจะสามารถใช้มาตรการด้านความปลอดภัยของอาหารและสุขภาพสัตว์และพืช (มาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (Sanitary and Phytosanitary Measures หรือ SPS)) อย่างไรได้บ้าง โดยมีได้การกำหนดกฎพื้นฐานในองค์การอนามัยโลก

- **ฐานข้อมูล FAOLEX**

FAOLEX เป็นฐานข้อมูลกฎหมายที่มีความครอบคลุมและทันสมัย ซึ่งเป็นหนึ่งในแหล่งรวมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ใหญ่ที่สุดในโลกในด้านกฎหมาย และระเบียบข้อบังคับของประเทศต่าง ๆ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอาหาร เกษตรกรรม และทรัพยากรธรรมชาติหมุนเวียน

- **อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองพันธุ์พืชระหว่างประเทศ**

(International Plant Protection Convention หรือ IPPC)

อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองพันธุ์พืชระหว่างประเทศ (IPPC) เป็นความตกลงระหว่างประเทศ จัดทำขึ้นในปี พ.ศ. 2495 (1952) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปกป้องพันธุ์พืชที่เพาะปลูกและที่โตในป่า (Cultivated and Wild Plants) โดยป้องกันการเข้ามา (Introduction) และการแพร่กระจายของศัตรูพืช

- **องค์การสุขภาพสัตว์โลก (World Organization for Animal Health หรือ OIE)**

องค์การสุขภาพสัตว์โลก เป็นองค์กรระหว่างรัฐบาลที่รับผิดชอบในการทำให้สุขภาพสัตว์ทั่วโลกดีขึ้น ได้รับการยอมรับให้เป็นองค์กรอ้างอิง (Reference Organization) โดยองค์การการค้าโลก (WTO) และ ในปี พ.ศ. 2556 องค์การสุขภาพสัตว์โลกมีประเทศสมาชิกทั้งหมด 178 ประเทศ และมีความสัมพันธ์ถาวร (Permanent Relations) กับองค์กรระดับระหว่างประเทศและระดับภูมิภาคอื่นๆ อีก 45 องค์กร และมีสำนักงานระดับภูมิภาคและระดับอนุภูมิภาคในทุกทวีป

- **แผนที่มาตรฐานของศูนย์การค้าระหว่างประเทศ**

(International Trade Centre's Standards Map)

แผนที่มาตรฐานให้ข้อมูลที่ครอบคลุม ตรวจสอบได้ และโปร่งใสเกี่ยวกับมาตรฐานความยั่งยืนภาคสมัครใจ (Voluntary Sustainability Standards) และโครงการอื่นๆ ที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งครอบคลุมประเด็นต่างๆ เช่น คุณภาพและความปลอดภัยของอาหาร วัตถุประสงค์หลักของโครงการ คือ การเสริมสร้างศักยภาพของผู้ผลิต ผู้ส่งออก ผู้กำหนดนโยบาย และผู้ซื้อ เพื่อมีส่วนร่วมในการผลิตและการค้าที่ยั่งยืนมากขึ้น

- **หน่วยงานด้านการเกษตรและการประมงขององค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD Agriculture and Fisheries / OECD = Organization for Economic Cooperation and Development)**

ภารกิจขององค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ คือ การส่งเสริมนโยบายที่จะปรับปรุงความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้คนทั่วโลก

3.1.2.2 องค์การด้านการรับรองเกษตรอินทรีย์ในระดับสากล

เนื่องจากทรัพยากรธรรมชาติทั่วโลกมีน้อยลง แต่ประชากรโลกยังคงเพิ่มขึ้น และอำนาจถูกนำออกจากคนในท้องถิ่น จึงมีความสำคัญมากขึ้นเรื่อย ๆ (Alice Beban, 2009)²¹ต่อไปนี้เป็นวิธีการรับรองเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการยอมรับและยอมรับอย่างกว้างขวางที่สุด 6 รายการบนเวทีโลก

1. สหพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ (IFOAM-Organics International)

องค์กรนี้ได้รับการยอมรับว่าเป็นองค์กรระดับโลกด้านเกษตรอินทรีย์ และได้พัฒนามาตรฐาน แนวทางต่างๆและหน่วยงานรับรอง (Certifying Bodies) ซึ่งมีรูปแบบที่จะทำให้มั่นใจได้ว่า เกษตรกรอินทรีย์ ผู้แปรรูปและผู้ค้า ปฏิบัติตามหลักการของการผลิตในรูปแบบอินทรีย์ (Organic Production)

2. กระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา (U.S. Department of Agriculture หรือ USDA)

โครงการเกษตรอินทรีย์แห่งชาติของกระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา (The US DA's National Organic Program หรือ NOP) กำหนดมาตรฐานสำหรับการผลิต การจัดการ และการติดฉลากอาหารอินทรีย์

3. สำนักงานเกษตรอินทรีย์แคนาดา (Canadian Organic Regime หรือ COR)

สำนักงานเกษตรอินทรีย์แคนาดาได้รับการรับรอง (Accredited) โดยกระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา และผลิตภัณฑ์อินทรีย์ที่ได้รับการรับรองจะได้รับฉลากสินค้าอินทรีย์กระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา (USDA Organic Seal)

4. สหภาพยุโรป (European Union หรือ EU)

สหภาพยุโรป (EU) มีมาตรฐานและข้อบังคับที่ครอบคลุมการผลิตและการติดฉลากเกษตรอินทรีย์ ที่เรียกว่า ข้อบังคับ (EC) ที่ 834/2007 (Regulation (EC) No 834/2007)

นอกจากนี้ยังมี ระเบียบเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ฉบับใหม่ของสหภาพยุโรป (EU 2018/848) ที่มีผลบังคับใช้เมื่อไม่นานนี้มีเป้าหมายเพื่อปรับปรุงเกณฑ์การผลิตให้สอดคล้องกับผู้ประกอบการในสหภาพยุโรปและทั่วโลก เพื่อให้มั่นใจว่าผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผลิตภัณฑ์นำเข้าจะมีคุณภาพตามมาตรฐานที่ต้องการ

5. มาตรฐานการเกษตรญี่ปุ่น (Japan Agricultural Standard หรือ JAS)

มาตรฐานการเกษตรญี่ปุ่นได้รับการยอมรับในประเทศอื่นๆ เช่น ประเทศจีน ประเทศเกาหลีใต้ ไต้หวัน และสหรัฐอเมริกา

6. สมาคมปรับปรุงพันธุ์พืชอินทรีย์ (Organic Crop Improvement Association หรือ OCIA)

สมาคมปรับปรุงพันธุ์พืชอินทรีย์เป็นองค์กรที่ให้การรับรองระดับนานาชาติที่มีสมาชิกมากกว่า 3,000 รายในกว่า 40 ประเทศ สมาคมปรับปรุงพันธุ์พืชอินทรีย์กำหนดมาตรฐานการผลิตของไร่อินทรีย์ (Organic Farm Production) และการตรวจสอบและการรับรองไร่ (Farm) เพื่อให้มั่นใจว่าไร่เหล่านั้นได้มาตรฐาน²²

²¹ (Alice Beban, 2009) Right to Food and the Role of Organic Agriculture
https://www.sylff.org/wp-content/uploads/2009/03/sylff_p31-42.pdf

²² 6 Global Organic Certification Programs for Agriculture: Ensuring Sustainability and Consumer Trust [24 ก.พ. 2566]
https://medium.com/@more_gratitude/6-global-organic-certification-programs-for-agriculture-ensuring-sustainability-and-consumer-trust-7ad1cc07a7b2

4. เกษตรอินทรีย์รับรองโดยสมาคมเกษตรยั่งยืนแห่งชาติของประเทศออสเตรเลีย (NASAA Certified Organic) (ประเทศออสเตรเลีย) ²³

ผู้ออกใบรับรอง (Issuer): สมาคมเกษตรยั่งยืนแห่งชาติของประเทศออสเตรเลีย ประเทศออสเตรเลีย
สมาคมเกษตรยั่งยืนแห่งชาติของประเทศออสเตรเลียกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อินทรีย์และชีวพลวัต (Organic and Biodynamic Products) ในประเทศออสเตรเลีย เป็นการรับรองว่าผลิตภัณฑ์ปราศจากสารเคมีสังเคราะห์ การตัดแต่งพันธุกรรม และการฉายรังสี

5. ใบรับรอง อินเดีย ออร์แกนิก (India Organic) (ประเทศอินเดีย)

ผู้ออกใบรับรอง: โครงการผลิตภัณฑ์อินทรีย์แห่งชาติ (National Programme for Organic Production หรือ NPOP) ประเทศอินเดีย เป็นการรับรองว่า ผลิตภัณฑ์ได้มาตรฐานการผลิตอินทรีย์ตามที่โครงการผลิตภัณฑ์อินทรีย์แห่งชาติกำหนด ซึ่งครอบคลุมหลายด้าน เช่น การผลิตพืชผล การแปรรูป และการติดฉลาก

6. ใบรับรอง ไบโอสวิส (BioSuisse) (ประเทศสวิตเซอร์แลนด์)

ผู้ออกใบรับรอง: สมาคมไบโอสวิส (BioSuisse Association)
โดยใช้ฉลาก ‘Bud’ การรับรองของสมาคมไบโอสวิสทำให้มั่นใจว่า ผลิตภัณฑ์ได้มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ซึ่งมักจะเข้มงวดกว่ากฎระเบียบของสหภาพยุโรป

7. ใบรับรองของสมาคมดิน (Soil Association) (สหราชอาณาจักร)

ผู้ออกใบรับรอง: สมาคมดิน
เป็นหน่วยงานรับรองผลิตภัณฑ์อินทรีย์ชั้นนำของสหราชอาณาจักร สมาคมดินกำหนดมาตรฐานระดับสูงด้านสวัสดิภาพสัตว์ (Animal Welfare) การปกป้องสิ่งแวดล้อม และการหลีกเลี่ยงสารเคมีสังเคราะห์ (Avoidance of Synthetic Chemicals)

8. ใบรับรอง อีโคเชิร์ต (Ecocert) (ประเทศฝรั่งเศส)

ผู้ออกใบรับรอง: สำนักงานอีโคเชิร์ต เอสเอ (Ecocert SA)
สำนักงานอีโคเชิร์ตตั้งขึ้นในประเทศฝรั่งเศส เป็นหน่วยงานตรวจสอบและรับรองด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยรับรองผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง อาหาร และสิ่งทอ อินทรีย์ (Organic Cosmetics, Food, and Textiles) ในกว่า 130 ประเทศ

9. ใบรับรอง ออร์แกนิก ฟาร์เมอร์ แอนด์ โกรอว์เออร์ (Organic Farmers & Growers) (สหราชอาณาจักร)

ผู้ออกใบรับรอง: บริษัท Organic Farmers & Growers Ltd. หรือ OF&G
บริษัท Organic Farmers & Growers Ltd. ให้การรับรองแก่บริษัทอินทรีย์ (Organic Enterprises) จำนวนมาก โดยรับรองว่า บริษัทเหล่านั้นได้มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สหภาพยุโรปและมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (Compendium of Organic Standards) ของสหราชอาณาจักร

10. ฉลาก KRAV (ประเทศสวีเดน)

ผู้ออกใบรับรอง: หน่วยงาน KRAV Ekonomisk Förening

²³ NASAA ย่อมาจาก National Association for Sustainable Agriculture Australia (ในที่นี้ขอแปลว่า “สมาคมเกษตรยั่งยืนแห่งชาติของประเทศออสเตรเลีย”)

ฉลาก KRAV เป็นการรับรองเกษตรอินทรีย์ที่สำคัญในประเทศสวีเดน ซึ่งเน้นการปกป้องสิ่งแวดล้อม สวัสดิภาพสัตว์ และข้อพิจารณาด้านสุขภาพ ฉลาก KRAV (KRAV Label) ทำให้มั่นใจว่า ผลิตภัณฑ์ได้มาตรฐานสูง (Medium, 2023) ²⁴

3.1.3 ภาพรวมของมาตรฐานด้านเกษตรอินทรีย์ในต่างประเทศ

3.1.3.1 ข้อมูลพื้นฐานด้านเกษตรอินทรีย์

สถิติโลกด้านเกษตรอินทรีย์และแนวโน้มใหม่ในปี พ.ศ. 2566 (FiBL & IFOAM – Organics International, 2023) ²⁵ มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในด้านเกษตรอินทรีย์ การเข้าถึงข้อมูลคุณภาพดีเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ ช่วยวัดความสำเร็จในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals) และเป็นทรัพยากรอย่างหนึ่งในการวิเคราะห์ที่สมเหตุสมผลและการตัดสินใจที่มีข้อมูลประกอบ (Informed Decision Making)

โดยมีนักวิจัยช่วยกำหนดนโยบาย ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในอุตสาหกรรม และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ ตลอดห่วงโซ่คุณค่า ข้อมูลยังสนับสนุนการพัฒนาสภาพแวดล้อมนโยบายที่เอื้ออำนวย กฎระเบียบและมาตรฐานที่เชื่อถือได้ รวมถึงความโปร่งใสในภาคเกษตรอินทรีย์ (Monica Rubiolo, 2023) ²⁶

- สถิติสำคัญด้านเกษตรอินทรีย์

สถิติพื้นที่เกษตรอินทรีย์ (Organic Area) (Jan Trávníček, Bernhard Schlatter, Lauren Dietemann and Helga Wille, 2023) ²⁷ มีพื้นที่เกษตรอินทรีย์มากกว่า 76.4 ล้านเฮกตาร์ (Hectares)

²⁴ (Medium, 2023) Organic Integrity: Understanding Top 10 Global Organic Certifications [25 ก.ย. 2566] https://medium.com/@more_gratitude/organic-integrity-understanding-top-10-global-organic-certifications-20076533f920

²⁵ สถิติโลกด้านเกษตรอินทรีย์และแนวโน้มใหม่ในปี พ.ศ. 2566 (The World of Organic Agriculture Statistics and Emerging Trends 2023). สถาบันวิจัยเกษตรอินทรีย์ (Research Institute of Organic Agriculture) FiBL and IFOAM – Organics International. Research Institute of Organic Agriculture FiBL, Ackerstrasse 113, 5070 Frick, Switzerland, Printed by Druckerei Hachenburg PMS GmbH, Saynstraße 18, 57627 Hachenburg, Germany, www.druckerei-hachenburg.de/

FiBL & IFOAM – Organics International (2023) The World of Organic Agriculture. Frick and Bonn <https://www.fibl.org/fileadmin/documents/shop/1254-organic-world-2023.pdf>

²⁶ (Monica Rubiolo, 2023) คำนำของเลขาธิการแห่งรัฐด้านเศรษฐกิจ (Foreword from SECO). หัวหน้ากรมส่งเสริมการค้า (Head of the Division for Trade Promotion) เลขาธิการแห่งรัฐด้านเศรษฐกิจสวิส (Swiss State Secretariat for Economic Affairs (SECO)) กรุงเบิร์น ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ <https://www.fibl.org/fileadmin/documents/shop/1254-organic-world-2023.pdf> p.11

²⁷ (Jan Trávníček, Bernhard Schlatter, Lauren Dietemann and Helga Wille, 2023)

โลกแห่งเกษตรกรรมอินทรีย์ (The World of Organic Agriculture 2023): ข้อสรุป

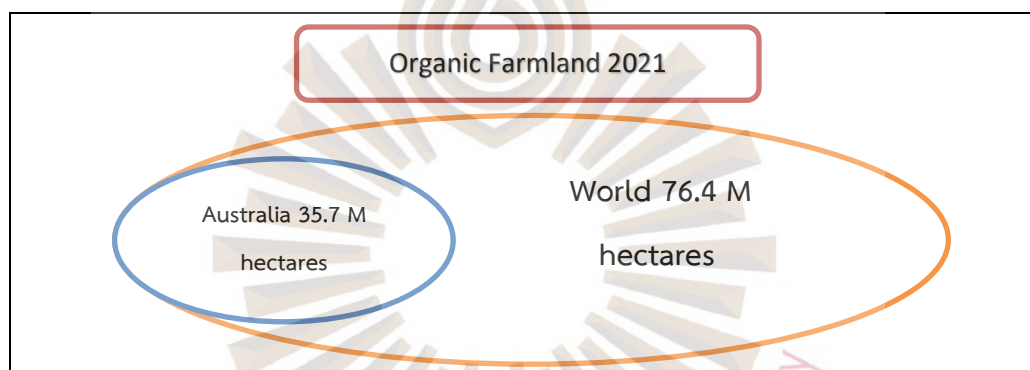
<https://www.fibl.org/fileadmin/documents/shop/1254-organic-world-2023.pdf> p.18

ในปี พ.ศ. 2564 มีพื้นที่เกษตรอินทรีย์มากกว่า 76.4 ล้านเฮกตาร์ รวมถึงพื้นที่ที่กำลังอยู่ในระหว่างการปรับเปลี่ยนสภาพ ภูมิภาคที่มีพื้นที่เกษตรอินทรีย์มากที่สุด ได้แก่

โอเชียเนีย (36.0 ล้านเฮกตาร์ – เกือบครึ่งหนึ่งของพื้นที่เกษตรอินทรีย์ของโลก หรือ ร้อยละ 47) และ
ทวีปยุโรป (17.8 ล้านเฮกตาร์ หรือ ร้อยละ 23)
ละตินอเมริกา มีพื้นที่ 9.9 ล้านเฮกตาร์ (ร้อยละ 13) รองลงมา คือ
ทวีปเอเชีย (6.5 ล้านเฮกตาร์ หรือ ร้อยละ 8.5)
ทวีปอเมริกาเหนือ (3.5 ล้านเฮกตาร์ หรือ ร้อยละ 4.6) และ
ทวีปแอฟริกา (2.7 ล้านเฮกตาร์ หรือร้อยละ 3.5)

● ประเทศออสเตรเลียมีพื้นที่มากที่สุด²⁸

ประเทศที่มีพื้นที่เกษตรอินทรีย์มากที่สุด คือ ประเทศออสเตรเลีย (35.7 ล้านเฮกตาร์) ประเทศอาร์เจนตินา (4.1 ล้านเฮกตาร์) และประเทศฝรั่งเศส (2.8 ล้านเฮกตาร์)

ทั่วโลก พบว่า ร้อยละ 1.6 ของพื้นที่เกษตรกรรมเป็นเกษตรอินทรีย์

ในปี พ.ศ. 2564 ร้อยละ 1.6 ของพื้นที่เกษตรกรรมของโลกเป็นเกษตรอินทรีย์ โดยเมื่อแบ่งตามภูมิภาค จากพื้นที่เกษตรกรรมที่มีอยู่ทั้งหมด พบว่า สัดส่วนของพื้นที่เกษตรอินทรีย์สูงสุดอยู่ในโอเชียเนีย (ร้อยละ 9.7) และในทวีปยุโรป (ร้อยละ 3.6) ขณะที่สหภาพยุโรป คิดเป็นร้อยละ 9.6

ข้อมูลล่าสุดที่มีอยู่เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ทั่วโลกแสดงว่าปี พ.ศ. 2564 เป็นอีกหนึ่งปีที่ดีสำหรับเกษตรอินทรีย์ทั่วโลก ตามการสำรวจของสถาบันวิจัยเกษตรอินทรีย์ (Forschungsinstitut für biologischen Landbau หรือ FiBL)²⁹ ล่าสุดเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ทั่วโลก พบว่า พื้นที่เกษตรอินทรีย์และยอดขายปลีกเกษตรอินทรีย์ยังคงเติบโตอย่างต่อเนื่อง

3.1.3.2 ความเป็นมาของเกษตรอินทรีย์

ความเคลื่อนไหวของเกษตรอินทรีย์เริ่มขึ้นในช่วงทศวรรษที่ 1940 เพื่อเป็นปฏิกิริยาที่มีต่อการที่ภาคเกษตรกรรมพึ่งพาปุ๋ยสังเคราะห์และยาฆ่าแมลงมากขึ้น ประวัติศาสตร์การฟื้นฟูเกษตรอินทรีย์สมัยใหม่นี้

²⁸ ประเทศออสเตรเลียเป็นประเทศที่มีพื้นที่เกษตรอินทรีย์มากที่สุด ประมาณการว่า ร้อยละของพื้นที่ไร่นา (Farmland) เป็นทุ่งปศุสัตว์อันกว้างใหญ่ (Extensive Grazing Areas)

²⁹ Forschungsinstitut für biologischen Landbau แปลเป็นภาษาอังกฤษ คือ Research Institute of Organic Agriculture - สถาบันวิจัยเกษตรอินทรีย์

ย้อนกลับไปถึงครั้งแรกของศตวรรษที่ 20 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มีการพึ่งพาวิธีการแบบสังเคราะห์ที่ไม่ใช่อินทรีย์ (Synthetic, Non-Organic Methods) มากขึ้น

แนวคิดเกษตรอินทรีย์ได้รับการพัฒนาขึ้นก่อนปี พ.ศ. 2483 (1940) และริเริ่มโดยเซอร์อัลเบิร์ต ฮาวเวิร์ด (พ.ศ. 2416 – 2490 / 1873-1947) แนวคิดเซอร์อัลเบิร์ตเกี่ยวกับความอุดมสมบูรณ์ของดินและความจำเป็นในการรีไซเคิลวัสดุเหลือใช้และกากตะกอน (Sewage Sludge) ในพื้นที่เกษตรกรรม ให้มีประสิทธิภาพ ได้รับตอกย้ำในหนังสือ *Farmers of Forty Centuries* ของ เอฟ.เอช. คิง (F.H. King) ทั้งนี้ เซอร์ฮาวเวิร์ด พัฒนาระบบการทำปุ๋ยหมักที่ถูกนำไปใช้อย่างแพร่หลาย แนวคิดเรื่องความอุดมสมบูรณ์ของดิน เซอร์อัลเบิร์ต เน้นที่การสร้างสารอินทรีย์ที่เกิดจากการทับถมของซากพืชซากสัตว์ (Humus) ในดินโดยเน้นที่ความสัมพันธ์ระหว่างชีวิตของดิน (Soil Life) กับสุขภาพของพืชผล ปศุสัตว์ และมนุษย์ เซอร์ฮาวเวิร์ดระบุว่า สุขภาพของพืชผลและสัตว์เป็นสิทธิแต่กำเนิด (Birthright) และวิธีการที่ถูกต้องในการจัดการกับจุลินทรีย์ (Pathogen) ไม่ใช่การทำลายจุลินทรีย์ หากแต่พิจารณาว่าจะสามารถเรียนรู้อะไรได้บ้างจากจุลินทรีย์ หรือ "ใช้ประโยชน์จากจุลินทรีย์เพื่อปรับปรุงการเกษตร" (J. Heckman, 2006)³⁰

ลอร์ดนอร์ทเบิร์น (Lord Northbourne) (วอลเตอร์ เจมส์ (Walter James); พ.ศ. 2439-2525 / 1896-1982) เป็นผู้มอบคำว่า 'เกษตรอินทรีย์' ให้กับโลก ในหนังสือ *Look to the Land* ของลอร์ดนอร์ทเบิร์น ซึ่งตีพิมพ์ในปี พ.ศ. 2483 เป็นการประกาศเจตนารมณ์เกษตรอินทรีย์ (Manifesto of Organic Agriculture) ในหนังสือเล่มนี้ ลอร์ดนอร์ทเบิร์นกล่าวถึงการแข่งขัน (Contest) ระหว่าง "เกษตรอินทรีย์กับเกษตรเคมี" โดยจะมีปะทะกันมุมมองของโลกต่อเรื่องนี้มานานหลายชั่วอายุคน แนวคิดของลอร์ดนอร์ทเบิร์นถือเป็นรากฐานของการเริ่มต้นความเคลื่อนไหวด้านเกษตรอินทรีย์ทั่วโลก อีกทั้ง หนังสือเล่มนี้เป็นจุดเปลี่ยนในชีวิตของลอร์ดนอร์ทเบิร์นอีกด้วย ปรัชญา เหตุผล และความจำเป็นของเกษตรอินทรีย์ แนวคิดการประกาศเจตนารมณ์เกษตรอินทรีย์ของลอร์ดนอร์ทเบิร์น ที่ลอร์ดนอร์ทเบิร์นนำเสนอในหนังสือเล่มนี้ ได้แพร่หลายไปทั่วโลกอย่างรวดเร็ว โดยในช่วงแรก ได้มีการนำแนวคิดนี้ไปใช้ในสหรัฐอเมริกาและประเทศออสเตรเลีย (John Paull, 2014)³¹

กล่าวกันว่า ลอร์ดนอร์ทเบิร์นเป็น "ศิษย์คนสำคัญ" ของเซอร์อัลเบิร์ต ฮาวเวิร์ด (Conford, 2001)³² แต่คำอ้างนี้เป็นความเข้าใจผิด ทั้งสองคนมีบุคลิกแตกต่างกันมาก และมีเส้นทางชีวิตต่างกันสิ้นเชิง โดยลอร์ดนอร์ทเบิร์นเป็นนักคิดอิสระ

เซอร์อัลเบิร์ต ฮาวเวิร์ด นักพฤกษศาสตร์ชาวอังกฤษ มักถูกขนานนามว่าเป็น บิดาแห่งเกษตรอินทรีย์สมัยใหม่ (Father of Modern Organic Agriculture) แนวคิดเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ได้รับการพัฒนาในช่วงต้นทศวรรษปี 1900 โดยเซอร์อัลเบิร์ต ฮาวเวิร์ด, เอฟ.เอช. คิง (F.H. King), รูดอล์ฟ สไตเนอร์ (Rudolf

³⁰ (J. Heckman, 2006) A history of organic farming: Transitions from Sir Albert Howard's "War in the Soil" to กระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา National Organic Program. Renewable Agriculture and Food Systems Vol. 21, No. 3 (September 2006), pp. 143-150 (8 pages)

Published By: Cambridge University Press

³¹ (John Paull, 2014) Lord Northbourne, the man who invented organic farming, a biography.

<https://orgprints.org/id/eprint/26547/12/26547.pdf>

³²(Philip Conford, 2001) The Origins of the Organic Movement The Origins of the Organic Movement..

Floris Books, Edinburgh. 287 p.72, ISBN 0-86315-336-4 Published online by Cambridge University Press:

30 October 2009)

Steiner) และบุคคลอื่นๆ โดยเชื่อว่าการใช้ปุ๋ยคอก (ซึ่งมักนำไปทำเป็นปุ๋ยหมัก) พืชคลุมดิน การปลูกพืชหมุนเวียน และการควบคุมศัตรูพืชโดยวิธีชีวภาพ จะส่งผลให้ระบบการเกษตรดีขึ้น

3.1.3.3 สรุปพื้นที่เกษตรอินทรีย์ทั่วโลก

ในปี พ.ศ. 2564 ประเทศออสเตรเลียครองอันดับหนึ่ง โดยมีพื้นที่เกษตรอินทรีย์ 35.69 ล้านเฮกตาร์ พื้นที่เกษตรอินทรีย์ในประเทศออสเตรเลียใหญ่กว่าพื้นที่เพาะปลูกของประเทศชั้นนำอื่นๆ โดยมีการทำเกษตรอินทรีย์ใน 191 ประเทศ และพื้นที่เพาะปลูกมากกว่า 76 ล้านเฮกตาร์ได้รับการจัดการแบบอินทรีย์ มีเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์อย่างน้อย 3.7 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2564 อาหารและเครื่องดื่มอินทรีย์ทั่วโลกมียอดขายสูงถึงเกือบ 1.25 แสนล้านยูโร (FiBL, 2023)³³ โดยมีการทำเกษตรอินทรีย์ใน 188 ประเทศ ซึ่งมีพื้นที่เพาะปลูกมากกว่า 95 ล้านเฮกตาร์ได้รับการจัดการแบบอินทรีย์ อย่างน้อย 4.5 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2565 อาหารและเครื่องดื่มอินทรีย์ทั่วโลกมียอดขายเกือบ 135 พันล้านยูโร (Forschungsinstitut für biologischen Landbau FiBL, 2023)³⁴

³³(FiBL, 2023) The World of Organic Agriculture 2023 Statistics and Emerging Trends
<https://www.fibl.org/en/shop-en/1254-organic-world-2023>

³⁴ วารสาร "The World of Organic Agriculture (โลกของเกษตรอินทรีย์) The World of Organic Agriculture" ฉบับที่ 25 ซึ่งจัดพิมพ์โดยสถาบันวิจัยเกษตรอินทรีย์ (FiBL) สถาบันวิจัยเกษตรอินทรีย์ (Forschungsinstitut für biologischen Landbau หรือ FiBL) (Forschungsinstitut für biologischen Landbau = Research Institute of Organic Agriculture) และสหพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ (IFOAM) สหพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ (International Federation of Organic Agriculture Movements หรือ IFOAM)

– Organic International เสนอบทวิเคราะห์ที่ครอบคลุมเกี่ยวกับพัฒนาการล่าสุดในด้านเกษตรอินทรีย์ทั่วโลก โดยนำเสนอสถิติโดยละเอียดเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่ที่อยู่ภายใต้การจัดการแบบอินทรีย์ การใช้ที่ดินและพืชผล จำนวนไร่และประเภทผู้ประกอบการอื่นๆ ยอดขายปลีก และข้อมูลการค้าระหว่างประเทศ

(Forschungsinstitut für biologischen Landbau FiBL, 2023)

The World of Organic Agriculture 2024 Statistics and Emerging Trends

<https://www.fibl.org/en/shop-en/1747-organic-world-2024> [Last Update: 10.06.2024]

Indicator	World	Top countries
Countries with organic activities ¹	2022: 188 countries	
Organic agricultural land	2022: 96.4 million hectares (2000: 15 million hectares)	Australia (53.0 million hectares) India (4.7 million hectares) Argentina (4.1 million hectares)
Organic share of total agricultural land	2022: 2.0 %	Liechtenstein (43.0 %) Austria (27.5 %) Estonia (23.4 %)
Increase of organic agricultural land 2021/2022	20.3 million hectares (ha); +26.6 %	Australia: 17328259 ha (+48.6 %) India: 2068825 ha (+77.8 %) Greece: 390223 ha (+73.0 %)
Wild collection and further non-agricultural areas	2022: 34.6 million hectares (ha) (1999: 4.1 million hectares)	Finland (6.9 million hectares) India (4.4 million hectares) Zambia (3.2 million hectares)
Producers	2022: 4.5 million producers (1999: 200'000 producers)	India (2'480'859) Uganda (404'246) Thailand (121'540)
Organic market ²	2022: 134.8 billion euros (2000: 15.1 billion euros)	US (58.6 billion euros) Germany (15.3 billion euros) China (12.4 billion euros)
Per capita consumption	2022: 17.0 euros	Switzerland (437 euros) Denmark (365 euros) Austria (274 euros)
Number of countries/territories with organic regulations	75 (fully implemented) 14 (drafting)	
Number of affiliates of IFOAM – Organics International	2022: 781 affiliates	Germany: 80 affiliates China: 52 affiliates India: 49 affiliates USA: 45 affiliates

Source: IFOAM survey 2024, based on national data sources, data from certifiers and IFOAM – Organics International

พื้นที่เกษตรอินทรีย์ขยายตัวขึ้นมากกว่า 96 ล้านเฮกตาร์ ซึ่งเป็นการขยายตัวอย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน (ส่วนใหญ่เกิดเป็นการขยายตัวในประเทศออสเตรเลีย) และจำนวนเกษตรกรก็เพิ่มขึ้นอย่างมากเช่นกัน กล่าวคือ เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 20 เป็น 4.5 ล้านราย ยอดขายผลิตภัณฑ์อินทรีย์ในการค้าปลีกสูงถึงเกือบ 135 พันล้านยูโร แม้ว่า ในบางประเทศของยุโรป ยอดขายผลิตภัณฑ์อินทรีย์จะเติบโตช้าลงและซบเซาลงก็ตาม

● สถิติพื้นที่เกษตรอินทรีย์ (Statistics on Organic Area)

ในปี พ.ศ. 2565 พื้นที่เกษตรอินทรีย์เกือบ 96.4 ล้านเฮกตาร์ (รวมทั้ง พื้นที่ปรับเปลี่ยนเป็นเกษตรอินทรีย์ (Conversion Area)) ภูมิภาคที่มีพื้นที่เกษตรอินทรีย์มากที่สุด ได้แก่ โอเชียเนีย (53.2 ล้านเฮกตาร์ คิดเป็นร้อยละ 55 หรือมากกว่าครึ่งหนึ่งของพื้นที่เกษตรอินทรีย์ของโลก) และทวีปยุโรป (18.5 ล้านเฮกตาร์ คิดเป็นร้อยละ 19) ตามมาด้วยทวีปละตินอเมริกา - 9.5 ล้านเฮกตาร์ (ร้อยละ 10) รองลงมา คือ ทวีปเอเชีย - 8.8 ล้านเฮกตาร์ (ร้อยละ 9.2) ทวีปอเมริกาเหนือ - 3.6 ล้านเฮกตาร์ (ร้อยละ 3.8) และแอฟริกาด้วย - 2.7 ล้านเฮกตาร์ (ร้อยละ 2.8)

● ประเทศออสเตรเลียมีพื้นที่มากที่สุด

ประเทศที่มีพื้นที่เกษตรอินทรีย์มากที่สุด ได้แก่ ประเทศออสเตรเลีย (53.0 ล้านเฮกตาร์) ประเทศอินเดีย (4.7 ล้านเฮกตาร์) และประเทศอาร์เจนตินา (4.1 ล้านเฮกตาร์) ร้อยละ 2.0 ของพื้นที่เกษตรกรรมทั่วโลกเป็นเกษตรอินทรีย์

ในปี พ.ศ. 2565 พื้นที่เกษตรกรรมร้อยละ 2.0 ของโลกเป็นเกษตรอินทรีย์ หากแบ่งตามภูมิภาค พื้นที่ที่มีเกษตรอินทรีย์สูงสุด คือ โอเชียเนีย (ร้อยละ 14.3) และทวีปยุโรป (ร้อยละ 3.7 สหภาพยุโรป: ร้อยละ 10.4) ลิกเตนสไตน์มีสัดส่วนเกษตรอินทรีย์สูงสุด ที่ร้อยละ 43.0

ประเทศที่มีสัดส่วนของเกษตรอินทรีย์สูงกว่าค่าเฉลี่ยของโลกอย่างชัดเจน คือ ประเทศลิกเตนสไตน์ (ร้อยละ 43.0) ประเทศออสเตรีย (ร้อยละ 27.5) และประเทศเอสโตเนีย (ร้อยละ 23.4) ที่น่าสังเกตคือ ใน 22 ประเทศที่มีสัดส่วนการเกษตรอินทรีย์สูงสุด พบว่า พื้นที่เกษตรกรรมร้อยละ 10 หรือมากกว่านั้น เป็น “เกษตรอินทรีย์”

การขยายตัวของพื้นที่เกษตรอินทรีย์อย่างที่ไม่เคยมีมาก่อน - เพิ่มขึ้น 20.3 ล้านเฮกตาร์ พื้นที่เกษตรอินทรีย์ขยายตัวอย่างมากถึง 20.3 ล้านเฮกตาร์ (ร้อยละ 26.6) ในปี พ.ศ. 2565 โดยมีรายงานว่ามีการขยายตัวอย่างมีนัยสำคัญในหลายประเทศ ซึ่งการขยายตัวสูงสุดในแง่ของตัวเลขสัมบูรณ์ (Absolute Term) พบในประเทศออสเตรเลีย ประเทศอินเดีย และประเทศกรีซ พื้นที่เกษตรอินทรีย์ของประเทศออสเตรเลียเพิ่มขึ้นมากกว่า 17,328,259 เฮกตาร์ (+ร้อยละ 49) ในขณะที่ประเทศอินเดียขยายตัวเกือบ 2,068,825 เฮกตาร์ (+ร้อยละ 78) และประเทศกรีซ ขยายตัวเกือบ 390,223 เฮกตาร์ (+ร้อยละ 73) อย่างไรก็ตาม พบว่า มีพื้นที่เกษตรอินทรีย์ลดลงในบางประเทศ โดยลดลงมากที่สุดในประเทศรัสเซีย พื้นที่ลดลงเกือบ 0.5 ล้านเฮกตาร์

● การขยายตัวของพื้นที่เกษตรอินทรีย์ในทุกทวีป

○ การขยายตัวในกลุ่มพืชผลหลักส่วนใหญ่ (Most Major Crop Groups)

ในพื้นที่เกษตรอินทรีย์มากกว่าร้อยละ 92 พบว่า มีรายละเอียดเกี่ยวกับการใช้ที่ดินและพืชผลต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม บางประเทศที่มีพื้นที่เกษตรอินทรีย์ขนาดใหญ่ เช่น ประเทศบราซิลและประเทศอินเดีย พบว่า มีข้อมูลที่จำกัดเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน หรือ ไม่มีข้อมูลเลย

พื้นที่ทุ่งหญ้า/เลี้ยงสัตว์เป็นพื้นที่เกษตรอินทรีย์มากกว่าสองในสาม คิดเป็นกว่า 67.6 ล้านเฮกตาร์ และเพิ่มขึ้นร้อยละ 25.5 ในปี พ.ศ. 2565

พื้นที่เพาะปลูกเกือบ 15.1 ล้านเฮกตาร์ เป็นพื้นที่เกษตรอินทรีย์ร้อยละ 15.6 แม้ว่าจะมีรายงานว่า ลดลงร้อยละ 0.7 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2564 ก็ตาม อย่างไรก็ตาม พื้นที่เพาะปลูกส่วนใหญ่ใช้ปลูกธัญพืช ข้าว กล้วยาสดจากพื้นที่เพาะปลูก (Green Fodder from Arable Land) เมล็ดพืชน้ำมัน พืชสังทอ และพืชตระกูลถั่ว (Dried Pulses)

พืชถาวร (Permanent Crops) ครอบคลุมพื้นที่เกษตรอินทรีย์ร้อยละ 6.6 รวมกว่า 6.2 ล้านเฮกตาร์ เมื่อเทียบกับการสำรวจครั้งก่อน มีรายงานว่า ขยายตัวเพียงเล็กน้อย ประมาณ 48,000 เฮกตาร์ หรือ ร้อยละ 0.8 พืชผลที่สำคัญที่สุดในหมวดหมู่นี้ ได้แก่ ถั่ว มะกอก กาแฟ องุ่น และโกโก้

○ พืชตระกูลส้มอินทรีย์ (Organic Citrus)

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 ถึงปี พ.ศ. 2565 พื้นที่ปลูกพืชตระกูลส้มอินทรีย์ทั่วโลกเพิ่มขึ้นมากกว่า 86,000 เฮกตาร์ แต่ลดลงร้อยละ 3.3 ในปี พ.ศ. 2565 ทวีปยุโรปเป็นผู้นำด้านการปลูกพืชประเภทนี้ โดยประเทศอิตาลีและประเทศสเปนเป็นผู้ผลิตรายใหญ่ รองลงมา คือ ทวีปละตินอเมริกาและทวีปแอฟริกา การลดลงนี้ส่วนหนึ่งเกิดจากโรครินนิ่งในพืชตระกูลส้ม (Citrus Greening Disease) ขณะที่ความท้าทายอื่น ๆ ได้แก่ ผลผลิตที่ลดลง ปัญหาด้านโภชนาการ และความทนทาน (Resilience) และการจัดการศัตรูพืชและโรคต่าง ๆ พืชส่งออกหลักไปยังสหภาพยุโรปและสหรัฐอเมริกา ได้แก่ เลมอน (Lemon) มะนาว (Limes) และส้ม โดยประเทศแอฟริกาใต้ ประเทศเม็กซิโก และประเทศโคลอมเบีย เป็นผู้ส่งออกหลัก

○ พื้นที่เกษตรอินทรีย์เพิ่มเติม (Further Organic Areas)

นอกจากพื้นที่สำหรับเกษตรอินทรีย์แล้ว ยังมีพื้นที่ที่ถูกใช้ในกิจกรรมอื่นๆ ส่วนใหญ่ใช้ในการเก็บตัวอย่างจากธรรมชาติ (Wild Collection Areas) และพื้นที่เลี้ยงผึ้ง นอกจากนี้ ยังมีพื้นที่นอกภาคเกษตร

(Non-Agricultural Areas) ได้แก่ พื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ป่าไม้ และพื้นที่เลี้ยงสัตว์ในพื้นที่นอกภาคเกษตร (Grazing Areas on Non-Agricultural Land) พื้นที่เหล่านี้รวมทั้งหมด 34.6 ล้านเฮกตาร์ และพื้นที่เกษตรอินทรีย์รวมทั้งหมดเป็น 132.4 ล้านเฮกตาร์ โดยผู้ผลิตผลิตภัณฑ์อินทรีย์กำลังเพิ่มขึ้น กล่าวคือ มี 4.5 ล้านราย ในปี พ.ศ. 2565 โดยในปี พ.ศ. 2565 จำนวนผู้ผลิตผลิตภัณฑ์อินทรีย์ทั่วโลกพุ่งสูงถึง 4.5 ล้านราย ทวีปเอเชียถือเป็นผู้นำ คือ มีสัดส่วนร้อยละ 61 ของผู้ผลิตผลิตภัณฑ์อินทรีย์ทั่วโลก ตามมาด้วยทวีปแอฟริกา ร้อยละ 22 ทวีปยุโรป ร้อยละ 11 และทวีปละตินอเมริกา ร้อยละ 6 เปอร์เซนต์ ทั้งนี้ สามประเทศที่มีผู้ผลิตผลิตภัณฑ์อินทรีย์มากที่สุด ได้แก่ ประเทศอินเดีย (2,480,859 ราย) ประเทศยูกันดา (404,246 ราย) และประเทศไทย (121,540 ราย) โดยพบว่า จำนวนผู้ผลิตเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนเกือบ 919,000 ราย หรือขยายตัวถึงร้อยละ 25.6 เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2564 ส่วนการส่งออกไปสหรัฐอเมริกาเพิ่มขึ้น แต่การส่งออกไปยังสหภาพยุโรปลดลง โดยในปี พ.ศ. 2565 สหภาพยุโรปและสหรัฐอเมริกาได้นำเข้าผลิตภัณฑ์อินทรีย์รวมกันเกือบ 4.9 ล้านเมตริกตัน ซึ่งเพิ่มขึ้น ร้อยละ 4.2 หรือประมาณ 197,000 เมตริกตัน ขณะที่การส่งออกไปยังสหภาพยุโรปลดลง 146,173 เมตริกตัน (-ร้อยละ 5.1) ขณะที่การส่งออกไปยังสหรัฐอเมริกาเพิ่มขึ้น 342,867 เมตริกตัน (+ร้อยละ 18.8)

ประเทศเอกวาดอร์กลายเป็นผู้ส่งออกรายใหญ่ รองลงมา คือ ประเทศเม็กซิโกและประเทศเปรู ผลิตภัณฑ์อินทรีย์สามอันดับแรกที่น่าเข้า ได้แก่ กล้วย ถั่วเหลือง และน้ำตาล คิดเป็นร้อยละ 46 ของการนำเข้าทั้งหมด สหรัฐอเมริกา ประเทศเนเธอร์แลนด์ และประเทศเยอรมนีเป็นผู้นำเข้าหลัก คิดเป็นเกือบร้อยละ 74 ของการนำเข้าผลิตภัณฑ์อินทรีย์ทั้งหมด (FiBL & IFOAM – Organics International, 2024)³⁵

ประเทศ/ดินแดน	ตัวชี้วัดสำคัญ ตามประเทศ ปี พ.ศ. 2564 (FiBL & IFOAM – Organics International 2023) ³⁶		
	พื้นที่เกษตรอินทรีย์ [เฮกตาร์]	ส่วนแบ่งเกษตร อินทรีย์ [ร้อยละ]	ยอดขายปลีกเกษตรอินทรีย์ [ล้านยูโร]
ประเทศออสเตรเลีย	35'687'799	9.9	1'694
ประเทศแคนาดา	1'215'589	2.1	5'284
สหรัฐอเมริกา	2'326'551	0.6	48'618
ประเทศไทย	167'985	0.8	12

³⁵ FiBL & IFOAM – Organics International (2024): The World of Organic Agriculture. Frick and Bonn Research Institute of Organic Agriculture FiBL. IFOAM – Organics International

The World of Organic Agriculture Statistics and Emerging Trends 2024

Edited by Helga Willer, Jan Trávníček and Bernhard Schlatter

https://www.fibl.org/fileadmin/documents/shop/1747-organic-world-2024_light.pdf

³⁶ FiBL & IFOAM – Organics International (2023): The World of Organic Agriculture. Frick and Bonn

Table 109: Key indicators by country 202 [p.334]

Source: FiBL survey 2023. Note: Agricultural land includes in-conversion areas and excludes wild collection, aquaculture, forest, and non-agricultural grazing areas.

<https://www.fibl.org/fileadmin/documents/shop/1254-organic-world-2023.pdf>

3.2 มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในต่างประเทศ

ปี พ.ศ. 2565 ซึ่งเป็นปีที่เกิดวิกฤตหลายครั้ง และเป็นอีกปีพิเศษสำหรับภาคเกษตรอินทรีย์ กล่าวคือ ข้อมูล ณ ขณะที่ทำรายงานฉบับนี้ ประเทศต่างๆ รายงานว่ายอดขายปลีกลดลง (ข้อมูลรวมของทวีปยุโรป และสหภาพยุโรปเป็นข้อมูลเฉพาะในช่วงต้นปี พ.ศ. 2566 เท่านั้น) หากแนวโน้มนี้ยังคงดำเนินต่อไปเช่นนี้ ย่อมส่งผลกระทบต่อการพัฒนาพื้นที่เกษตรอินทรีย์อย่างแน่นอน

3.2.1 การจัดการด้านมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในยุโรป

พฤติกรรมกรรมการบริโภคเกษตรอินทรีย์ในยุโรป เป็นที่นิยมในกลุ่มประเทศนอร์ดิกส์ประกอบด้วยเดนมาร์ก สวีเดน นอร์เวย์ ฟินแลนด์ และไอซ์แลนด์ มีประชากรรวม 27.89 ล้านคน แบ่งเป็น เดนมาร์ก 5.94 ล้านคน สวีเดน 10.53 ล้านคน ฟินแลนด์ 5.56 ล้านคน นอร์เวย์ 5.48 ล้านคน และไอซ์แลนด์ 0.38 ล้านคน GDP per capita เฉลี่ยกลุ่มประเทศนอร์ดิกส์ที่ 54,678 เหรียญสหรัฐ และมีรายได้เฉลี่ย (GNI per Capita) ที่ 65,423 เหรียญสหรัฐ (GDP per capita เฉลี่ยกลุ่มประเทศสหภาพยุโรปที่ 38,411 เหรียญสหรัฐ และ GNI per Capita สหภาพยุโรปเฉลี่ยที่ 48,791 เหรียญสหรัฐ) เป็นกลุ่มประเทศที่มีระดับรายได้ และกำลังซื้อสูงที่สุดกลุ่มหนึ่งของโลก โดยผู้บริโภคกลุ่มประเทศนอร์ดิกส์มีพฤติกรรมกรรมการบริโภคที่คล้ายคลึงกัน สรุปได้ดังนี้

1. ความนิยมการรักษาสิ่งแวดล้อม มีความสนใจต่อสินค้าที่ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมสูง ในปี พ.ศ. 2558 กลุ่มประเทศนอร์ดิกส์ ร่วมกับประเทศอื่นๆ รวม 193 ประเทศทั่วโลกได้ตกลงรับรองเป้าหมาย 17 Global Goals Sustainable Development Goals (SDGs) ซึ่งทั้งภาคเอกชน และรัฐบาลกลุ่มประเทศนอร์ดิกส์ได้มุ่งมั่นปฏิบัติตามเป้าหมายความยั่งยืนนี้อย่างจริงจัง และเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะประเด็นสิ่งแวดล้อม

2. ใส่ใจรักษาสุขภาพ มีความสนใจต่อสินค้าที่ดีต่อสุขภาพด้วย โดยเฉพาะตลาดเดนมาร์ก และสวีเดน ที่ความต้องการบริโภคสินค้าอินทรีย์สูงที่สุดแห่งหนึ่งของโลก สินค้านำเข้ากลุ่มอาหารอินทรีย์สำคัญที่เป็นสินค้าศักยภาพของไทย เช่น ถั่ว ผลไม้ ผักสด แซ่เย็น แซ่แข็ง และแปรรูป ผลไม้อบแห้ง กาแฟ น้ำผลไม้ สมุนไพร และเครื่องเทศ ช็อกโกแลต ข้าว และเนื้อสัตว์แปรรูป เป็นต้น

3. ประเด็นแรงงาน และสวัสดิภาพสัตว์ (animal welfare) ผู้นำเข้ากลุ่มประเทศนอร์ดิกส์มักใช้กฎระเบียบ Code of Conduct ของตนเพื่อให้มั่นใจว่า ผู้ผลิตผลิตสินค้าอย่างยั่งยืน และมีความรับผิดชอบต่อสังคม และสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นค่าจ้างแรงงาน สิทธิมนุษยชน (human rights) ตรารับรองที่เกี่ยวข้อง เช่น Business Social Compliance Initiative (BSCI) (เครื่องหมายยืนยันการลดผลกระทบต่อสังคม ตรวจสอบและประเมินมาตรฐานสถานที่ทำงานในห่วงโซ่อุปทาน) Ethical Trading Initiative (การค้าที่ถูกต้องตามจริยธรรม ส่งเสริมการเคารพสิทธิของแรงงาน) และ SA 8000 (การปฏิบัติตามแรงงานอย่างเป็นธรรม)

ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิภาพสัตว์ เช่น sustainable fish and seafood ตราสัญลักษณ์ที่เกี่ยวข้อง เช่น เครื่องหมาย MSC (Marine Stewardship Council) รับรองการทำประมงอย่างยั่งยืน (sustainable wild fish/shellfish) เครื่องหมาย ASC (Aquaculture Stewardship Council) รับรองการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอย่างยั่งยืน (sustainable fish/shellfish farming)

4. การเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัล (High Digital Adoption) ผู้บริโภคกลุ่มประเทศนอร์ดิกส์เป็นกลุ่มที่มีอัตราการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต และมีความรู้ด้านดิจิทัลสูงที่สุดในโลก ผู้บริโภคนิยมการซื้อสินค้าและบริการออนไลน์

5. คุณภาพสินค้า และการออกแบบ: ผู้บริโภคเดนมาร์กนิยมผลิตภัณฑ์คุณภาพสูงที่มีการออกแบบที่เพรียวบางและเรียบง่าย (Danish design & Minimalist)

6. ราคาสินค้า

แม้ว่าผู้บริโภคกลุ่มประเทศนอร์ดิกส์จะให้ความสำคัญกับคุณภาพ แต่ยังคงคำนึงถึงราคาเช่นกัน การเปรียบเทียบราคา และการแสวงหาความคุ้มค่าเป็นเรื่องปกติในกลุ่มผู้บริโภค

สะดวกและประหยัดเวลา: ผู้บริโภคกลุ่มประเทศนอร์ดิกส์ชื่นชอบความสะดวกสบาย และโซลูชันที่ช่วยประหยัดเวลา เห็นได้ชัดจากความนิยมในการซื้อของออนไลน์ บริการจัดส่งถึงบ้าน และบริการ subscriptions ที่จัดส่งสินค้าถึงบ้านเป็นประจำได้รับความนิยมมากขึ้น

- กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม เช่น

- กลุ่มผลิตภัณฑ์อาหาร เช่น ตราสัญลักษณ์อินทรีย์ EU Organic logo, Danish Organic logo

- กลุ่มผลิตภัณฑ์ที่ไม่ใช่อาหาร Nordic Ecolabel: Nordic Swan

- กลุ่มเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม เช่น OEKO-TEX (ตราเพื่อสิ่งแวดล้อม และความยั่งยืน) Global Organic Textile Standard: GOTS (เสื้อผ้าผลิตจากวัตถุดิบอินทรีย์) และ การใช้ฝ้ายเกษตรอินทรีย์ 100% (100% Organic Cotton)

- กลุ่มผลิตภัณฑ์อาหารสัตว์ เช่น ISO 14001 (กำหนดข้อกำหนดสำหรับระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม) และ the EU Eco-Management and Audit Scheme (EMAS)

- กลุ่มไม้ และเฟอร์นิเจอร์ เช่น EU Ecolabel และ ISO 14001

กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ เช่น

- กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับสินค้าอาหารอินทรีย์ที่สำคัญของกลุ่มประเทศนอร์ดิกส์ คือ Regulation (EU) 2018/848 ตราสัญลักษณ์อินทรีย์ที่นิยมในตลาดกลุ่มประเทศนอร์ดิกส์ คือ EU Organic logo, Nordic Ecolabel: Nordic Swan (สินค้าไม่ใช่อาหาร), Danish Organic logo (Ø-label) KRAV (สวีเดน) และ Debio (นอร์เวย์)

- ตราสัญลักษณ์ที่แสดงให้เห็นถึงอาหารที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพ (healthier products) ที่ใช้ในเดนมาร์ก สวีเดน นอร์เวย์ ไอร์แลนด์ คือ Keyhole และตรา Heart Symbol ที่ใช้ในฟินแลนด์

(กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ, 2023)³⁷

3.2.1.1 ความเป็นมาเกี่ยวกับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในยุโรป

- แนวทางการควบคุมผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ในยุโรป

ตลาดผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ในยุโรปเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 3 ในปี พ.ศ. 2564 และคาดว่าจะเติบโตช้าลงในปี พ.ศ. 2565 หากความต้องการของผู้บริโภคที่มีต่ออาหารอินทรีย์ยังคงลดลง ก็จะต้องมีแรงจูงใจทางการเงินให้แก่เกษตรกรเพื่อเปลี่ยนมาใช้แนวทางเกษตรอินทรีย์ ลักษณะเช่นนี้ก็เกิดขึ้นกับผู้ผลิตในภูมิภาคอื่นๆ เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทวีปอเมริกาเหนือ ซึ่งมีพื้นที่เกษตรอินทรีย์เพียง 2 ล้านเฮกตาร์

³⁷ (กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ, 2023) พฤติกรรมผู้บริโภคกลุ่มประเทศนอร์ดิกส์ 2023

คาดว่าปี พ.ศ. 2566 จะเป็นอีกปีที่ท้าทายสำหรับอุตสาหกรรมอินทรีย์และสหภาพยุโรป ทั้งนี้ เพื่อบรรลุเป้าหมาย Farm to Fork (ขอแปลว่า “จากไร่สู่จาน”) ของสหภาพยุโรป ที่ต้องการให้มีพื้นที่เกษตรกรรมอินทรีย์ในสหภาพยุโรปเพิ่มขึ้นร้อยละ 25 ภายในปี พ.ศ. 2573 ก็จำเป็นต้องมีมาตรการสนับสนุนที่เหมาะสมและทันทั่วถึง ซึ่งรวมถึงกรอบการกำกับดูแลที่เหมาะสม (Regulatory Framework) การสนับสนุนที่เพียงพอภายใต้นโยบายเกษตรร่วม (Common Agricultural Policy หรือ CAP) แผนปฏิบัติการ ตลอดจน การสนับสนุนการวิจัยและการสร้างองค์ความรู้ (Knowledge Building) (Amarjit Sahota, 2023) ³⁸

● กฎระเบียบใหม่ของสหภาพยุโรปมีผลบังคับใช้

ในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2018 มีการเผยแพร่ระเบียบ 2018/8481 ว่าด้วยการผลิตและการติดฉลากผลิตภัณฑ์อินทรีย์ ซึ่งถือเป็นกฎระเบียบใหม่ของสหภาพยุโรป โดยกำหนดให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 1 มกราคม พ.ศ. 2564 เป็นต้นไป อย่างไรก็ตาม ด้วยเหตุผลหลายประการ รวมถึงการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) การบังคับใช้จึงถูกเลื่อนออกไปหนึ่งปีเป็นวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2565 ถ้อยคำที่นำมาใช้ในปี พ.ศ. 2561 ถือเป็น "พระราชบัญญัติพื้นฐาน" (Basic Act) นอกจากนี้ การพัฒนากฎหมายรอง (Secondary Legislation) ที่เริ่มขึ้นในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2561 และยังคงดำเนินต่อไป หมายความว่า มีรายละเอียดของถ้อยคำต่างๆ จำนวนมากที่ได้รับการพัฒนาและนำมาใช้ในรูปแบบของข้อบังคับที่มอบหมายหรือข้อบังคับในการปฏิบัติ (Delegated or Implementing Regulations)

ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องนั้น คือ ระเบียบพื้นฐาน (EU) 2018/848 (Basic Regulation (EU) 2018/848) ที่บูรณาการกับข้อบังคับที่มอบหมาย 17 ฉบับ (17 Delegated Regulations) และข้อบังคับในการปฏิบัติ 7 ฉบับ (Seven Implementing Regulations) และจะมีข้อบังคับอื่นๆ ตามมาอีกด้วย สหภาพยุโรป (The European Union)

ขอบเขตของข้อบังคับ (EU) 2018/848 ครอบคลุมเกลือทะเลและเกลือชนิดอื่นๆ สำหรับอาหารมนุษย์และอาหารสัตว์ (Food and Feed) อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีการกำหนดกฎการผลิตโดยละเอียด คณะผู้เชี่ยวชาญด้านคำแนะนำทางเทคนิคเกี่ยวกับการผลิตอินทรีย์ ของคณะกรรมการธิการ (Commission's Expert Group for Technical Advice on Organic Production หรือ EGTOP) พร้อมด้วย คณะผู้เชี่ยวชาญย่อยด้านเกลือ (Expert Subgroup on Salt) ได้ประเมินเทคนิคในการผลิตและได้ข้อสรุปว่าเกลือจากทะเล จากแหล่งเกลือหิน จากน้ำเกลือธรรมชาติ และจากทะเลสาบเกลือ เป็นเกลือที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และหลักการในการผลิตอินทรีย์ ทั้งนี้ ในปี พ.ศ. 2565 คณะกรรมการธิการระบุว่า จะพิจารณาคำแนะนำต่างๆ ของคณะผู้เชี่ยวชาญด้านคำแนะนำทางเทคนิคเกี่ยวกับการผลิตอินทรีย์ และตั้งเป้าที่จะได้ข้อสรุปชิ้นงานต่างๆ (Work) ที่เกี่ยวกับ

³⁸ (Amarjit Sahota, 2023) The Global Market for Organic Food & Drink

Amarjit Sahota is the Founder of Ecovia Intelligence (formerly Organic Monitor).

Since 2001, our organisation has been tracking the global organic & related product industries.

More details are on www.ecovaint.com

<https://www.fibl.org/fileadmin/documents/shop/1254-organic-world-2023.pdf> p.134

กฎหมายที่มอบหมาย (Delegated Act) สำหรับแก้ไขข้อบังคับ (EU) 2018/848 โดยจะมีการเพิ่มกฎการผลิตที่ละเอียดและเฉพาะเจาะจงสำหรับเกลือทะเลและเกลือชนิดอื่นๆ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และหลักการของการผลิตอินทรีย์ ทั้งนี้ คาดว่า คงจะไม่มีการบังคับให้ใช้เกลืออินทรีย์ที่ได้รับการรับรอง (Certified Organic Salt) ในการแปรรูป (Processing)

นอกจากนี้ เช่นเดียวกับเกลือ คณะกรรมาธิการได้เริ่มดำเนินการเกี่ยวกับกฎการผลิตสำหรับแมลงอินทรีย์ (Organic Insects) โดยปัจจุบัน แมลงถือเป็นผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรภายใต้ขอบเขตของมาตรา (Article) 2(1)(a) ของข้อบังคับ (EU) ที่ 2018/848 และแมลงยังอยู่ในคำจำกัดความของการผลิตปศุสัตว์ ที่กำหนดไว้ในมาตรา 3(27) ของข้อบังคับ (EU) 2018/848 อีกด้วย อย่างไรก็ตาม นอกเหนือจากนี้แล้ว ยังไม่มีกฎเกณฑ์โดยละเอียดเกี่ยวกับการผลิตแมลงอินทรีย์ชนิดอื่นๆ ดังนั้น คาดว่าคณะกรรมาธิการจะเริ่มการปรึกษาหารือสาธารณะ (Public Consultation) เกี่ยวกับเรื่องนี้ในปี พ.ศ. 2566

● การสนับสนุนด้านกฎระเบียบ (Regulatory Support)

ในสภาพเศรษฐกิจปัจจุบัน จำเป็นต้องมีการสนับสนุนด้านกฎระเบียบมากขึ้น ตลาดมีอัตราการเติบโตที่ชะลอตัวลงและราคาอาหารที่เพิ่มขึ้นล้วนเป็นอุปสรรคต่อการเพิ่มระดับการผลิตอาหารอินทรีย์ เช่น สหภาพยุโรปได้กำหนดเป้าหมายเกษตรกรรมอินทรีย์ ร้อยละ 25 ภายในปี พ.ศ. 2573 แต่ ในปี พ.ศ. 2564 มีสัดส่วนอยู่ที่เพียงร้อยละ 9.6 ตลาดผลิตภัณฑ์อินทรีย์ของยุโรปเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 3 ในปี พ.ศ. 2564 และคาดเช่นกันว่า ในปี พ.ศ. 2565 การเติบโตก็จะช้าลง หากความต้องการอาหารอินทรีย์ของผู้บริโภคยังคงลดลง เกษตรกรจะต้องมีแรงจูงใจทางการเงินเพื่อเปลี่ยนมาใช้แนวทางเกษตรอินทรีย์ เช่นเดียวกับผู้ผลิตในภูมิภาคอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในทวีปอเมริกาเหนือ ซึ่งมีพื้นที่เกษตรอินทรีย์เพียง 2 ล้านเฮกตาร์

ความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์และราคาอาหารที่พุ่งสูงขึ้นส่งผลกระทบต่อตลาดอาหารอินทรีย์ทั่วโลก หลังจากรายงานยอดขายที่สูงเป็นประวัติการณ์ในปี พ.ศ. 2563 ปรากฏว่า การเติบโตของตลาดชะลอตัวลงเหลือเพียงร้อยละ 5 ในปี พ.ศ. 2564 คาดว่า ในปี พ.ศ. 2565 การเติบโตจะลดลงเช่นกัน เนื่องจากความต้องการของผู้บริโภคอ่อนแอลง เงินเฟ้อ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ราคาอาหารที่สูงขึ้น และความกังวลด้านความปลอดภัยของอาหารเป็นสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อความต้องการอาหารอินทรีย์ และตลาดยุโรปได้รับผลกระทบเชิงลบมากที่สุด

● ภาพรวมของกฎระเบียบและนโยบายทั่วโลก: สหภาพยุโรป

(Xhona Hysa, Vladislav Zhmailo and Gábor Figeczky, 2023)³⁹

รัฐบาลจำนวนมากขึ้นทั่วโลกสนับสนุนการพัฒนานโยบายเกษตรนิเวศ (Agroecological Policies) ด้วยการออกแบบข้อริเริ่มและโครงการใหม่ๆ ที่ช่วยให้บรรลุเป้าหมายที่ถูกกำหนดไว้ก่อนหน้านี้ ในส่วนของกฎระเบียบ พบว่า มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญเกิดขึ้นเฉพาะในสหภาพยุโรป ทวีปอเมริกาเหนือ และภูมิภาคแปซิฟิกเท่านั้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงแนวทางของรัฐบาลทั่วโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างค่อยเป็นค่อยไป โดย

³⁹ (Xhona Hysa, Vladislav Zhmailo and Gábor Figeczky, 2023) Worldwide Overview of Regulations and Policies on Agroecological Approaches Including Organic.

<https://www.fibl.org/fileadmin/documents/shop/1254-organic-world-2023.pdf> p.148

ตลาดที่สำคัญส่วนใหญ่เป็นตลาดที่มีการกำกับดูแลอยู่แล้ว (Regulated) จุดเน้นจึงเปลี่ยนไปจากมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แห่งชาติไปสู่กลยุทธ์และแผนปฏิบัติการที่สนับสนุนเกษตรอินทรีย์

ในวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2566 เป็นปีที่สิ้นสุดการเปลี่ยนผ่านสู่การออกใบรับรองทางอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้ มาตรา 35(1) จุด (a) (Article 35(1) point (a)) ของข้อบังคับ (EU) 2018/848 ระบุว่า ใบรับรองที่หน่วยงานที่มีอำนาจหรือ หน่วยงานควบคุมหรือองค์กรควบคุม (Control Authorities or Control Bodies) ออกให้กับผู้ประกอบการหรือกลุ่มผู้ประกอบการต้องออกในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ผ่านทางระบบการควบคุมการค้าและผู้เชี่ยวชาญ (Trade Control and Expert System หรือ TRACES) การดำเนินการนี้เป็นการเสริมกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการนำระบบการควบคุมการค้าและผู้เชี่ยวชาญมาใช้ ซึ่งเป็นกฎเกณฑ์ที่บังคับใช้อยู่แล้ว โดยเป็นการออกใบรับรองการตรวจสอบทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Inspection Certificate) ให้แก่ผลิตภัณฑ์อินทรีย์ที่นำเข้ามาในสหภาพยุโรป

- **การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในการค้าระหว่างประเทศและการนำเข้า**

ความตกลงฉบับเทียบเท่าที่อยู่มีในปัจจุบัน (Current Equivalency Agreement) โดยส่วนใหญ่ที่ทำกับประเทศที่สามต้องมีการเจรจาใหม่ภายใต้ความตกลงทางการค้าภายใน 5 ปี ทั้งนี้ มีความตกลงทางการค้ากับสหราชอาณาจักร ประเทศชิลี และประเทศสวิตเซอร์แลนด์ อยู่แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องเจรจาใหม่ กำลังมีการเจรจากับประเทศที่สามที่มีความตกลงเทียบเท่าผลิตภัณฑ์อินทรีย์ (Organic Equivalency Agreement) กับสหภาพยุโรปอยู่แล้ว (ประเทศอาร์เจนตินา ประเทศออสเตรเลีย ประเทศแคนาดา ประเทศคอซอวอ ประเทศอินเดีย ประเทศอิสราเอล ประเทศญี่ปุ่น ประเทศนิวซีแลนด์ ประเทศเกาหลีใต้ ประเทศตุนิเซีย และสหรัฐอเมริกา) ประเทศเม็กซิโก และประเทศโคลอมเบีย หน่วยงานควบคุมที่ได้รับการรับรองว่ามีความเทียบเท่า (Equivalency) ต้องได้รับการรับรองว่าปฏิบัติตามมาตรฐาน (Compliance) ภายใน 3 ปี โดยในทางปฏิบัติข้อกำหนดในการควบคุมผลิตภัณฑ์อินทรีย์ฉบับใหม่ของสหภาพยุโรปจะถูกนำมาใช้กับประเทศที่สาม ซึ่งมีความล่าช้า 1 ปี - 1 ปีครึ่ง เมื่อเปรียบเทียบกับสหภาพยุโรป นอกจากนี้ จะมีการบังคับใช้กฎระเบียบฉบับใหม่กับผลิตภัณฑ์นำเข้า ณ บริเวณชายแดนของสหภาพยุโรป เช่นกัน

3.2.1.2 กฎเกณฑ์เกี่ยวกับการรับรองคุณภาพสินค้าเกษตรอินทรีย์ในสหภาพยุโรป

- **ระเบียบเกี่ยวกับนโยบายเกษตรร่วมฉบับใหม่ (New CAP Regulations) มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่**

1 มกราคม พ.ศ. 2566

ในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2561 คณะกรรมาธิการยุโรปได้เสนอข้อเสนอเกี่ยวกับนโยบายเกษตรร่วม (Common Agricultural Policy หรือ CAP) หลังปี พ.ศ. 2563 ระเบียบเกี่ยวกับนโยบายเกษตรร่วมฉบับใหม่ได้รับการรับรองโดยรัฐสภายุโรปในที่ประชุมใหญ่เมื่อวันที่ 23 พฤศจิกายน พ.ศ. 2564 จากนั้น กฎหมายที่มอบหมายหรือกฎหมายในการปฏิบัติ (Delegated or Implemented Acts) ก็ได้รับการอนุมัติ ประเทศสมาชิกส่วนใหญ่ส่งร่างแผนยุทธศาสตร์นโยบายเกษตรร่วมระดับชาติ (CAP Strategic Plans (SPs)) ภายในวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2564 ซึ่งคณะกรรมาธิการยุโรปได้ตอบกลับในรูปของหนังสือข้อสังเกตการณ์ (Observation Letter) ขั้นตอนการอนุมัติ แผนยุทธศาสตร์นโยบายเกษตรร่วมระดับชาติดังกล่าวสิ้นสุดลงในช่วงต้นเดือนธันวาคม พ.ศ. 2565 ระเบียบเกี่ยวกับนโยบายเกษตรร่วม พ.ศ. 2566 - 2570 (CAP 2023-2027 Regulations) ฉบับใหม่ มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2566 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2570

ทั้งนี้ ระเบียบเกี่ยวกับนโยบายเกษตรร่วมฉบับใหม่ดังกล่าวให้ความยืดหยุ่นมากขึ้นแก่ประเทศสมาชิกในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของนโยบายเกษตรร่วม

● นโยบายเกษตรร่วมฉบับใหม่ (New CAP)

เกษตรกรอินทรีย์สามารถมีส่วนสนับสนุนสำคัญต่อภาคอาหารและการเกษตรที่ยั่งยืนได้ ขณะเดียวกันก็ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อีกด้วย อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนมาใช้เกษตรกรอินทรีย์ในระดับใหญ่จะเป็นไปได้ก็ต่อเมื่อนโยบายเกษตรร่วมมีความมุ่งมั่น (Ambition) มากขึ้น ซึ่งจะทำให้เกษตรกรจำนวนมากขึ้นสามารถทุ่มเทความพยายามและลงทุนที่จำเป็นเพิ่มเติม โดยมีแรงจูงใจที่เหมาะสมในทั้ง 2 เสาหลัก เกษตรกรจำนวนมากจะมีส่วนสนับสนุนเรื่องของสิ่งแวดล้อม สภาพภูมิอากาศ และชุมชนในพื้นที่ชนบท ได้มากขึ้นหลังปี พ.ศ. 2563

อย่างไรก็ตาม ดูเหมือนว่า สถาปัตยกรรมสีเขียวรูปแบบใหม่ (New Green Architecture) ของนโยบายเกษตรร่วม ยังไม่พอจะแก้ไขปัญหาสีเขียวสิ่งแวดล้อมที่สังคมต้องเผชิญอยู่ นอกจากนี้ ในความเป็นจริงแล้ว สถาปัตยกรรมสีเขียวดังกล่าว ประกอบด้วยสิ่งที่เรียกว่า "โครงการเชิงนิเวศ" (Eco-schemes) ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 25 ของงบประมาณของเสาหลักแรก (First Pillar's Budget) แม้ว่าโครงการเชิงนิเวศเหล่านี้จะบังคับประเทศสมาชิกให้ดำเนินการ แต่สำหรับเกษตรกร จะเป็นเพียงความสมัครใจ ดังนั้น จึงมีผลผูกพันน้อยกว่ามาตรการสีเขียวในอดีต โครงการเชิงนิเวศเป็นโอกาสที่ดีในการชดเชยเกษตรกรที่ใช้แนวทางทำเกษตรที่มีประโยชน์ต่อความหลากหลายทางชีวภาพและสิ่งแวดล้อม

ทั้งนี้ คำจำกัดความของโครงการนิเวศนั้นขึ้นอยู่กับประเทศสมาชิก และหลายประเทศไม่ทะเยอทะยานมากพอที่จะสนับสนุนแนวทางทำเกษตรลักษณะนี้ รวมทั้ง การเกษตรอินทรีย์ สถาปัตยกรรมสีเขียวใหม่ของนโยบายเกษตรร่วมในส่วนที่เหลือประกอบด้วยเงื่อนไขทางการเกษตรและสิ่งแวดล้อมที่ดี (Good Agricultural and Environmental Conditions หรือ GAEC) 9 ประการ และงบประมาณของเสาหลักที่สอง (Second Pillar's Budget) ร้อยละ 35 จัดสรรให้กับมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมการเกษตรและสภาพภูมิอากาศ (Agri-Environment and Climate Measures หรือ AECM) การเคลื่อนไหวด้านเกษตรอินทรีย์ (Organic Movement) ใช้งบประมาณอย่างน้อยร้อยละ 70 ของงบประมาณด้านนโยบายเกษตรร่วมทั้งหมด ในทั้งสองเสาหลักเพื่อให้มั่นใจว่ามีความเท่าเทียม และหลีกเลี่ยงการแข่งขันรุนแรงแต่กระทบต่อสภาพอากาศและสิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้ นโยบายเกษตรร่วมฉบับใหม่ยังรวมไปถึงการปรับปรุงในประเด็นทางสังคม แท้จริงแล้ว การเคลื่อนไหวด้านเกษตรอินทรีย์เปิดรับเงื่อนไขทางสังคมใหม่ ๆ (New Social Conditionality) (บังคับใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2568) ที่รับรองสิทธิของเกษตรกรและคนงานในพื้นที่การเกษตรมากขึ้น ⁴⁰

⁴⁰[เงื่อนไขทางสังคมใหม่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของกรอบกฎหมายของสหภาพยุโรป 4 กรอบ (Four Legislative Frameworks) ในปัจจุบัน (คำสั่ง (Directives) 2019/1152 ว่าด้วยสภาพการทำงานที่โปร่งใสและคาดการณ์ได้ (Transparent and Predictable Working Conditions) คำสั่ง 2009/104/EC ว่าด้วยข้อกำหนดขั้นต่ำด้านความปลอดภัยและสุขภาพสำหรับการใช้เครื่องมือปฏิบัติงานโดยคนงาน (Minimum Safety and Health Requirements for Use of Work Equipment by Workers) คำสั่ง 89/391/EEC ว่าด้วยการปรับปรุงความปลอดภัยและสุขภาพคนงาน (Improvement of Safety and Health

3.2.1.3 กลไกคุ้มครองผู้บริโภคสำหรับสินค้าเกษตรอินทรีย์ในสหภาพยุโรป

- สถานการณ์ (State of Play) ของแผนยุทธศาสตร์นโยบายเกษตรร่วมระดับชาติ

การดำเนินการโดยองค์กร IFOAM Organics Europe (2022) เกี่ยวกับสถานการณ์ของแผนยุทธศาสตร์นโยบายเกษตรร่วมระดับชาติ ซึ่งว่าระดับความมุ่งมั่นในการพัฒนาและการสนับสนุนการทำเกษตรอินทรีย์ในหลายประเทศสมาชิกยังมีไม่มากพอ เว้นแต่จะมีการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในด้านมาตรการและงบประมาณในระหว่างการแก้ไขแผนยุทธศาสตร์นโยบายเกษตรร่วมระดับชาติประจำปี (Annual Revision of the CAP SPs) ที่อาจมีขึ้น มิฉะนั้นแล้ว แผนยุทธศาสตร์นโยบายเกษตรร่วมระดับชาติคงจะไม่สามารถบรรลุเป้าหมายในภาพรวมที่ต้องการให้มีพื้นที่เกษตรอินทรีย์ ร้อยละ 25 ในยุโรป ให้ได้ภายในปี พ.ศ. 2573

บทวิเคราะห์โดยละเอียดเกี่ยวกับแผนยุทธศาสตร์นโยบายเกษตรร่วม พ.ศ. 2566 - 2570 (2023–2027) และแผนยุทธศาสตร์นโยบายเกษตรร่วมดังกล่าวจะสนับสนุนเกษตรอินทรีย์อย่างไรบ้าง จะถูกเผยแพร่ในฤดูใบไม้ผลิปี พ.ศ. 2566 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการ “ฉันทศน์ในการเปลี่ยนแปลงเพื่อส่งเสริมเกษตรอินทรีย์และการเลี้ยงสัตว์น้ำอินทรีย์เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายจากไร่สู่จาน” (Transformation Scenarios for Boosting Organic Farming and Organic Aquaculture Toward the Farm-to-Fork Targets) ซึ่งเป็นโครงการขององค์กร OrganicTargets4EU ซึ่งมีองค์กร IFOAM Organics Europe เป็นผู้นำ การประชุมว่าด้วยเกษตรอินทรีย์แห่งยุโรป (European Organic Congress): เส้นทางสู่การบรรลุความตกลงสีเขียวของสหภาพยุโรป (On the Road to Achieving the EU Green Deal)

การประชุม European Organic Congress ซึ่งจัดโดยองค์กร IFOAM Organics Europe และองค์กร INTERBIO Nouvelle Aquitaine เมื่อวันที่ 16-17 มิถุนายน พ.ศ. 2565 ณ เมืองบอร์โดซ์ ประเทศฝรั่งเศส ภายใต้หัวข้อ "อนาคตที่มีความเป็นอินทรีย์มากขึ้น: บนเส้นทางสู่การบรรลุความตกลงสีเขียว (A More Organic Future: On the Road to Achieving the EU Green Deal) วิทยากรในการประชุมครั้งนี้ ได้แก่ ตัวแทนระดับสูงจากหน่วยงานกำหนดนโยบาย นักวิจัย ผู้เชี่ยวชาญ เกษตรกร ผู้ประกอบการ ผู้แปรรูป (Processor) และผู้ค้าปลีกจากทั่วยุโรป เพื่อแบ่งปันความเชี่ยวชาญที่หลากหลายและรายละเอียดเชิงปฏิบัติ (Practical Insights) เกี่ยวกับการข้อมูลล่าสุดของภาคส่วนต่าง ๆ⁴¹

- ความร่วมมือกับองค์กร European Technology Platform TP Organics

ความร่วมมือกับองค์กร European Technology Platform TP Organics (พื้นฐานเทคโนโลยียุโรปเพื่ออาหารและเกษตรอินทรีย์ (European Technology Platform for Organic Food and Farming)) และผู้เล่นในภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ช่วยให้เรามั่นใจได้ว่าได้มีการพิจารณาเสียงขององค์กรข้ามชาติ (Voice of Transnational Organizations) ซึ่งเป็นตัวแทนเกษตรกร อุตสาหกรรม และภาคประชาสังคม เครื่องมือ New

of Workers) และระเบียบ (Regulation) 492/2011 ว่าด้วยเสรีภาพสำหรับคนงานในการเดินทางภายในสหภาพยุโรป (Freedom of Movement for Workers within the EU)]

⁴¹ การประชุมครั้งนี้ได้นำเสนอหัวข้อต่างๆ เช่น "นโยบายของสหภาพยุโรปจะส่งเสริมเป้าหมายที่มีความทะเยอทะยานและสามารถบรรลุได้ได้อย่างไรบ้าง" ("How EU Policies Can Enable the Ambitious and Achievable Targets") และการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ไร่สู่จานและความหลากหลายทางชีวภาพ ("Realising the Farm to Fork & Biodiversity Strategies' Targets")

Horizon Europe (New Horizon Europe Instruments) ถือเป็นพันธกิจของสหภาพยุโรป นอกจากนี้ พันธกิจ "A Soil Deal for Europe" มีเป้าหมายที่จะตั้งห้องปฏิบัติการและประกาศรมมีชีวิต (Living Labs and Lighthouse) 100 แห่ง เพื่อนำการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดดินสุขภาพดี (Healthy Soil) ให้ได้ภายในปี พ.ศ. 2573 (TP Organics, 2022) ⁴² นอกจากนี้ องค์กร TP Organics ยังมีส่วนสนับสนุนในการร่างข้อเสนอสำหรับหุ้นส่วนการวิจัยและนวัตกรรมยุโรปในด้านเกษตรนิเวศ รูปแบบใหม่ (New European Research and Innovation (R&I) Partnership on Agroecology) ซึ่งเกี่ยวข้องกับห้องปฏิบัติการมีชีวิตและโครงสร้างพื้นฐานการวิจัยและหุ้นส่วนยุโรปเพื่อระบบอาหารที่ยั่งยืน (European Partnership for Sustainable Food System)⁴³

3.2.2 การจัดการด้านมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในสหรัฐอเมริกา

การควบคุมผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ในสหรัฐอเมริกา (Angela Jagiello, 2023)⁴⁴ ตลาดสินค้าอินทรีย์ยังขยายตัว แม้จะมีความท้าทายในห่วงโซ่อุปทานซึ่งไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน

หลังจากหนึ่งปีในการกักตุนอาหาร (Pantry Loading) และการขาดแคลนสินค้า (Supply Shortage) ผู้ซื้อในสหรัฐอเมริกาก็กลับมาจับจ่ายซื้อของแบบคงที่มากขึ้นในปี พ.ศ. 2564 โดยระหว่างปี พ.ศ. 2563 – 2564 ยอดขายสินค้าอินทรีย์ในสหรัฐอเมริกา ทะลุ 63,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยมีการเติบโตรวม 1,400 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (ร้อยละ 2) ตลอดทั้งปี ยอดขายอาหารซึ่งคิดเป็นกว่าร้อยละ 90 ของยอดขายสินค้าอินทรีย์ในสหรัฐอเมริกา เพิ่มขึ้นเป็น 57,500 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (เติบโตประมาณร้อยละ 2) และยอดขายสินค้าที่ไม่ใช่อาหารสูงถึง 6,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (ยอดขายเติบโตร้อยละ 7) ตามการสำรวจอุตสาหกรรมสินค้าอินทรีย์ประจำปี พ.ศ. 2565 ของสมาคมการค้าเกษตรอินทรีย์ (Organic Trade Association หรือ OTA)

แม้ว่าความต้องการผลิตภัณฑ์อินทรีย์ของผู้บริโภคยังคงแข็งแกร่ง และการขยายตัวยังคงดำเนินไป แต่เป็นไปอย่างจำกัด โดยเหตุผลหลัก เกิดจากความท้าทายด้านอุปทาน ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่การขาดแคลนเมล็ดพันธุ์และวัตถุดิบ ไปจนถึงแรงงานและวัสดุที่ใช้ทำบรรจุภัณฑ์ รวมถึง ต้นทุนที่พุ่งสูงในอาหารสัตว์ ปัจจัยการผลิต การขนส่ง และการขนส่ง แม้ว่ารายการนี้จะไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะในอุตสาหกรรมอินทรีย์ของสหรัฐอเมริกาเท่านั้น แต่ผลกระทบที่เกิดขึ้นก็ส่งผลกระทบอย่างยาวนาน

⁴²TP Organics (2022) Leveraging the potential of organic in the Mission 'A Soil Deal for Europe': Priority topics for Missions Work Programme 2023-2024. TP Organics, Brussels. Available at https://tporganics.eu/wpcontent/uploads/2022/02/TPO_RnI_HorizonEU_SoilMission_Position_202202.pdf

⁴³ European Partnership for Sustainable Food Systems

<https://scar-europe.org/index.php/food-mainactions/food-systems-partnership>

⁴⁴ (Angela Jagiello, 2023) Organic in the United States: Ensuring Organic's Growth and Integrity

Angela Jagiello, Director of Education and Insights at the Organic Trade Association, Washington D.C.;

United States, www.ota.com

<https://www.fibl.org/fileadmin/documents/shop/1254-organic-world-2023.pdf> p.292

ระบบโลจิสติกส์ไม่เพียงแต่สร้างสภาพแวดล้อมที่ท้าทายสำหรับการทำธุรกิจเท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบต่อภาวะเงินเฟ้ออีกด้วย ทำให้ราคาตลอดห่วงโซ่อุปทานเพิ่มขึ้น ไปจนถึง ชั้นวางสินค้า "ไม่มีสินค้า" ตลอดปี

อย่างไรก็ตาม เรื่องที่ยินดี คือ ครอบครัวยุคใหม่ในสหรัฐอเมริกาให้ความสำคัญกับผลิตภัณฑ์อินทรีย์มากกว่าในอดีต นอกจากนี้ ผลกระทบของโรคระบาดทำให้ผู้บริโภคหันมาสนใจสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของตนเองมากขึ้น หลาย ๆ คนจึงมองว่าผลิตภัณฑ์อินทรีย์เป็นทางออกหนึ่งในเรื่องนี้

3.2.2.1 ความเป็นมาเกี่ยวกับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในสหรัฐอเมริกา

- **ผลประโยชน์ระดับรัฐบาลกลาง (Gains at the Federal Government Level)**

ด้วยความกระตือรือร้นของรัฐบาลกลางชุดใหม่ ในปี พ.ศ. 2564 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในอุตสาหกรรมอินทรีย์ได้เรียกร้องให้ออกพระราชบัญญัติเพื่อการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและความรับผิดชอบในมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในลักษณะสองฝ่าย (Bipartisan Continuous Improvement and Accountability in Organic Standards Act) เพื่อให้มั่นใจว่า ความก้าวหน้าของภาคส่วนสินค้าอินทรีย์ (Organic Sector) ยังดำเนินต่อไป

กล่าวได้ว่า หน่วยงานกำกับดูแลของรัฐบาลกลางยังถือว่ามีความล้าหลังเมื่อเทียบกับภาคส่วนสินค้าอินทรีย์ที่มีการพัฒนา ส่งผลให้อุตสาหกรรมประเภทนี้มีการพัฒนาและการปรับปรุงช้าลง กฎหมายดังกล่าวจะช่วยแก้ไขแนวทางต่าง ๆ ต่อไป

ทั้งนี้ ในช่วงต้นปี พ.ศ. 2565 กระทรวงเกษตร ฯ ของสหรัฐอเมริกา ได้เผยแพร่ตัวอย่างกฎระเบียบขั้นสุดท้ายเกี่ยวกับแหล่งกำเนิดสินค้าปศุสัตว์ (Origin of Livestock Final Rule) สำหรับผลิตภัณฑ์อินทรีย์ ซึ่งเป็นกฎเกณฑ์ที่รอคอยกันมานาน การเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบนี้ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในธุรกิจอินทรีย์ (Organic Stakeholders) เรียกร้องมานาน จะช่วยส่งเสริมให้ตลาดยุติธรรมและแข่งขันได้มากขึ้นสำหรับผู้ผลิตผลิตภัณฑ์อินทรีย์ทุกราย โดยสร้างความมั่นใจว่า ผลิตภัณฑ์อินทรีย์ที่ได้รับการรับรองนั้น ผลิตขึ้นตามมาตรฐานเดียวกันอย่างสม่ำเสมอ

- **ผลิตภัณฑ์อินทรีย์ที่ชาญฉลาดต่อสภาพภูมิอากาศ (Organic is Climate - Smart.)**

ด้วยถือเป็นส่วนหนึ่งของข้อริเริ่มความร่วมมือเพื่อสินค้าที่ชาญฉลาดด้านสภาพภูมิอากาศของกระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา (USDA's Partnerships for Climate Smart Commodities initiative) กระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกालือองค์กรด้านอินทรีย์ (Organic Organization) ประมาณ 12 แห่ง เข้าร่วมในโครงการเปลี่ยนแปลง(Transformative Projects) ที่ออกแบบมาเพื่อลดปริมาณคาร์บอนฟุตพริ้นท์ (Carbon Footprint) ของภาคเกษตรกรรม โดยอุตสาหกรรมอินทรีย์ต้องตระหนักที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของข้อริเริ่มสำคัญนี้ เกษตรอินทรีย์เป็นผู้นำในการดำเนินการตามแนวทางที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและแก้ไขปัญหาวิกฤตด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมาโดยตลอด

- **ข้อมูลล่าสุดเกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศ (International Trade Updates)**

ความต้องการของโลก (Global Demand) ที่มีต่อผลิตภัณฑ์อินทรีย์ที่ผลิตในอเมริกา สูงขึ้นอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน สถิติของกระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกาชี้ว่า มูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์อินทรีย์ของสหรัฐอเมริกา เพิ่มขึ้นเกือบสองเท่าระหว่างปี พ.ศ. 2554 - 2564

ประเทศแคนาดาและประเทศเม็กซิโกเป็นพันธมิตรด้านการส่งออกที่ใหญ่ที่สุด (Largest Export Partners) ของสหรัฐอเมริกา โดยประเทศญี่ปุ่น ประเทศเกาหลีใต้ ไต้หวัน สหภาพยุโรป และสหรัฐอเมริกา เอมิเรตส์ ก็อยู่ใน 10 อันดับแรกของตลาดส่งออกผลิตภัณฑ์อินทรีย์ของสหรัฐอเมริกา

ผู้ส่งออกผลิตภัณฑ์อินทรีย์ของสหรัฐอเมริกา ได้รับเงินทุนสูงสุดเป็นประวัติการณ์มากกว่า 1 ล้านดอลลาร์สหรัฐ จากโครงการ Market Access Program (MAP) ของกระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์อินทรีย์ของสหรัฐอเมริกา ไปทั่วโลก ในปี พ.ศ. 2566 นอกจากนี้ รางวัล (Award) ซึ่งมีมูลค่ารวม 1,011,911 ดอลลาร์สหรัฐ เป็นเงินทุนใหม่ (New Funding) สำหรับสมาคมการค้าเกษตรอินทรีย์ ซึ่งเพิ่มขึ้นเกือบร้อยละ 10 จากระดับในปี พ.ศ. 2565 และเป็นรางวัลจากโครงการ Market Access Program (MAP) ของกระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา ที่สำคัญที่สุดที่ผู้ส่งออกผลิตภัณฑ์อินทรีย์เคยได้รับ

อุตสาหกรรมอินทรีย์ของสหรัฐอเมริกาดำเนินการเพื่อให้มั่นใจว่าห่วงโซ่อุปทานมีความอุดมสมบูรณ์ ทั้งนี้ ความสำเร็จของภาคเกษตรอินทรีย์ขึ้นอยู่กับความไว้วางใจทั้งหมดที่ผู้บริโภคที่มีต่อฉลากผลิตภัณฑ์อินทรีย์ ห่วงโซ่อุปทานที่ได้รับผลกระทบจากการฉ้อโกงทำให้ความไว้วางใจของผู้บริโภคต่อความสมบูรณ์ของฉลากสินค้าอินทรีย์ลดลงและส่งผลกระทบต่อเกษตรกรอินทรีย์ทุกราย สิ่งสำคัญ คือ ธุรกิจอินทรีย์ทุกรายต้องมีระบบป้องกันการฉ้อโกง และให้คำมั่นสัญญาในการจัดหาผลิตภัณฑ์อินทรีย์ที่ไว้วางใจได้

ในสหรัฐอเมริกา ภาคเอกชนกำลังดำเนินการร่วมกับกระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา เพื่อปกป้องภาคเกษตรอินทรีย์จากอาชญากรรม (Criminal Activity) ดังนั้น ตลอดแนวทางการดำเนินธุรกิจ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกรายในอุตสาหกรรมประเภทนี้จึงมีหน้าที่รับผิดชอบในการรักษาความสมบูรณ์ของสินค้าอินทรีย์ นอกจากนี้ สมาคมการค้าเกษตรอินทรีย์ยังได้ลงทุนอย่างมากทั้งเวลาและทรัพยากรในการพัฒนาโครงการที่จะช่วยให้การดำเนินการที่ได้รับการรับรอง (Certified Operation) เป็นไปตามกฎ “Strengthening Organic Standards” (การส่งเสริมมาตรฐาน เกษตรอินทรีย์) ที่กำลังจะมีขึ้น

องค์ประกอบสำคัญของโครงการนี้ คือ หลักสูตรการฝึกอบรมออนไลน์และคู่มือโครงการฉบับเสริม (Online Training Course and Supplemental Program Guide) ซึ่งให้กรอบการดำเนินงานในการประเมินจุดอ่อนและการนำแผนป้องกันการฉ้อโกงเกษตรอินทรีย์ (Organic Fraud Prevention Plan) ไปปฏิบัติ หลักสูตร "การพัฒนาแผนป้องกันการฉ้อโกงเกษตรอินทรีย์" (Developing an Organic Fraud Prevention Plan) เกิดขึ้นจากความร่วมมือกับข้อริเริ่มการฉ้อโกงอาหารของมหาวิทยาลัยมิชิแกนสเตท (Michigan State University Food Fraud Initiative) และเปิดสอนผ่านทางสถาบันป้องกันการฉ้อโกงอาหาร (Food Fraud Prevention Academy) ร่วมกับแหล่งข้อมูลทางการศึกษาอื่นๆ อีกมากมาย

ศูนย์การเรียนรู้ความซื่อสัตย์ในเกษตรอินทรีย์ของกระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา (USDA's Organic Integrity Learning Center) เปิดสอนหลักสูตรต่าง ๆ เพิ่มเติม เช่น "การป้องกันโอกาสการฉ้อโกงเกษตรอินทรีย์" (Preventing the Organic Fraud Opportunity) และ "การฉ้อโกงเกษตรอินทรีย์และความผิดทางอาญา" (Organic Fraud and the Criminal Mind) จำเป็นต้องดำเนินการอย่างเข้มแข็ง และทุกรายมีบทบาทในการต่อสู้กับการฉ้อโกงและรักษาไว้ซึ่งความซื่อสัตย์ในเกษตรอินทรีย์

- **เกษตรอินทรีย์สำหรับทุกคน (Organic is for Everyone)**

ข้อริเริ่มด้านความเท่าเทียมทางเชื้อชาติและความครอบคลุมของสมาคมการค้าเกษตรอินทรีย์เป็นที่สนใจในช่วงสองปีที่ผ่านมา โดยมีการก่อตั้งสภาว่าด้วยความหลากหลาย (Diversity Council) และการตั้งโครงการและกองทุนความหลากหลายและการเป็นผู้ประกอบการ (Diversity & Entrepreneurship Program and Fund) ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อให้ BIPOC (Black, Indigenous, and People of Color / คนผิวดำ, คนพื้นเมือง และคนผิวสี) และและชาวละติน มีตัวแทนมากขึ้นทั้งในสมาคมการค้าเกษตรอินทรีย์และอุตสาหกรรมอินทรีย์

3.2.2.2 กฎเกณฑ์เกี่ยวกับการรับรองคุณภาพสินค้าเกษตรอินทรีย์ในสหรัฐอเมริกา

สินค้าเกษตรเป็นระบบอาหารที่มีการควบคุมอย่างเข้มงวดที่สุดและตรวจสอบใกล้ชิด (Heavily Regulated and Closely Monitored Food System) ในสหรัฐอเมริกา ซึ่งแตกต่างจากฉลากสิ่งแวดล้อม (Eco Labelling) อื่นๆ ฉลากสินค้าอินทรีย์อยู่บนมาตรฐานการผลิตและการแปรรูปของรัฐบาลกลางที่เข้มงวด มาตรฐานเหล่านี้กำหนดให้ผลิตภัณฑ์ที่ติดฉลากผลิตภัณฑ์อินทรีย์ของกระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกาต้องปลูกและแปรรูปโดยไม่ใช้ยาฆ่าแมลงและปุ๋ยสังเคราะห์ที่มีพิษ การตัดแต่งพันธุกรรม ยาปฏิชีวนะ ฮอร์โมนสังเคราะห์เร่งการเจริญเติบโต รสสังเคราะห์ (Artificial Flavors) สี สารกันบูด และกากตะกอน

- **ฉลากสินค้าอินทรีย์ของกระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา**

ฉลากสินค้าอินทรีย์ (USDA Organic Seal)⁴⁵ ของกระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกาเป็นเครื่องหมายอย่างเป็นทางการได้รับการปกป้อง (Protected) ตามกฎระเบียบของรัฐบาลกลางและอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของโครงการเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ National Organic Program (NOP) โครงการเกษตรอินทรีย์แห่งชาติอยู่ภายใต้หน่วยงานการตลาดของกระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา (USDA Agricultural Marketing Service หรือ AMS) พื้นที่เกษตรและธุรกิจที่ได้รับการรับรองจะได้รับอนุญาตให้ใช้ฉลากดังกล่าวในการระบุผลิตภัณฑ์ของตนว่าเป็นผลิตภัณฑ์อินทรีย์

ฉลากสินค้าอินทรีย์ของกระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกาได้รับการปกป้อง 2 วิธี:

- กฎระเบียบสินค้าอินทรีย์ (Organic Regulations): บุคคลที่ขายหรือติดฉลากผลิตภัณฑ์ว่า "อินทรีย์" ทั้ง ๆ ที่ทราบว่า ผลิตภัณฑ์ไม่ได้มาตรฐานกระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา อาจถูกปรับหลายพันดอลลาร์สำหรับการละเมิดในแต่ละครั้ง (7.CFR.3.91(i)(b)(xxvii))
- กฎหมายเครื่องหมายการค้า: กระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกาได้จดทะเบียนฉลากสินค้าอินทรีย์ไว้แล้ว ดังนั้นภายใต้กฎหมายเครื่องหมายการค้าของสหรัฐอเมริกา กระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกาก็สามารถจำกัดการใช้ฉลากสินค้าอินทรีย์กับสินค้าหรือบริการอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองได้ นอกจากนี้หน่วยงานด้านเครื่องหมายการค้ายังปกป้อง ฉลาก "USDA Organic" (ฉลากสินค้าอินทรีย์ของกระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา) จากการนำไปใช้ในทางที่ผิด สามารถค้นหาฉลากสินค้าอินทรีย์ของกระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกาได้ผ่านระบบการค้นหาเครื่องหมายการค้าอิเล็กทรอนิกส์ (Trademark Electronic Search System หรือ TESS)

⁴⁵ <https://www.ams.กระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา.gov/rules-regulations/organic/organic-seal>

● **ข้อบังคับโครงการเกษตรอินทรีย์ ส่วนย่อย D – ฉลาก การติดฉลาก และข้อมูลตลาด**
(NOP Regulations: Subpart D - Labels, Labeling, and Market Information)

ข้อกำหนดเกี่ยวกับการติดฉลากของโครงการเกษตรอินทรีย์ (NOP) ใช้กับผลิตภัณฑ์สดและดิบ (Fresh and Raw Products) และผลิตภัณฑ์แปรรูปที่มีส่วนผสมของเกษตรอินทรีย์ (Processed Products that Contain Organic Agricultural Ingredients) ทั้งนี้ ผลิตภัณฑ์เกษตรที่ขาย ติดฉลาก หรือแสดงเป็นอินทรีย์ ต้องผลิตและแปรรูปตามมาตรฐานโครงการเกษตรอินทรีย์ (NOP) ยกเว้น กรณีการดำเนินการดังกล่าวมีรายได้รวมจากการขายสินค้าอินทรีย์รวมไม่เกิน 5,000 ดอลลาร์สหรัฐ หรือต่ำกว่า ทั้งนี้ การดำเนินการต่าง ๆ ในพื้นที่การเกษตรและการแปรรูป ซึ่งมีการปลูกและการแปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ ต้องได้รับการรับรองจากตัวแทนซึ่งกระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกาให้การรับรอง (USDA-Accredited Certifying Agents)

§ 205.311 ฉลากของกระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา (USDA Seal)

(a) ฉลากของกระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา (USDA Seal) ที่ระบุในวรรค (Paragraph) (b) และ (c) ของมาตรา (Section) นี้ สามารถใช้ได้เฉพาะกับผลิตภัณฑ์เกษตรดิบหรือแปรรูป (Raw or Processed Agricultural Products) ที่ระบุในวรรค (a), (b), (e)(1) และ (e)(2) ของ § 205.301 เท่านั้น

(b) ฉลากของกระทรวงเกษตรสหรัฐจะต้องใช้รูปแบบตามตัวอย่างในรูปที่ 1 และต้องพิมพ์ให้อ่านได้ชัดเจน:

(1) พื้นหลังสีขาว มีวงกลมด้านนอกสีน้ำตาล และมีคำว่า “กระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา” (USDA) เป็นสีเขียวทับบนครึ่งวงกลมด้านบนสีขาว และมีคำว่า “อินทรีย์” (Organic) เป็นสีขาวทับบนครึ่งวงกลมด้านล่างสีเขียว หรือ

(2) พื้นหลังสีขาวหรือโปร่งใส มีวงกลมด้านนอกสีดำ และมีคำว่า “กระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา” สีดำทับบนครึ่งวงกลมด้านบนสีขาวหรือโปร่งใส โดยมีคำว่า “อินทรีย์” (Organic) สีขาวหรือโปร่งใสตัดกันบนครึ่งวงกลมด้านล่างสีดำ

(3) ครึ่งวงกลมด้านล่างสีเขียวหรือสีดำอาจ มีเส้นแสงสีเส้นวิ่งจากซ้ายไปขวา และหายไปทีจุดบนขอบฟ้าด้านขวา เพื่อให้ดูเหมือนเป็นทุ่งเพาะปลูก (To Resemble a Cultivated Field)

ที่เป็นเหตุผลที่มาตรฐานผลิตภัณฑ์อินทรีย์ของสหรัฐอเมริกา กำหนดว่า:⁴⁶

บริษัทต่างๆ ต้องส่งใบคำร้อง (Application) โดยละเอียด โดยระบุลักษณะการดำเนินงาน ขั้นตอนการผลิต/การจัดการที่ใช้ และผลิตภัณฑ์ที่ผลิต ทั้งหมดนี้เรียกว่า แผนระบบอินทรีย์ (Organic System Plan) ซึ่งจะช่วยให้ผู้ตรวจสอบ (Inspectors) และผู้บริโภคสามารถติดตามผลิตภัณฑ์อินทรีย์ได้ตั้งแต่ไร่จนถึงโต๊ะอาหาร (Farm to Table)

การรับรองจะถูกตรวจสอบอย่างเข้มงวด ทั้งแบบประกาศให้ทราบและไม่ประกาศให้ทราบ (Announced and Unannounced) โดยผู้ตรวจสอบที่เป็นบุคคลที่สาม (Third-Party Inspectors) เพื่อให้มั่นใจว่า ผลิตภัณฑ์ที่แสดงฉลากผลิตภัณฑ์อินทรีย์ (Organic Label) ถูกปลูกและแปรรูปในลักษณะที่ผู้บริโภคคุณและครอบครัวของผู้บริโภคควางใจได้

⁴⁶ <https://www.ota.com/organic-standards>

นอกจากนี้ ผู้รับรองยังตรวจสอบบันทึกของบริษัท (Company's Records) (เช่น การจัดซื้อ ปัจจัยการผลิต (Inputs) ส่วนผสม) โดยจะตรวจติดตาม (Tracing) ผลิตภัณฑ์ตั้งแต่ส่วนผสมเริ่มต้นจนถึงขั้นตอนสุดท้ายในการแปรรูป/การผลิต ซึ่งผลิตภัณฑ์ทั้งหมดที่แสดงฉลากผลิตภัณฑ์อินทรีย์ต้องเป็นไปตามข้อกำหนดด้านความปลอดภัยของอาหารของรัฐบาลกลาง ระดับรัฐ องค์การอาหารและยาสหรัฐอเมริกา (United States Food and Drug Administration หรือ FDA) และระดับระหว่างประเทศ

โดยที่อาหารอินทรีย์ไม่มีรสชาติ สี หรือสารกันบูดสังเคราะห์ (Artificial Flavors Colors or Preservative) การใช้ส่วนผสมที่ไม่ใช่อินทรีย์เล็กน้อยในอาหารอินทรีย์แปรรูป (Processed Organic Food) ต้องมาจากรายชื่อสารที่ได้รับการอนุมัติ ซึ่งเรียกว่า "รายการแห่งชาติ" (National List) ที่ได้รับการประเมินในด้านความปลอดภัยและผลกระทบต่อสุขภาพของมนุษย์และสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ ตามกฎหมายแล้ว ส่วนผสมดังกล่าวต้องคิดเป็นร้อยละ 5 หรือต่ำกว่าของส่วนผสมทั้งหมดที่ใช้ในการผลิตอาหารอินทรีย์

3.2.2.3 กลไกคุ้มครองผู้บริโภคสำหรับสินค้าเกษตรอินทรีย์ในสหรัฐอเมริกา

- **โครงการเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ (National Organic Program)⁴⁷**

พระราชบัญญัติการผลิตอาหารอินทรีย์ (The Organic Foods Production Act หรือ OFPA) กำหนดให้จัดตั้งโครงการเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ (National Organic Program หรือ NOP) เพื่อกำหนดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (Organic Standards) และดำเนินการรับรองการผลิตอินทรีย์และกำกับดูแลการรับรองภาคบังคับ (Mandatory Certification) โครงการเกษตรอินทรีย์ (NOP) มีหน้าที่ในการนำมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ไปปฏิบัติโดยได้รับข้อมูลมาจากคณะกรรมการที่ปรึกษาประชาชน (Citizen Advisory Board) และสาธารณะชน (Public) นอกจากนี้ ยังให้การรับรองหน่วยงานรัฐและองค์กรเอกชนที่ทำหน้าที่รับรองผู้ผลิตและผู้จัดการผลิตภัณฑ์อินทรีย์ (Organic Producers and Handlers) และดูแลการบังคับใช้มาตรฐาน ขณะที่บทบาทของกระทรวงเกษตรฯ คือ การทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลโครงการเกษตรอินทรีย์ (NOP)

- **ลำดับความสำคัญของกฎหมาย “Farm Bill” ของสมาคมการค้าเกษตรอินทรีย์**

ปี พ.ศ. 2566 (2023 Organic Trade Association Farm Bill Priorities)⁴⁸

กฎหมาย “Farm Bill” เป็นกลุ่มกฎหมายที่ครอบคลุมทั้งหมด (Omnibus Package of Legislation) ซึ่งมีการปรับปรุงใหม่ทุกๆ ห้าปี โดยกฎหมาย “Farm Bill” กำหนดวาระสำหรับนโยบายการเกษตรและการใช้จ่ายสำหรับปีต่อไป และมีความสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จของตลาดเกษตรอินทรีย์ (Organic Marketplace) โดยที่ลำดับความสำคัญของนโยบายกฎหมาย “Farm Bill” ของสมาคมการค้าเกษตรอินทรีย์ (Organic Trade Association หรือ OTA) มุ่งเน้นที่การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ให้ทันกับความต้องการของตลาด และจัดเตรียมเครื่องมือการวิจัยและการจัดการความเสี่ยงเพื่อเป็นการสนับสนุนเกษตรกรอินทรีย์ มีการเรียกร้องให้มีการอนุรักษ์และดำเนินโครงการที่ชาญฉลาดต่อสภาพอากาศเพื่อให้รับรู้ถึงแนวปฏิบัติทางเกษตรอินทรีย์มีส่วนสนับสนุนในการปกป้องทรัพยากรธรรมชาติ และเป็นนโยบายที่เสริมสร้างความยืดหยุ่นของห่วงโซ่อุปทานเกษตรอินทรีย์ (Organic Supply Chain)

⁴⁷ <https://ota.com/advocacy/organic-standards/national-organic-program>

⁴⁸ (Organic Trade, 2023)

<https://ota.com/advocacy/organic-legislation/2023-organic-trade-association-farm-bill-priorities>

3.2.3 การจัดการด้านมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในประเทศแคนาดา

การควบคุมผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ในประเทศแคนาดา (Tia Loftsgard, 2023) ⁴⁹

ชาวแคนาดาจำนวนมากผลิตสินค้าอินทรีย์ในหลายภาคส่วนของเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็นผู้บริโภคร เกษตรกร นักการศึกษา ผู้ส่งออก นักวิจัย และผู้ผลิต ต่างตระหนักดีว่า อุตสาหกรรมสินค้าอินทรีย์ไม่ได้เป็นเพียงเรื่องของ การดูแลสิ่งแวดล้อม การเลือกรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพ หรือการสนับสนุนเกษตรกรในท้องถิ่นเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวกับเรื่องอื่นๆ อีกด้วย ปัจจุบันสำนักงานเกษตรอินทรีย์แคนาดา (Canadian Organic Regime หรือ COR) ทำหน้าที่กำกับดูแลและออกใบรับรองเมล็ดพันธุ์ อาหารและเครื่องดื่ม ปศุสัตว์และอาหารสัตว์ มี ภาควัตถุเกษตรอินทรีย์ อื่นๆ อีกมากมายในประเทศแคนาดาที่ใช้ส่วนผสมอินทรีย์ (Organic Ingredients) และ จำหน่ายผลิตภัณฑ์อินทรีย์ รวมถึงอาหารเสริม สิ่งทอ ผลิตภัณฑ์ดูแลส่วนบุคคล และอาหารสัตว์เลี้ยง ซึ่งไม่ได้ ถูกกำกับดูแลโดยรัฐบาลกลาง (Not Regulated by the Federal Government)

- **ตำแหน่งของประเทศแคนาดาในตลาดโลก (Canada's Position in the Global Marketplace)**

ประเทศแคนาดายังคงเป็นผู้นำเข้าสู่สินค้านำเข้าอินทรีย์บนเวทีโลก เมื่อพิจารณาจากระบบการอธิบาย และการเข้ารหัสสินค้าแบบประสาน (Harmonized Sales (HS) Code) ที่จัดทำโดยรัฐบาลกลาง พบว่า การส่งออกของประเทศแคนาดาตกลงอย่างมากในปีที่ผ่านมา ข้อมูลเผยให้เห็นว่า การส่งออกผลิตภัณฑ์อินทรีย์ ลดลงจาก 609 ล้านดอลลาร์แคนาดาในปี พ.ศ. 2563 เหลือเพียง 417 ล้านดอลลาร์ในปี พ.ศ. 2564 ทั้งนี้ ตามที่ได้ระบุไว้ก่อนหน้านี้ มีการติดตามสินค้าเพียง 17 รายการโดยใช้ระบบการอธิบายและการเข้ารหัสสินค้า แบบประสาน ดังนั้น ตัวเลขการส่งออกนี้จึงเป็นส่วนหนึ่งของผลิตภัณฑ์อินทรีย์ทั้งหมดของประเทศ แคนาดาที่มีการส่งออกในปี พ.ศ. 2564

การนำเข้าผลิตภัณฑ์อินทรีย์ของประเทศแคนาดาในปี พ.ศ. 2564 มีมูลค่ารวมมากกว่า 859 ล้านดอลลาร์ แคนาดา เพิ่มขึ้นจาก 800 ล้านดอลลาร์แคนาดาในปี พ.ศ. 2563 มณฑลออนแทรีโอ (Ontario) นำเข้าผลิตภัณฑ์ อินทรีย์คิดเป็นเกือบครึ่งหนึ่งของประเทศแคนาดา รองลงมา คือ มณฑลบริติชโคลัมเบีย (British Columbia) คิด เป็นร้อยละ 30 อย่างไรก็ตาม ทั้งสองมณฑลไม่ได้พึ่งพาแค่บริโภคผลิตภัณฑ์อินทรีย์เท่านั้น ทั้งสองมณฑลยังเป็น พื้นที่ที่รับผลิตภัณฑ์อินทรีย์เข้าสู่ประเทศแคนาดา กาแฟดิบและกล้วยยังคงเป็นสินค้าอินทรีย์ที่ประเทศแคนาดา นำเข้าเป็นลำดับต้นๆ ทั้งในด้านปริมาณและมูลค่าเป็นดอลลาร์แคนาดา

3.2.3.1 ความเป็นมาเกี่ยวกับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในประเทศแคนาดา

มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของประเทศแคนาดามีขอบเขตกว้าง: ครอบคลุมถึงพืชไร่ (Field Crop) น้ำผึ้ง น้ำตาลเมเปิ้ล ถั่วถั่วเหลือง พืชสวน พืชเรือนกระจก ปศุสัตว์ (นม สัตว์ปีก หมู แกะ และแพะ) อาหารแปรรูป ด้วยคำนึงถึงภูมิภาคเกษตรกรรมที่แตกต่างกันของประเทศแคนาดา จึงมีการกำหนดวิธีปฏิบัติการผลิตที่ แตกต่างกันไป นอกจากนี้ ยังสามารถเทียบเคียงกับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของประเทศคู่ค้าที่นำเข้าผลิตภัณฑ์ อินทรีย์ของประเทศแคนาดาอีกด้วย เพื่อให้สามารถจัดทำความตกลงเทียบเท่าผลิตภัณฑ์อินทรีย์ (Organic

⁴⁹ (Tia Loftsgard, 2023) (Tia Loftsgard, Executive Director, Canada Organic Trade Association, Ottawa, Canada, www.canadaorganic.ca)

<https://www.fibl.org/fileadmin/documents/shop/1254-organic-world-2023.pdf> p.299

Equivalency Agreement) ที่อำนวยความสะดวกในการค้าผลิตภัณฑ์อินทรีย์ระหว่างประเทศ (International Organic Trade) และเพื่อให้มั่นใจว่าผลิตภัณฑ์ที่ติดฉลากอินทรีย์ที่นำเข้ามาในประเทศแคนาดานั้นได้มาตรฐานเทียบเท่ากับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของประเทศแคนาดาเอง (OFC, 2023)⁵⁰

● เกษตรอินทรีย์คืออะไร (What is Organic?)⁵¹

เกษตรอินทรีย์เป็นระบบการจัดการผลิตทางนิเวศวิทยา (Ecological Production Management System) ที่ส่งเสริมและเพิ่มการกระจาย (Dispersity) วัฏจักรชีวภาพ (Biological Cycles) และกิจกรรมทางชีวภาพของดิน (Soil Biological Activity) เกษตรอินทรีย์มีพื้นฐานมาจากการใช้ปัจจัยการผลิตจากนอกไร่นา (Off-farm Inputs)ให้น้อยที่สุด และแนวทางการจัดการที่ฟื้นฟู รักษา และเสริมสร้างความกลมกลืนทางนิเวศวิทยา (Ecological Harmony)

“ผลิตภัณฑ์อินทรีย์” (Organic Product) เป็นคำบ่งชี้ถึง ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นภายใต้การควบคุมของมาตรฐานเกษตรอินทรีย์โดยเฉพาะ แนวทางหลักในการผลิตอินทรีย์ คือ การใช้วัสดุและแนวปฏิบัติที่เสริมสร้างสมดุลทางนิเวศวิทยาของระบบธรรมชาติ (Ecological Balance of Natural Systems) และบูรณาการส่วนต่างๆ ของระบบการเกษตรให้กลายเป็นระบบนิเวศวิทยาทั้งหมด (Ecological Whole)

แนวปฏิบัติทางเกษตรอินทรีย์ไม่สามารถรับรองได้ว่า ผลิตภัณฑ์จะไม่มีสารตกค้าง (Residue) อย่างสมบูรณ์ อย่างไรก็ตาม มีการใช้แนวปฏิบัติต่าง ๆ เพื่อลดมลภาวะจากอากาศ ดิน และน้ำ

ผู้จัดการ (Handlers) ผู้แปรรูป (Processors) และผู้ค้าปลีก (Retailers) อาหารอินทรีย์ ปฏิบัติตามมาตรฐานที่รักษาความสมบูรณ์ (Integrity) ของผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ เป้าหมายหลักของเกษตรอินทรีย์ คือ ทำให้สุขภาพและผลิตภาพ (Productivity) ของกลุ่มของสิ่งมีชีวิตในดิน พืช สัตว์ และคน ซึ่งพึ่งพาอาศัยกัน (Interdependent Communities of Soil Life, Plants, Animals and People) ดีที่สุด (Optimize)

● การรับรองเกษตรอินทรีย์คืออะไร (What is Organic Certification?)

การรับรองเกษตรอินทรีย์มีจุดประสงค์เพื่อให้มั่นใจว่าแบบแผนของระบบเกษตรอินทรีย์ (Conventions of Organic Agricultural Systems) ที่ถูกกำหนดไว้ในมาตรฐานแห่งชาตินั้น ไม่เพียงแต่ผู้ปลูก (Grower) ต้องปฏิบัติตามเท่านั้น แต่ยังรวมถึงทุกรายที่ทำการจัดการและแปรรูปอาหารอินทรีย์ระหว่างในเส้นทางที่ขนส่งไปยังผู้บริโภคสุดท้าย Final Consumers) อีกด้วย ประเทศแคนาดา สหรัฐอเมริกา ประเทศญี่ปุ่น และสหภาพยุโรป ต่างกำหนดวิธีผลิตอาหารอินทรีย์ระดับชาติให้ได้มาตรฐานเดียวกัน

การรับรองมาตรฐานหนึ่งๆ คือ การตรวจสอบพื้นที่ (On-Site Inspections) และสถานที่ใช้ในการแปรรูป เป็นประจำทุกปี การบันทึกข้อมูลอย่างละเอียด และการทดสอบดินและน้ำเป็นระยะ เพื่อให้มั่นใจว่าผู้ปลูกและผู้จัดการ (Handlers) ปฏิบัติตามมาตรฐาน หากเกษตรกรและผู้แปรรูปอาหารปฏิบัติตามมาตรฐานเหล่านี้ หน่วยงานรับรองที่ได้รับการรับรอง (Accredited Certification Body) จะให้การรับรองพืชผลหรือผลิตภัณฑ์อาหารดังกล่าวเป็นอาหารอินทรีย์

⁵⁰(OFC, 2023) The Canadian Organic Standards define the ecological practices to be followed by organic operators. <https://organicfederation.ca/canadian-organic-standards/>

⁵¹ What is organic? <https://csi-ics.com/what-organic>

3.2.3.2 กฎเกณฑ์เกี่ยวกับการรับรองคุณภาพสินค้าเกษตรอินทรีย์ในประเทศแคนาดา

มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของประเทศแคนาดา ไม่ใช่แค่กลุ่มของกฎระเบียบและข้อจำกัด (Set of Rules and Restrictions) สำหรับควบคุมว่าสิ่งใดบ้างที่สามารถติดฉลากเป็นผลิตภัณฑ์อินทรีย์ที่ได้รับการรับรองในประเทศแคนาดาเท่านั้น แต่ยังเป็นแนวทางการผลิตและการแปรรูปผลิตภัณฑ์อินทรีย์ที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของประเทศแคนาดา ประกอบด้วยเอกสารสองฉบับ

- CAN/CGSB-32.310, ระบบการผลิตอินทรีย์ (หลักการทั่วไปและมาตรฐานการจัดการ) ระบบการผลิตอินทรีย์ (Organic Production Systems) - หลักการทั่วไปและมาตรฐานการจัดการ (General Principles and Management Standards)⁵²
- อธิบายหลักการและมาตรฐานการจัดการของระบบการผลิตอินทรีย์ มาตรฐานแห่งชาติของประเทศแคนาดาฉบับนี้ใช้กับผลิตภัณฑ์อินทรีย์ ดังนี้ พืชและผลิตภัณฑ์จากพืชที่ยังไม่ได้แปรรูป (Unprocessed)
- CAN/CGSB-32.311, ระบบการผลิตอินทรีย์ Organic Production Systems - Permitted Substances Lists (รายชื่อสารที่ได้รับอนุญาต)⁵³

⁵² CAN/CGSB-32.310-2020 Corrigendum No.1, March 2021

Organic production systems General principles and management standards

<https://www.tpsgc-pwgsc.gc.ca/ongc-cgsb/programme-program/normes-standards/internet/032-310/032-310-eng.html>

⁵³ การดำเนินการด้านเกษตรอินทรีย์ในประเทศแคนาดาอยู่ภายใต้กฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องทั้งหมด สารต่าง ๆ ที่ระบุใน CAN/CGSB-32.311 ระบบการผลิตอินทรีย์ - รายชื่อสารที่ได้รับอนุญาต อยู่ภายใต้กฎหมายผลิตภัณฑ์ควบคุมศัตรูพืช (Pest Control Products Act หรือ PCPA) หรือกฎหมายอาหารและยา (Food and Drugs Act หรือ FDA) เมื่อนำมาใช้เป็นยาฆ่าแมลงหรือน้ำยาฆ่าเชื้อในประเทศแคนาดา หน่วยงานกำกับดูแลการจัดการศัตรูพืชของกระทรวงสาธารณสุขแคนาดา (Health Canada's Pest Management Regulatory Agency หรือ PMRA) เป็นหน่วยงานรัฐบาลกลางที่รับผิดชอบการควบคุมผลิตภัณฑ์ควบคุมศัตรูพืช (รวมถึงน้ำยาฆ่าเชื้อ) อยู่ภายใต้ข้อบังคับกฎหมายผลิตภัณฑ์ควบคุมศัตรูพืช ขณะที่สารฆ่าเชื้ออยู่ภายใต้การควบคุมของสำนักงานผลิตภัณฑ์เพื่อการรักษาของกระทรวงสาธารณสุขแคนาดา (Health Canada's Therapeutic Products Directorate หรือ TPD) โดยเป็นไปตามข้อบังคับของกฎหมายอาหารและยา

สารต่าง ๆ ที่ระบุใน CAN/CGSB-32.311 ระบบการผลิตอินทรีย์ - รายชื่อสารที่ได้รับอนุญาต อยู่ภายใต้กฎหมายอาหารและยา เมื่อนำมาใช้ในประเทศแคนาดาเป็นยาสำหรับสัตว์ที่ใช้เป็นอาหาร (Food Producing Animals) และอยู่ภายใต้กฎหมายอาหารสัตว์ (Feeds Act หรือ FA) เมื่อนำมาใช้ในประเทศแคนาดาเป็นอาหารสัตว์ สำนักงานยาสำหรับสัตว์ของกระทรวงสาธารณสุขแคนาดา (Health Canada's Veterinary Drugs Directorate) เป็นหน่วยงานของรัฐบาลกลางที่รับผิดชอบการควบคุมยาสำหรับสัตว์ภายใต้ข้อบังคับของกฎหมายอาหารและยา ขณะที่อาหารสัตว์ (Livestock Feeds) อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของแผนกอาหารสัตว์ของสำนักงานตรวจสอบอาหารแห่งประเทศไทยแคนาดา (Animal Feed Division of the Canadian Food Inspection Agency) ภายใต้ภายใต้กฎหมายอาหารสัตว์ และพระราชบัญญัติสุขภาพสัตว์ (Health of Animals Act) มาตรฐานนี้ ซึ่งใช้ร่วมกับ CAN/CGSB-32.310 มีจุดประสงค์ในการรับรองและการควบคุมอันเพื่อป้องกัน

รายชื่อสารที่ได้รับอนุญาต (Permitted Substances Lists หรือ PSL) จัดทำรายชื่อสารที่ได้รับอนุญาตให้ใช้ในระบบการผลิตอินทรีย์⁵⁴ เช่นเดียวกับผลิตภัณฑ์ทั้งหมดที่จำหน่ายในประเทศแคนาดา ปัจจัยการผลิตอินทรีย์ (Organic Inputs) เช่น ปุ๋ย อาหารเสริมสำหรับสัตว์ ยาฆ่าแมลง สารปรับปรุงดิน ยาสำหรับสัตว์ สารเติมแต่งหรือสารช่วยการแปรรูป (Processing Additives or Aids) วัสดุฆ่าเชื้อและทำความสะอาด และผลิตภัณฑ์ที่ได้จากเกษตรอินทรีย์ เช่น อาหารสัตว์และอาหารอื่นๆ ฯลฯ ให้ปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านการกำกับดูแลที่เกี่ยวข้องทั้งหมด

โดยที่การผลิตอินทรีย์เป็นระบบองค์รวม (Holistic System) ที่ถูกออกแบบมาเพื่อเพิ่มผลิตภาพและความเหมาะสม (Fitness) ของกลุ่มที่หลากหลาย (Diverse Communities) ในระบบนิเวศวิทยาเกษตร (Agro-ecosystem) ตลอดจน สิ่งมีชีวิตในดิน พืช ปศุสัตว์ และคน การผลิตอินทรีย์มีเป้าหมายหลักเพื่อพัฒนาการดำเนินการอย่างยั่งยืนและกลมกลืนกับสิ่งแวดล้อม

3.2.3.3 กลไกคุ้มครองผู้บริโภคสำหรับสินค้าเกษตรอินทรีย์ในประเทศแคนาดา

- คณะกรรมการตีความมาตรฐาน (The Standards Interpretation Committee)

เพื่อสนับสนุนผู้ประกอบการในการนำมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของประเทศแคนาดาไปปฏิบัติ และเพื่อแก้ไขการตีความที่ขัดกันระหว่างหน่วยงานรับรองและผู้ประกอบการที่ได้รับการรับรอง หน่วยงานตรวจสอบอาหารของประเทศแคนาดาได้ตั้งคณะกรรมการตีความมาตรฐาน (Standards Interpretation Committee หรือ SIC) ขึ้นในปี พ.ศ. 2552

คณะกรรมการตีความมาตรฐาน ให้คำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญในอุตสาหกรรมในการตีความคำถามและปัญหาที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานแห่งชาติสำหรับเกษตรอินทรีย์ (National Standards for Organic Agriculture) (Organic federation, 2022)⁵⁵

- การตีความมาตรฐานการเกษตรอินทรีย์ (Interpretation of COR Standards)

สำนักงานเกษตรอินทรีย์แห่งประเทศแคนาดา ซึ่งอยู่ในสังกัดของสำนักงานตรวจสอบอาหารแห่งประเทศแคนาดา (The Canadian Food Inspection Agency's Canada Organic Office หรือ COO) ได้ร่วมมือกับสหพันธ์เกษตรอินทรีย์แห่งประเทศแคนาดา (Organic Federation of Canada) จัดตั้งคณะกรรมการตีความมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แห่งประเทศแคนาดา (Canada Organic Standards Interpretation Committee หรือ SIC) วัตถุประสงค์ของคณะกรรมการตีความมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แห่งประเทศแคนาดา คือ ให้คำแนะนำเชิงตีความ (Interpretive Guidance) เกี่ยวกับมาตรฐานแห่งชาติของ

การปฏิบัติที่หลอกลวง (Deceptive Practices) ในตลาด ขั้นตอนในการรับรองจะประเมินการดำเนินการตามกฎหมายของการปฏิบัติงาน ผลิตภัณฑ์ที่เป็นไปตามข้อกำหนดจะได้รับการรับรอง

⁵⁴ CAN/CGSB-32.311-2020 Corrigendum No. 1, March 2021

Organic production systems- Permitted substances lists

<https://www.tpsgc-pwgscc.gc.ca/ongc-cgsb/programme-program/normes-standards/internet/032-311/032-311-eng.html>

⁵⁵ (Organic federation, 2022) Standards Interpretation Committee [Jan 2022]

<https://organicfederation.ca/infobio/standards-interpretation-committee-jan-2022/>

ประเทศแคนาดาสำหรับเกษตรอินทรีย์ (CAN/CGSB 32.310 และ CAN/CGSB 32.311) ให้กับสำนักงานเกษตรอินทรีย์แห่งประเทศแคนาดา และอุตสาหกรรมอินทรีย์ (Organic Industry) (Canadian Seed Institute, 2023).⁵⁶

3.2.4 การจัดการด้านมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในประเทศออสเตรเลีย

การควบคุมผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ในประเทศออสเตรเลีย (KANE FRAMPTON, 2023)⁵⁷ นั้น อุตสาหกรรมอินทรีย์ของประเทศออสเตรเลียเผชิญกับความท้าทายจากปัจจัยต่างๆ ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา รวมถึงการหยุดชะงักจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ทั่วโลก ภัยธรรมชาติ (ไฟป่าในปี พ.ศ. 2563 และน้ำท่วมในปี พ.ศ. 2565) ตลอดจนอัตราเงินเฟ้อทั่วโลกและผลกระทบต่าง ๆ ที่ตามมา

แม้จะเป็นเช่นนั้น อุตสาหกรรมอินทรีย์ยังคงแข็งแกร่ง โดยมีผู้ประกอบการที่ได้รับการรับรองรายใหม่ ๆ เข้าสู่ตลาดอยู่เสมอ และผู้บริโภคมีความเชื่อมั่นในเชิงบวก ประเทศออสเตรเลียเป็นหนึ่งในไม่กี่ประเทศที่พัฒนาแล้วในโลก ที่ไม่ได้นำมาตรฐานการกำกับดูแลภายในประเทศ (Domestic Regulatory Standard) มาบังคับใช้กับการผลิตและการจำหน่ายผลิตภัณฑ์อินทรีย์ อย่างไรก็ตาม อาจจะมีการใช้การกำกับดูแลภายในประเทศ

อุตสาหกรรมอินทรีย์ของประเทศออสเตรเลียเผชิญกับความท้าทายจากปัจจัยต่างๆ มากมายในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา รวมถึงการหยุดชะงักที่เกิดจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ทั่วโลก ภัยธรรมชาติ ตลอดจน อัตราเงินเฟ้อทั่วโลก และผลกระทบต่าง ๆ ที่ตามมา แม้จะเกิดเหตุการณ์เช่นนี้ แต่ภาคอุตสาหกรรมอินทรีย์ยังคงแข็งแกร่ง โดยมีผู้ประกอบการที่ได้รับการรับรองรายใหม่เข้าสู่ตลาดอยู่เสมอ และผู้บริโภคมีทัศนคติเชิงบวก (ตามที่ระบุในหัวข้อ "การบริโภคและแนวโน้มราคาผลิตภัณฑ์อินทรีย์" ด้านล่างนี้) ประเทศออสเตรเลียมีพื้นที่เกษตรกรรมใหญ่ที่สุดในโลกภายใต้การจัดการผลิตภัณฑ์อินทรีย์ที่ได้รับการรับรอง (Certified Organic Management) โดยพื้นที่เกษตรกรรมอินทรีย์ส่วนใหญ่ของประเทศออสเตรเลียถูกใช้เพื่อการเลี้ยงสัตว์ พื้นเพาะปลูกหลัก ได้แก่ ผลไม้และผัก เนื้อสัตว์ และอาหารสัตว์สำหรับปศุสัตว์ ขณะที่ผู้ผลิตและผู้แปรรูปส่วนใหญ่ทำในเรื่องผลไม้ ผัก และผลิตภัณฑ์นม การประมาณการล่าสุดระบุว่ามูลค่าอุตสาหกรรมอินทรีย์ของประเทศออสเตรเลียสูงกว่า 2 พันล้านดอลลาร์ออสเตรเลีย

ในปี พ.ศ. 2565 ผู้ประกอบการเกษตรอินทรีย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับผู้ผลิตอินทรีย์ขั้นต้น ล้วนต้องผ่านความท้าทายภายนอกต่างๆ มากมาย รวมถึงห่วงโซ่อุปทานและการหยุดชะงักของการขนส่งอันเป็นผลจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ความไม่แน่นอนของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของประเทศออสเตรเลีย ถือเป็นอุปสรรคสำคัญอย่างหนึ่งที่ประเทศออสเตรเลียที่ต้องเผชิญ แนวโน้มการบริโภคและการกำหนดราคาผลิตภัณฑ์อินทรีย์ (Organic Consumption and Pricing Trends)

⁵⁶ (Canadian Seed Institute, 2023) Standards Interpretation Committee
<https://csi-ics.com/standards-interpretation-committee>

⁵⁷ (KANE FRAMPTON, 2023) Kane Frampton, Marketing Coordinator, Australian Organic Limited, Nundah, Australia, www.austorganic.com
<https://www.fibl.org/fileadmin/documents/shop/1254-organic-world-2023.pdf> p.312

โครงการวิจัยนี้ดำเนินการโดย Mobium Group ในนามของบริษัท Australian Organic Limited (AOL) ซึ่งเป็นหน่วยงานหลัก (Peak Body) เมื่อเดือนมิถุนายน ปี พ.ศ. 2565 โดยเปิดเผยข้อมูลเชิงลึกที่สำคัญเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภคผลิตภัณฑ์อินทรีย์ โดยมีการสำรวจผู้ซื้ออาหาร (Food Shoppers) ชาวออสเตรเลียจำนวน 1,020 คน ที่มีอายุระหว่าง 18 ถึง 69 ปี เพื่อตรวจสอบระดับความไว้วางใจที่ผู้ซื้อมีต่อกำล่าวอ้างเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อินทรีย์ (Organic Claim) ซึ่งตามการวิจัยก่อนหน้านี้ ถือเป็นอุปสรรคต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์อินทรีย์ การศึกษาดังกล่าวให้ผลลัพธ์เป็นข้อน่าสังเกตที่สุด คือ ผู้ซื้ออาหารร้อยละ 85 มองว่า ราคา/มูลค่าเป็นอุปสรรคในการซื้อผลิตภัณฑ์อินทรีย์ในปี พ.ศ. 2565 เมื่อเทียบกับร้อยละ 64 ในปี พ.ศ. 2564 และร้อยละ 63 ในปี 2019 ซึ่งอาจเป็นผลมาจากสภาพเศรษฐกิจโดยรวมในประเทศออสเตรเลียที่ย่ำแย่ลง ส่งผลให้มีความอ่อนไหวต่อการกำหนดราคาผลิตภัณฑ์อินทรีย์มากขึ้นตามไปด้วย

งานวิจัยในปี พ.ศ. 2565 นี้ยังครอบคลุมถึง "การตรวจสอบราคาตะกร้าสินค้า" (Shopping Basket Pricing Review) ของผลิตภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองจากผู้ค้าปลีกรายใหญ่ เช่น วูลเวิร์ธส์ (Woolworths) โคลส์ (Coles) และ แฮร์ริส ฟาร์ม (Harris Farm) โดยกำหนดราคาแบบมาตรฐาน (ไม่ใช่ราคาแบบพิเศษ) พบว่า ส่วนต่างราคาเฉลี่ย (Average Price Premium) ของผลิตภัณฑ์อินทรีย์ที่ได้รับการรับรองนั้นสูงกว่าผลิตภัณฑ์อินทรีย์แบบปกติถึงร้อยละ 32 แต่ในหลายกรณี พบว่า ผลิตภัณฑ์อินทรีย์ที่ได้รับการรับรองมีราคาถูกกว่าบางผลิตภัณฑ์ เช่น น้ำแอปเปิ้ล นมถั่วเหลือง และชาซอง (Tea Bags)

ในเชิงบวก รายงานล่าสุดแสดงว่า มีความคืบหน้าที่สำคัญในการแก้ไข "อุปสรรคต่อการซื้อ" (Barriers to Purchase) ผลิตภัณฑ์อินทรีย์ของผู้บริโภคที่มีมายาวนาน การศึกษาวิจัยในปี พ.ศ. 2565 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเพียงร้อยละ 15 เท่านั้น ที่เชื่อว่า ในปี พ.ศ. 2565 มีปัญหาการเข้าถึงผลิตภัณฑ์อินทรีย์ ซึ่งลดลงจากร้อยละ 50 ในการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องเมื่อปี พ.ศ. 2553

นอกจากนี้ "การทำให้ผลิตภัณฑ์อินทรีย์กลายเป็นกระแสหลัก" ก็คืบหน้าอย่างมากในช่วง 12 ปีมานี้ โดยผู้ค้าปลีกรายใหญ่ในประเทศออสเตรเลียได้นำไปใช้กันอย่างแพร่หลาย

ในทำนองเดียวกัน ผู้ตอบแบบสอบถามในปี พ.ศ. 2565 เพียงร้อยละ 20 เท่านั้นที่เชื่อว่า มีปัญหาการเข้าถึงข้อมูลผลิตภัณฑ์อินทรีย์ เมื่อเทียบกับร้อยละ 39 ในการศึกษาวิจัยในปี พ.ศ. 2553 ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการรณรงค์เชิงรุก (Proactive Campaigns) ที่นำโดยผลิตภัณฑ์ยี่ห้อต่าง ๆ (Brands) และผู้ค้าปลีก (Retailers) ที่ต้องการให้ข้อมูลและสร้างแรงบันดาลใจ รวมถึงโครงการสร้างความตระหนักรู้ระดับประเทศ (National Awareness Programs) เช่น โครงการ "Australian Organic Awareness Month" (ขอแปลว่า "เดือนแห่งความตระหนักรู้ผลิตภัณฑ์อินทรีย์ออสเตรเลีย") ประจำปี ซึ่งนำโดยบริษัท Australian Organic Limited (AOL) ซึ่งเป็นองค์กรชั้นนำของอุตสาหกรรม ในสายตาของผู้บริโภคมองว่าสินค้าอินทรีย์มีคุณภาพดีขึ้น โดยร้อยละ 24 ระบุว่า คุณภาพเป็นปัญหาประการหนึ่งในปี พ.ศ. 2565 ซึ่งลดลงจากร้อยละ 46 ในการศึกษาวิจัยในปี พ.ศ. 2553

เนื่องจากปัจจุบันประเทศออสเตรเลียไม่มีกรอบการกำกับดูแลภายในประเทศสำหรับสินค้าอินทรีย์ ทำให้การมีเครื่องหมายรับรองที่ตรวจสอบแล้วติดบนผลิตภัณฑ์อินทรีย์จึงมีความสำคัญเป็นพิเศษ การศึกษาวิจัยในปี พ.ศ. 2565 พบว่า ผู้ซื้ออาหารชาวออสเตรเลียร้อยละ 88 เชื่อว่า "การมีตรารับรองเพื่อแสดงว่า

สินค้าอินทรีย์ได้รับการตรวจสอบโดยอิสระ (Independently Verified) จะช่วยให้คุณตัดสินใจซื้อได้อย่างมีข้อมูล (Informed Purchasing Decision)"

แม้ว่าจะมีความคืบหน้าอย่างชัดเจนบางประการในการลดอุปสรรคของผู้ซื้อในการซื้อผลิตภัณฑ์อินทรีย์ในอนาคต แต่ก็จำเป็นต้องมีแนวทางการทำงานร่วมกันในระดับอุตสาหกรรมเพื่อรับมือกับความท้าทายเพิ่มเติม ส่วนประกอบสำคัญของอนาคตของอุตสาหกรรมออสเตรเลียอยู่ที่การควบคุมเชิงกำกับดูแลในประเทศ (Domestic Regulatory Control) ที่มีต่อการใช้คำว่า อินทรีย์ บนตัวผลิตภัณฑ์

3.2.4.1 ความเป็นมาเกี่ยวกับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในออสเตรเลีย

- การติดตามกฎระเบียบในประเทศสำหรับผลิตภัณฑ์อินทรีย์ (Pursuit of Domestic Regulation for Organics)

ณ ปี พ.ศ. 2565 ประเทศออสเตรเลียยังคงเป็นหนึ่งในไม่กี่ประเทศพัฒนาแล้วในโลกที่ไม่ได้นำมาตรฐานการกำกับดูแลภายในประเทศมาใช้ในการผลิตและการจำหน่ายผลิตภัณฑ์อินทรีย์ แม้ว่าอุตสาหกรรมและการเมืองต่างๆ จะสนับสนุนการนำกฎหมายมาบังคับใช้

เนื่องจากปัจจุบันพบว่าผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์อินทรีย์ในประเทศออสเตรเลียประสบปัญหาการเข้าถึงตลาดต่างประเทศและการสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้บริโภคก็ตาม

ปัจจุบัน ธุรกิจอินทรีย์ในประเทศออสเตรเลีย (Australia Organic Businesses) ที่จำหน่ายภายในประเทศสามารถเลือกที่จะขอรับการรับรองภาคสมัครใจจากหน่วยงานรับรองผลิตภัณฑ์อินทรีย์ที่ได้รับการอนุมัติ (Approved Organic Certification Bodies) แห่งใดแห่งหนึ่ง จากที่มีอยู่ 6 แห่งได้ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภค การรับรองดังกล่าวบังคับใช้เฉพาะกับธุรกิจที่ต้องการส่งออกเท่านั้น

ผู้สนับสนุนให้ใช้เครื่องมือกำกับดูแลภายในประเทศ (Domestic Regulatory Instrument) เชื่อว่าเครื่องมือดังกล่าวจะช่วยเพิ่มการเข้าถึงตลาดระดับนานาชาติ ทำให้การเจรจาความตกลงความตกลงเทียบเท่า (Equivalency Agreement) ทำได้ง่ายขึ้น และเพิ่มความมั่นใจของผู้บริโภคเกี่ยวกับการอ้างเป็นผลิตภัณฑ์อินทรีย์ (Organic Product Claims) โดยในปัจจุบัน ผู้ส่งออกผลิตภัณฑ์อินทรีย์ของประเทศออสเตรเลียบางรายถูกบังคับให้จ่ายค่าธรรมเนียมการรับรองที่แยกต่างหากและเพิ่มเติม (Separate and Additional Certification Fees) ซึ่งขึ้นอยู่กับข้อกำหนดของจุดหมายปลายทางที่ผู้ส่งออกรายนั้น ๆ จะส่งออกไป

ดูเหมือนว่า การกำกับดูแลภายในประเทศจะถูกนำมาใช้ในไม่ช้านี้ โดยมีความคืบหน้าในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา กล่าวคือ ได้มีการตั้งคณะที่ปรึกษาอุตสาหกรรมอินทรีย์ (Organic Industry Advisory Group หรือ OIAG)⁵⁸ ในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2563 โดยนายเดวิด ลิตเทิล รัฐมนตรีกระทรวงเกษตรของรัฐบาลกลางในขณะนั้น โดยมีกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในอุตสาหกรรมภาคส่วนต่างๆ ที่ได้รับการแต่งตั้งเข้าร่วมการประชุมในปี พ.ศ. 2564 เพื่อ "ให้คำแนะนำและอำนวยความสะดวกให้เกิดการปรึกษาหารือในวงกว้าง"

⁵⁸ Australian Government Department of Agriculture, Fisheries and Forestry (2022) "Organic and biodynamic produce – Consultation on domestic organics regulation", available online at <https://www.agriculture.gov.au/agriculture-land/farm-food-drought/food/organic-biodynamic/organicindustry-advisory-group#what-is-the-current-state-of-domestic-organics-regulation>

เมื่อได้รับเอกสารของคณะที่ปรึกษาอุตสาหกรรมอินทรีย์แล้ว รัฐมนตรีได้เริ่มขั้นตอนแถลงการณ์ผลกระทบจากการกำกับดูแลในลักษณะการปรึกษาหารือ (Consultation Regulation Impact Statement (RIS) Process) ในช่วงต้นปี พ.ศ. 2565 โดยขอความเห็น (Feedback) จากภาคธุรกิจและบุคคลต่างๆ ในภาคเกษตรอินทรีย์เพื่อประเมินขอบเขตเต็มรูปแบบของผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการกำกับดูแล ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมสาธารณะสองส่วน (Two Tranches of Public Engagement) ได้ข้อสรุปในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2565

พรรคแรงงานชนะการเลือกตั้งระดับรัฐบาลกลางของประเทศออสเตรเลียในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2565 เหนือพรรคเสรีนิยมแห่งชาติ และทำให้ขั้นตอนดังกล่าวหยุดชะงักลง เนื่องจากการตั้งกระทรวงเกษตรประมง และป่าไม้ ขึ้นใหม่ นอกจากนี้ หลังการเลือกตั้ง รัฐบาลชุดใหม่ได้มุ่งเน้นเรื่องเร่งด่วนเกี่ยวกับน้ำท่วมและความปลอดภัยทางชีวภาพ (Biosecurity) แต่ภาคอุตสาหกรรมยังสามารถกลับมาหารือเรื่องเกษตรอินทรีย์กับทางกระทรวงเกษตรและนายเมอร์เรย์ วัตต์ (Mr. Murray Watt) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรคนใหม่ ได้อีกครั้งในช่วงปลายปี พ.ศ. 2565 กระทรวงเกษตรได้แสดงการสนับสนุนให้นำมาตรฐานภายในประเทศมาใช้ แต่จะต้องใช้เวลาระยะหนึ่งในการทำให้ประเด็นต่าง ๆ ที่ละเอียดอ่อนของกฎหมายที่เสนอเข้ามาเกิดความกระจ่างชัด นอกจากนี้ บริษัท Australian Organic Limited (AOL) มุ่งมั่นที่จะทำงานอย่างใกล้ชิดกับรัฐบาลและภาคอุตสาหกรรมในทุกๆ ด้านที่จำเป็น เพื่อช่วยส่งเสริมโครงสร้างการกำกับดูแล (Regulatory Structure) ที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ให้ได้เร็วที่สุด

ก. ระบบรับรองเกษตรอินทรีย์และการติดฉลากในประเทศออสเตรเลีย

ฉลากและระบบรับรองเกษตรอินทรีย์ทั่วโลกมีความแตกต่างกันมากมาย การรับรองบางประเภทได้รับการยอมรับว่าเทียบเท่ากัน อย่างไรก็ตาม ในหลายกรณี ผลิตภัณฑ์เดียวแต่ต้องมีการรับรองหลายอย่าง (Multiple Certification) ขึ้นอยู่กับสถานที่ที่จำหน่าย ทั้งนี้ ปัจจุบัน ผลิตภัณฑ์ของ Tradewinds (Tradewinds' Products) ได้รับการรับรอง 3 รายการ ได้แก่ มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองแห่งประเทศออสเตรเลีย (The Australian Certified Organic Standard (ACO), สมาคมเกษตรยั่งยืนแห่งชาติของประเทศออสเตรเลีย (National Association for Sustainable Agriculture Australia หรือ NASAA) และ สหพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ (IFOAM)

ตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของประเทศออสเตรเลีย ระบุว่า: (Tradewinds, 2015)⁵⁹

- รูปแบบที่เป็นระบบองค์รวม (Whole System Approach) เกษตรอินทรีย์ไม่ได้เป็นเพียงแต่ "ปลอดสารเคมี" เท่านั้น แต่ยังเป็นวิธีแบบองค์รวมในการปลูกและการจัดการอาหารอีกด้วย โดยระบบทั้งหมดเชื่อมโยงกัน ได้แก่ ดิน พืช สัตว์ อาหาร คน สิ่งแวดล้อม
- เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น (Friendlier) เกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองจะปลูกและแปรรูปโดยไม่ใช้สารเคมีสังเคราะห์ ปุ๋ย หรือพืชตัดต่อพันธุกรรม (GMOs)

⁵⁹ (Tradewinds, 2015) Certified Organic.

- เป็นนวัตกรรม (Innovative) ผลิตภัณฑ์อินทรีย์เป็นวิธีที่เป็นนวัตกรรม (Innovative Method) ในการเพาะปลูกและการผลิต และเป็นยอมรับสิ่งที่เรื่องระดับแนวหน้าในวงการเทคโนโลยีอาหารและเส้นใย

มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองแห่งประเทศออสเตรเลีย (The Australian Certified Organic Standard ACO)

ตรา ‘Bud’ (‘Bud’ Logo) ใช้กับผลิตภัณฑ์ที่ส่วนผสมทั้งหมดได้รับการรับรองตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองแห่งประเทศออสเตรเลียและผ่านการตรวจสอบการรับรองที่เข้มงวด สำนักงานกักกันและตรวจสอบของประเทศออสเตรเลีย (Australian Quarantine and Inspection Service หรือ AQIS) อนุมัติและรับรองให้มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองแห่งประเทศออสเตรเลียเป็นเครื่องหมายรับรอง (Certifier) ในประเทศออสเตรเลีย

ทั้งนี้ ผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองภายใต้สมาคมเกษตรยั่งยืนแห่งชาติของประเทศออสเตรเลีย (NASAA Certified Organic หรือ NCO) มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองแห่งประเทศออสเตรเลียเป็นการตรวจสอบวิธี ดำเนินการเพื่อให้มั่นใจว่าเป็นไปตามแนวทางการผลิตอินทรีย์ การตรวจสอบที่เข้มงวดดังกล่าว ประกอบด้วยขั้นตอนทบทวนและตรวจสอบจากภายนอก (External Review and Audit Processes) ทุกขั้นตอน (ตั้งแต่แปลงปลูกถึงจาน (Paddock to Plate)) ต้องได้รับการตรวจสอบตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ จึงจะสามารถใช้ตรา ‘Bud’ ได้ นอกจากนี้ มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองแห่งประเทศออสเตรียยังให้การยอมรับสถานะอินทรีย์ของผลิตภัณฑ์หรือส่วนผสมที่นำเข้ามาประเทศออสเตรเลีย ในกรณีสิ่งนั้นที่เป็นไปตามการรับรองที่เป็นที่ยอมรับ (Recognised Certification Accreditation)

มาตรฐานเอกชน (Private Standards) ที่ไม่ได้รับการรับรองใดๆ จากบุคคลที่สาม (Third Party Accreditation) จะไม่เป็นที่ยอมรับ ผู้ประกอบการมีหน้าที่รับผิดชอบในการตรวจสอบให้แน่ใจว่า ส่วนผสม/ผลิตภัณฑ์ ที่ได้รับการรับรองเป็นไปตามข้อกำหนดของมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองแห่งประเทศออสเตรเลีย

ข. การรับรองภายใต้สมาคมเกษตรยั่งยืนแห่งชาติของประเทศออสเตรเลีย (NASAA Certified Organic หรือ NCO)

สมาคมเกษตรยั่งยืนแห่งชาติของประเทศออสเตรเลีย (National Association for Sustainable Agriculture Australia หรือ NASAA) เป็นผู้รับรองเกษตรอินทรีย์ในประเทศออสเตรเลียและในระดับนานาชาติ

สมาคมเกษตรยั่งยืนแห่งชาติของประเทศออสเตรเลีย พัฒนาและดูแลมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ รวมถึงให้บริการรับรองที่ครอบคลุมห่วงโซ่อุปทานทั้งหมด (ตั้งแต่แปลงปลูกถึงจาน) ในประเทศออสเตรเลีย สมาคมเกษตรยั่งยืนแห่งชาติของประเทศออสเตรเลีย ได้รับการตรวจสอบและการรับรองภายใต้โครงการเกษตรอินทรีย์และชีวพลวัต (Organic and Bio-Dynamic Program) ของกระทรวงเกษตรออสเตรเลีย (Australian Department of Agriculture หรือ DOA)

ในส่วนชองนอกประเทศออสเตรเลีย สมาคมเกษตรยั่งยืนแห่งชาติของประเทศออสเตรเลียได้รับการรับรองจากสหพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ (IFOAM) โดยรับรองว่า ผลิตภัณฑ์ที่ติดฉลากของสมาคมเกษตรยั่งยืนแห่งชาติของประเทศออสเตรเลีย เป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้มาตรฐานการรับรองสูงสุดในโลกสำหรับผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ (Organic Produce) ทั้งนี้ เกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองภายใต้สมาคมเกษตรยั่งยืนแห่งชาติของประเทศออสเตรเลียยังให้การรับรองการผลิตและการแปรรูปในประเทศเนปาล ประเทศบราซิล ประเทศปาปัวนิวกินี ประเทศอินโดนีเซีย ประเทศชามัว ประเทศมาเลเซีย ประเทศติมอร์-เลสเต ประเทศบราซิล หมู่เกาะโซโลมอน และประเทศศรีลังกา เครือข่ายระหว่างประเทศเช่นนี้ทำให้ฉลากของสมาคมเกษตรยั่งยืนแห่งชาติของประเทศออสเตรเลียเป็นที่ยอมรับทั่วโลก

3.2.4.2 กฎเกณฑ์เกี่ยวกับการรับรองคุณภาพสินค้าเกษตรอินทรีย์ในประเทศออสเตรเลีย

ก. มาตรฐานสำหรับผลิตภัณฑ์ที่ติดฉลาก (ตามมาตรฐานแห่งชาติสำหรับเกษตรอินทรีย์และชีวพลวัต (National Standard for Organic and Bio-Dynamic Produce))

มาตรฐานแห่งชาติสำหรับเกษตรอินทรีย์และชีวพลวัต (หรือที่เรียกว่า มาตรฐาน) ถูกนำมาใช้ครั้งแรกในปี พ.ศ. 2535 (1992) ในฐานะมาตรฐานการส่งออกของประเทศออสเตรเลียสำหรับผลิตภัณฑ์ที่ติดฉลากอินทรีย์หรือชีวพลวัต (Products Labelled Organic or Bio-Dynamic) ทั้งนี้ ฉบับที่สอง (Second Edition) เผยแพร่ในปี พ.ศ. 2541 (1998) นับตั้งแต่เริ่มแรก มาตรฐานดังกล่าวกลายเป็นมาตรฐานที่ได้รับการยอมรับของกลุ่มอุตสาหกรรมอินทรีย์ในระดับประเทศ

มาตรฐานนี้วางข้อกำหนดขั้นต่ำสำหรับผลิตภัณฑ์ที่จำหน่ายในตลาดโดยติดฉลากที่ระบุหรือบ่งบอกว่าผลิตภายใต้ระบบอินทรีย์หรือชีวพลวัต ภายใต้มาตรฐานนี้ ขั้นตอนการผลิตถือเป็นส่วนสำคัญของการระบุและการติดฉลากและการอ้างสิทธิ์ของผลิตภัณฑ์ดังกล่าว

มาตรฐานนี้กำหนดกรอบการดำเนินงานสำหรับอุตสาหกรรมอินทรีย์ที่ครอบคลุมถึงการผลิต การแปรรูป การขนส่ง การติดฉลาก และการนำเข้า นอกจากนี้ มาตรฐานนี้ยังมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้มั่นใจเกี่ยวกับเงื่อนไขของการแข่งขันที่เป็นธรรมในตลาด โดยแยกผลิตภัณฑ์ที่ผลิตตามมาตรฐานนี้ออกจากผลิตภัณฑ์ที่ผลิตด้วยวิธีอื่น ๆ การใช้มาตรฐานนี้สร้างความโปร่งใสและความน่าเชื่อถือให้แก่ภาคอุตสาหกรรม และปกป้องผู้บริโภคจากการหลอกลวงและการฉ้อโกง

หน่วยงานที่มีอำนาจของประเทศออสเตรเลียได้ให้การรับรองแก่องค์กรที่ให้การรับรองการใช้มาตรฐานนี้เป็นข้อกำหนดขั้นต่ำสำหรับผลิตภัณฑ์ทั้งหมดที่ผลิตโดยผู้ประกอบการที่ได้รับการรับรองภายใต้มาตรฐานนี้ ดังนั้น มาตรฐานนี้จึงถือเป็นพื้นฐานของความตกลงว่าด้วยการเทียบเท่าระหว่างองค์กรที่ให้การรับรองที่ได้รับอนุมัติ (Approved Certifying Organisations) และข้อกำหนดต่าง ๆ ของประเทศผู้นำเข้า (Importing Country Requirement) องค์กรที่ให้การรับรองแต่ละองค์กรอาจกำหนดข้อกำหนดต่าง ๆ เพิ่มเติมจากที่ระบุไว้ในนี้ได้

องค์กรที่ให้การรับรองมีขั้นตอนและนโยบายเป็นลายลักษณ์อักษร ทำให้สามารถยืนยันได้ว่าผู้ประกอบการที่องค์กรเหล่านี้รับรองได้ปฏิบัติตามมาตรฐาน ทั้งนี้ “ข้อกำหนดทางการบริหาร” (Administrative Arrangements) เป็นเอกสารที่แยกต่างหาก ซึ่งระบุรายละเอียดทั้งหมดของความรับผิดชอบและหน้าที่ขององค์กรที่ให้การรับรอง

มาตรฐานนี้มีองค์ประกอบ 3 ประการ:

องค์ประกอบแรกระบุหลักการทั่วไป (General Principles) ที่ใช้กับกิจกรรมในด้านอินทรีย์และชีวพลวัต (Organic and Bio-Dynamic Activities) หลักการทั่วไปมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจโดยทั่วไปว่า มาตรฐานนี้ต้องการบรรลุจุดประสงค์ใดบ้าง

องค์ประกอบที่สองกำหนดเงื่อนไขเฉพาะ (หรือมาตรฐาน) ที่ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานด้านเกษตรอินทรีย์หรือชีวพลวัต (Organic and Bio-Dynamic Unit) ต้องปฏิบัติตาม โดยได้มีการจัดทำเป็นเอกสาร (Normal Print)

องค์ประกอบสุดท้าย คือ ข้อยกเว้นของมาตรฐานนี้ ถูกระบุอย่างชัดเจนในหัวข้อการยกเว้น (Derogation) ข้อยกเว้นมีขึ้นในสถานการณ์ที่กำหนด ดังนั้น ดังนั้น จึงต่างจากมาตรฐานชั่วคราว (Temporary Digression to the Standard) ได้ (Commonwealth of Australia, 2014)⁶⁰

1) ข้อกำหนดในการรับรองทั่วไป

ตามที่ปรากฏในมาตรา 2 ของมาตรฐานเกษตรอินทรีย์และชีวพลวัตของสมาคมเกษตรยั่งยืนแห่งชาติของออสเตรเลีย (NASAA Organic & Biodynamic Standard) (NASAA, 2016)⁶¹

มาตรา 2 ข้อกำหนดในการรับรองทั่วไป (Section Two – General Certification Requirements) ได้วางหลักการเกี่ยวกับการติดฉลาก (Labelling) ซึ่งมีสาระสำคัญ สรุปดังนี้

หลักการทั่วไป (General Principles)

การติดฉลากใช้เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อย่างถูกต้องและไม่คลุมเครือ สมาคมเกษตรยั่งยืนแห่งชาติของออสเตรเลีย และฉลากของสมาคมเกษตรยั่งยืนแห่งชาติของออสเตรเลีย ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย การอ้างโดยเท็จ ไม่ว่าจะเป็นลายลักษณ์อักษรหรือโดยวาจา ว่าได้รับการรับรองดังกล่าว จะต้องถูกดำเนินการอย่างเข้มงวด โดยจะมีการดำเนินการทางกฎหมายหากจำเป็นเพื่อเป็นการปกป้องฉลากของสมาคมเกษตรยั่งยืนแห่งชาติของออสเตรเลีย มีสาระสำคัญสรุป ดังนี้

1. การอ้างใดๆ เกี่ยวกับส่วนผสมอินทรีย์ต้องใช้สี รูปแบบ และขนาดตัวอักษร ที่ไม่แตกต่างจากส่วนผสมอื่นๆ
2. ส่วนผสมทั้งหมดต้องระบุบนฉลากโดยเรียงตามร้อยละต่อปริมาตร (Percentage by Volume)

⁶⁰ (Commonwealth of Australia, 2014) National Standard for Organic and Bio-Dynamic Produce (Edition 3.7) [Last updated - 1 September 2016]

<https://www.agriculture.gov.au/sites/default/files/sitecollectiondocuments/aqis/exporting/food/organic/national-standard-edition-3-7.pdf>

⁶¹ (NASAA, 2016) NASAA ORGANIC & BIODYNAMIC STANDARD. National Association for Sustainable Agriculture Australia Limited.

[Printed December 2004, amended 6 February, 2012, amended February 2016]

<https://www.nasaa.com.au/wp-content/uploads/2019/05/NASAA-Organic-Standard-Feb-2016.pdf>

The NASAA Organic Standard, December 2004, Amended 06/02/2012, February 2016 Page 22 of 120

3. ต้องระบุส่วนผสมที่ไม่ใช่อินทรีย์และแสดงความเข้มข้นสูงสุด (Maximum Concentration) ของส่วนผสมที่ไม่ใช่อินทรีย์

4. สามารถใช้ส่วนผสมบางอย่างที่ไม่ได้มาตรฐานก็ได้ โดยส่วนผสมเหล่านี้ต้องมีแหล่งกำเนิดจากการเกษตร (Agricultural Origin) และไม่มีปริมาณพอกับผลิตภัณฑ์อินทรีย์ที่ได้รับการรับรอง (Unavailable in Sufficient Quantities as Certified Organic Products) ทั้งนี้ อาจเติมส่วนผสมดังกล่าวลงในผลิตภัณฑ์แปรรูปได้ไม่เกินร้อยละ 5 ของส่วนผสมทั้งหมด ทั้งนี้ ต้องได้รับการเห็นชอบเป็นลายลักษณ์อักษร อย่างไรก็ตาม ห้ามใช้ฉลากของสมาคมเกษตรยั่งยืนแห่งชาติของประเทศออสเตรเลีย หากมีส่วนผสมที่ไม่ใช่เกษตรอินทรีย์เกินร้อยละ 5 และคำอธิบายผลิตภัณฑ์จะอ้างอิงได้เฉพาะส่วนผสมอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองเท่านั้น

5. ผลิตภัณฑ์ใดๆ จากแหล่งกำเนิดที่ไม่ใช่เกษตรอินทรีย์ต้องไม่มีผลิตภัณฑ์หรือส่วนผสมต้องห้าม (Prohibited Products or Ingredients) หรือใช้วิธีแปรรูปต้องห้าม (Prohibited Processing Method)

6. ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมหลายอย่างจะต้องระบุส่วนผสมทั้งหมดไว้บนฉลากผลิตภัณฑ์ตามลำดับน้ำหนัก โดยต้องชัดเจนว่า ส่วนผสมใดมีแหล่งกำเนิดที่ได้รับการรับรองว่าเป็นเกษตรอินทรีย์ และส่วนผสมใดที่ไม่เป็นเกษตรอินทรีย์ รวมทั้ง ต้องระบุชื่อเต็มของสารเติมแต่งและสารกันบูดทั้งหมด

7. หากสมุนไพรและ/หรือเครื่องเทศมีปริมาณน้อยกว่าร้อยละ 2 ของน้ำหนักรวมของผลิตภัณฑ์ อาจระบุเป็น "เครื่องเทศ" (Spices) หรือ "สมุนไพร" (Herbs) ได้ โดยไม่ต้องระบุเป็นร้อยละ

8. ผลิตภัณฑ์อินทรีย์ที่ได้รับการรับรองต้องไม่มีส่วนผสมอินทรีย์และไม่ใช่อินทรีย์ผสมรวมกัน (รวมถึงผลิตภัณฑ์ที่ปรับเปลี่ยนเป็นอินทรีย์ (Conversion to Organic) และ ผลิตภัณฑ์อินทรีย์ (Organic))

9. ผลิตภัณฑ์แปรรูปหนึ่งรายการต้องมีส่วนผสมอินทรีย์อย่างน้อยร้อยละ 95 ตามน้ำหนักวัตถุดิบ (ไม่รวม เกลือและน้ำ ที่เติมลงไป) จึงจะสามารถติดฉลากว่า เป็นผลิตภัณฑ์อินทรีย์ที่ได้รับการรับรองได้ หากผลิตภัณฑ์อินทรีย์ใช้ส่วนผสมที่มีการปรับเปลี่ยนเป็นอินทรีย์ (Conversion to Organic Ingredient) มากกว่าร้อยละ 5 ผลิตภัณฑ์นั้นต้องติดฉลากว่าส่วนผสมอยู่ระหว่างปรับเปลี่ยนเป็นอินทรีย์ (Labelled as In Conversion to Organic Ingredient)

10. หากส่วนผสมอินทรีย์อยู่ระหว่างร้อยละ 70 ถึง ร้อยละ 95 การติดฉลากจะจำกัดเฉพาะการอ้างอิงถึงส่วนผสมอินทรีย์ (Reference to Organic Ingredients Only) เท่านั้น ห้ามใช้ฉลากรับรอง (Certification Label)

11. หากส่วนผสมทางการเกษตรทั้งหมด ซึ่งคิดตามน้ำหนักวัตถุดิบ เป็นเกษตรอินทรีย์น้อยกว่าร้อยละ 70 ห้ามอ้างอิงว่ามีการรับรอง (Certification) หรือ มีการใช้ส่วนผสมที่ได้รับการรับรอง

ข. มาตรฐานสำหรับผู้ค้าผลิตภัณฑ์ที่ติดฉลาก (ตามมาตรฐานผู้ค้าผลิตภัณฑ์อินทรีย์ของสมาคมเกษตรยั่งยืนแห่งชาติของประเทศออสเตรเลีย (NASAA Organic Trader Standard))

สมาคมเกษตรยั่งยืนแห่งชาติของประเทศออสเตรเลีย จำกัด (The National Association for Sustainable Agriculture Australia, Limited หรือ NASAA) ทำหน้าที่บริหารและดำเนินการงานในส่วนของการรับรองการค้าปลีก (Retail Certification Scheme) ให้กับสมาคมผู้ค้าปลีกและผู้ปลูกพืชอินทรีย์แห่งออสเตรเลีย (Organic Retailers and Growers Association Australia หรือ ORGAA) ในเดือนกรกฎาคม

พ.ศ. 2545 โดยในช่วงเวลาดังกล่าว สมาคมเกษตรยั่งยืนแห่งชาติของประเทศออสเตรเลียได้เห็นถึงการเติบโตที่มั่นคงและแข็งแกร่งในอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์อินทรีย์ ซึ่งมีการเติบโตต่อปีมากกว่าร้อยละ 20 - 25

โดยที่มาตรฐานผู้ค้าผลิตภัณฑ์อินทรีย์ของสมาคมเกษตรยั่งยืนแห่งชาติของประเทศออสเตรเลียฉบับล่าสุดนี้จะเป็นมาตรฐานอ้างอิงการรับรองการค้าปลีก (Benchmark for Retail Certification) ซึ่งครอบคลุมถึงผู้ค้าปลีก ร้านอาหาร การจัดส่งถึงบ้าน การเตรียมอาหาร และการดำเนินการในตลาด มาตรฐานนี้ควรใช้ควบคู่กับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของสมาคมเกษตรยั่งยืนแห่งชาติของประเทศออสเตรเลียฉบับปัจจุบัน ซึ่งระบุข้อกำหนดในการรับรองตั้งแต่การผลิตในไร่นา ไปจนถึงการแปรรูปในและนอกไร่นา การขนส่ง การส่งออกและการนำเข้า

มาตรฐานดังกล่าวนี้เป็นเครื่องมือสำคัญที่ทำให้ผู้บริโภคได้รับการรับประกันความซื่อสัตย์ (Integrity) ของผลิตภัณฑ์ที่อ้างเป็นผลิตภัณฑ์อินทรีย์ ช่วยทำให้ผู้บริโภคเกิดความมั่นใจในแนวปฏิบัติทางธุรกิจ

— การรับรองการค้าปลีก

การค้าปลีกซึ่งรวมถึงร้านค้า ตลาด การจัดส่งถึงบ้าน การเตรียมอาหาร และร้านอาหาร ถือเป็นการเชื่อมโยงระหว่างอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์อินทรีย์กับผู้บริโภค การรับรองการขายปลีกเป็นขั้นตอนสุดท้ายของระบบการรับรองที่ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อเป็นการรับประกันความสมบูรณ์ของผลิตภัณฑ์อินทรีย์ให้กับผู้บริโภคผ่านระบบการตรวจสอบที่ได้รับการรับรองและเป็นอิสระ (Accredited and Independent Verification System) โดยเมื่อร้านค้าปลีกที่ได้รับการรับรองถือว่ามีหลักประกันให้กับผู้บริโภคในเรื่องความเป็นจริงของการติดฉลากและการอ้างเป็นผลิตภัณฑ์อินทรีย์ ผ่านการปฏิบัติตามมาตรฐานดังกล่าว

สรุปหลักการพื้นฐานเกี่ยวกับมาตรฐานผู้ค้า (Trader Standard)

สมาคมเกษตรยั่งยืนแห่งชาติของประเทศออสเตรเลียนำระบบบนพื้นฐานของแรงจูงใจ (Incentive based System) มาใช้ในการรับรองร้านค้าปลีกและร้านอาหาร เพื่อให้มั่นใจว่า ในระยะยาว ร้านค้าปลีกและร้านอาหารจะมุ่งมั่นจัดการ (Handle) ผลิตภัณฑ์อินทรีย์ที่ได้รับการรับรอง โดยวัตถุประสงค์ของสมาคมเกษตรยั่งยืนแห่งชาติของประเทศออสเตรเลีย คือ ภายในสามปีนับจากวันยื่นคำขอการรับรอง ร้านค้าปลีกและร้านอาหารทั้งหมดที่ได้รับการรับรองต้องจัดการกับผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองได้เป็นส่วนใหญ่ (Majority of Certified Product) (คือ มากกว่าร้อยละ 50) ร้านค้าปลีกและร้านอาหาร เมื่อผ่านการตรวจสอบและสามารถแสดงให้เห็นว่าได้มีการจัดการผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองเป็นส่วนใหญ่แล้ว ร้านค้าปลีกและร้านอาหารเหล่านั้น ๆ ก็จะสามารถทำการอ้างสิทธิ์เป็นการทั่วไป (General Claim) ว่า "ได้รับการรับรองผลิตภัณฑ์อินทรีย์" (Organic Certification) แล้ว

• วัตถุประสงค์ (Objective)

- 1) เพื่อให้มั่นใจว่าผู้บริโภคซื้อผลิตภัณฑ์อินทรีย์แท้ (ได้รับการคุ้มครองจากการฉ้อโกง)
- 2) เพื่อให้มั่นใจว่าผู้ค้ามีความน่าเชื่อถือและได้รับการรับรอง เป็นการเพิ่มความมั่นใจให้กับสาธารณชน
- 3) เพื่อปกป้องเกษตรกรอินทรีย์ที่แท้จริง (จากการที่ผู้ผลิตรายอื่น ๆ อาจอ้างกล่าวอ้างว่าสินค้าของตนเป็นผลิตภัณฑ์อินทรีย์)

- 4) เพื่อให้มั่นใจว่าชื่อเสียงที่ดีของผู้ที่ทำหน้าที่รับรองซึ่งได้รับการรับรอง (Accredited Certifiers) จะไม่ถูกทำลายลงโดยผู้ประกอบการที่ไร้ความอาย (Unscrupulous Operators) ซึ่งแสวงหาผลประโยชน์จากการที่ผลิตภัณฑ์อินทรีย์ได้รับความสนใจเพิ่มมากขึ้น
- 5) เพื่อกำหนดว่า ในตลาดในประเทศ ผลิตภัณฑ์อินทรีย์และชีวพลวัตใดบ้างที่ได้รับการรับรอง เนื่องจากยังไม่มีกฎหมายของรัฐบาล (Government Legislation)

- **ขอบเขต (Scope)**

ผู้ค้าปลีก เจ้าของร้านอาหาร ผู้จัดส่งอาหารถึงบ้าน ผู้จัดเตรียมอาหาร ผู้นำสินค้ามาบรรจุหีบห่อใหม่ด้วยตัวเองเพื่อค้าปลีก (Retail-based, Self – Re packers) ร้านค้าปลีก และผู้จัดการ (Handlers) ที่ใช้ผลิตภัณฑ์และตลาดอินทรีย์ที่ได้รับการรับรอง ตั้งแต่ร้อยละ 15 ถึง 100

- **ข้อกำหนดในการรับรอง (Certification Requirements)**

- **ฉลากผลิตภัณฑ์ (Product Label)**

ผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองขั้นต่ำ ร้อยละ 15 (Minimum 15% Certified Product):

เมื่อยื่นคำขอการรับรอง ร้านค้าปลีกต้องแสดงว่าผลิตภัณฑ์ได้รับการรับรองขั้นต่ำ ร้อยละ 15 (ผลิตภัณฑ์ที่อยู่ระหว่างปรับเปลี่ยนเป็นอินทรีย์ (In Conversion) ผลิตภัณฑ์อินทรีย์ (Organic) ผลิตภัณฑ์ที่ปรับเปลี่ยนเป็นชีวพลวัต (Conversion to Biodynamic) หรือผลิตภัณฑ์ชีวพลวัต (Biodynamic))

เมื่อยื่นคำขอการรับรอง ร้านอาหารจะต้องแสดงว่า ร้อยละ 15 ของอาหารในรายการอาหาร (Menu) ได้รับการรับรอง (ผลิตภัณฑ์ที่อยู่ระหว่างปรับเปลี่ยนเป็นอินทรีย์ (In Conversion) ผลิตภัณฑ์อินทรีย์ (Organic) ผลิตภัณฑ์ที่ปรับเปลี่ยนเป็นชีวพลวัต (Conversion to Biodynamic) หรือผลิตภัณฑ์ชีวพลวัต (Biodynamic))

หากเป็นไปตามข้อกำหนดขั้นต่ำนี้ สมาคมเกษตรยั่งยืนแห่งชาติของประเทศออสเตรเลียจะอนุญาตให้ใช้ฉลากเฉพาะกับผลิตภัณฑ์นั้น ๆ เท่านั้น

- **ข้อกำหนดการติดฉลาก (Labelling Requirements)**

- **หลักการ (Principle)** การติดฉลากผลิตภัณฑ์ ไม่ว่าผลิตภัณฑ์นั้นจะได้รับการรับรองหรือไม่ก็ตาม ฉลากต้องชัดเจน สม่ำเสมอ และไม่คลุมเครือ มีการใช้รูปแบบการติดฉลากอย่างเป็นระบบ (ที่ได้มาตรฐาน) โดยระบุสถานะของการรับรองผลิตภัณฑ์ทั้งหมด (Certification Status of All Product) ที่จำหน่ายในสถานที่นั้นอย่างชัดเจน

- **คำแนะนำ (Recommendation)** แนะนำให้สถานที่ที่ได้รับการรับรองใช้ระบบติดฉลากเชิงลบ (Negative Labelling System) เพื่อระบุว่าผลิตภัณฑ์ใดบ้างที่ไม่ใช่อินทรีย์ นอกจากนี้ ควรอ้างอิงถึงผู้ประกอบการที่ได้รับการรับรองลงบนฉลากด้วยเช่นกัน โดยเป็นไปตามความเหมาะสม

- **มาตรฐาน: การติดฉลากผลิตภัณฑ์ (Product Labelling)**

ผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรอง ซึ่งติดฉลาก “in-house” (รวมถึงการติดฉลากเพื่อแสดงข้อมูล (Display Labelling) ต้องระบุข้อมูลต่อไปนี้อย่างชัดเจน

- 1) ระดับการรับรอง (ชีวพลวัต อินทรีย์ ผลิตภัณฑ์ที่ปรับเปลี่ยนเป็นชีวพลวัต (Conversion to Biodynamic) หรือ การปรับเปลี่ยน (Conversion))
- 2) หมายเลขการรับรอง (หมายเลขการรับรองการขายปลีก (Retail Certification Number)) และตราแสดงการรับรอง (Certification Logo) (NASAAORGANIC, 2019)⁶²

ค. มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองแห่งประเทศออสเตรเลีย (Australian Certified Organic Standard หรือ ACOS) สำหรับผู้ประกอบการ

มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองแห่งประเทศออสเตรเลีย (ACOS) สอดคล้องกับมาตรฐานแห่งชาติสำหรับเกษตรอินทรีย์และชีวพลวัต (National Standard for Organic and Bio-Dynamic Produce) แต่มีรายละเอียดบางประการเพิ่มเติมเพื่อให้ผู้ประกอบการมั่นใจในมาตรฐานดังกล่าว นอกจากนี้ มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองแห่งประเทศออสเตรียยังทำให้ผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์และไวน์เข้าถึงตลาดสู่สหภาพยุโรปได้อีกด้วย ทั้งนี้ หลังจากได้ตรวจสอบอุตสาหกรรมและสาธารณชน (Industry and Public Review) อย่างละเอียดแล้ว ได้มีการเผยแพร่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองแห่งประเทศออสเตรเลีย ฉบับ พ.ศ. 2564 (2021) ดังนั้น ขอแนะนำให้ใช้ฉบับล่าสุดนี้ในการดำเนินการรับรองเกษตรอินทรีย์ (Australian Organic Ltd., 2023)⁶³

3.2.4.3 กลไกคุ้มครองผู้บริโภคสำหรับสินค้าเกษตรอินทรีย์ในประเทศออสเตรเลีย

การผลิตอินทรีย์อยู่บนพื้นฐานของระบบการทำไร่นา (System of Farming) ที่รักษาและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน โดยไม่ใช้ยาฆ่าแมลงหรือปุ๋ยสังเคราะห์ที่เป็นพิษและตกค้าง นอกจากนี้ ยังรวมถึงมาตรฐานสวัสดิภาพสัตว์ในด้านสัตว์บาล (Welfare Standards for Animal Husbandry) และห้ามใช้สิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรม ผลิตภัณฑ์อินทรีย์ของประเทศออสเตรเลียทั้งหมดที่ส่งออกจะต้องได้รับการรับรองตามมาตรฐานแห่งชาติสำหรับเกษตรอินทรีย์และชีวพลวัต (National Standard for Organic and Biodynamic Produce หรือ NS)

ทั้งนี้ มีหน่วยงานรับรอง 6 แห่งในประเทศออสเตรเลียที่ได้รับการอนุมัติจากกระทรวงเกษตรของเครือจักรภพ (Commonwealth Department of Agriculture) ให้สามารถรับรองตามมาตรฐานแห่งชาติสำหรับการผลิตอินทรีย์และชีวพลวัตได้ โดยที่หน่วยงานรับรอง 6 แห่งนั้น แต่ละแห่งจะมีฉลากรับรองเฉพาะประกอบด้วยฉลากและหมายเลขการรับรอง ซึ่งออกให้กับผู้ประกอบการเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรอง

- 2) หมายเลขดังกล่าว คือ หมายเลขประจำตัวเฉพาะของผู้ประกอบการที่ได้รับการรับรอง หน่วยงานรับรองดังกล่าวมีรายชื่อผู้ประกอบการที่ได้รับการรับรองทุกราย เผยแพร่บนเว็บไซต์ ดังนั้น บุคคลที่สนใจจึงสามารถค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับผู้ประกอบการที่ได้รับการรับรองผ่านทางหน่วยงานรับรองนั้น ๆ ได้

ก. สมาคมเกษตรยั่งยืนแห่งชาติของประเทศออสเตรเลีย

⁶² (NASAAORGANIC, 2019) NASAA Organic Trader Standard [First printed August 2005]

<https://www.nasaaorganic.org.au/wp-content/uploads/2019/05/NASAA-TRADER-STANDARD.pdf>

⁶³ (Australian Organic Ltd., 2023) Australian Certified organic standards

<https://austorganic.com/certification-and-standards/standards/acos/>

ในฐานะที่เป็นสมาคมอุตสาหกรรมอินทรีย์ที่มีมาตั้งแต่ดั้งเดิม (Original Organic Industry Association) ของประเทศออสเตรเลีย สมาคมเกษตรยั่งยืนแห่งชาติของประเทศออสเตรเลียมีความภูมิใจที่ได้ให้บริการด้านการพัฒนาตลาดและอุตสาหกรรม การสนับสนุน การศึกษา นโยบาย และคำแนะนำ ตลอดจนมาตรฐานผลิตภัณฑ์อินทรีย์และชีวพลวัตของสมาคมเกษตรยั่งยืนแห่งชาติของประเทศออสเตรเลีย (NASAA Organic and Biodynamic Standard) และฉลากเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองภายใต้สมาคมเกษตรยั่งยืนแห่งชาติของประเทศออสเตรเลีย (NASAA Certified Organic หรือ NCO) ซึ่งฉลากเกษตรอินทรีย์นี้เป็นที่ยอมรับในระดับสากลมากที่สุดของประเทศออสเตรเลีย

ทั้งนี้ เกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองภายใต้สมาคมเกษตรยั่งยืนแห่งชาติของประเทศออสเตรเลีย (NCO) ถือเป็นบริษัทรับรองในเครือ (Subsidiary Certification Company) ของสมาคมเกษตรยั่งยืนแห่งชาติของประเทศออสเตรเลีย ทำให้เข้าถึงตลาดได้มากกว่าผ่านการจัดจำหน่ายระดับสากลและเป็นที่ยอมรับทั่วโลก ปัจจุบัน เกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองภายใต้สมาคมเกษตรยั่งยืนแห่งชาติของประเทศออสเตรเลีย มีผู้ประกอบการทั้งหมด 1,200 ราย โดยมากกว่า 230 รายเป็นธุรกิจระหว่างประเทศ นอกจากนี้ ทั่วโลกมีผู้ผลิตขนาดเล็ก (Small-Scale Producers) ในประเทศกำลังพัฒนา มากกว่า 20,000 ราย ซึ่งจัดหาสินค้าให้กับกลุ่มผู้ปลูก (Grower Group) ที่ได้รับอนุญาตให้ใช้ฉลาก 'Spring Leaf Label' (ฉลากใบไม้ผลิ) (NASAA Organic & NCO., 2023)⁶⁴

โดยที่มาตรฐานแห่งชาติสำหรับเกษตรอินทรีย์และชีวพลวัต (มาตรฐานแห่งชาติ) เป็นมาตรฐานการส่งออกทางเทคนิคของประเทศออสเตรเลีย (Australia's Technical Export Standard) สำหรับสินค้าอินทรีย์และชีวพลวัต มาตรฐานแห่งชาติดังกล่าวเป็นของและจัดการโดยกระทรวง (Department) และเป็นพื้นฐานสำหรับความตกลงฉบับเทียบเท่า (รัฐบาลต่อรัฐบาล) กับคู่ค้าทางการค้า (Trading Partners)

ทั้งนี้ มาตรฐานแห่งชาติ ฯ ได้กำหนดข้อกำหนดการติดฉลากสินค้าที่ระบุหรือบ่งบอกว่าสินค้านั้นผลิตขึ้นภายใต้ระบบอินทรีย์หรือชีวพลวัต มาตรฐานแห่งชาติประกอบด้วยข้อกำหนดในการผลิต การแปรรูป การจัดเก็บ การขนส่ง การติดฉลาก และการนำเข้าสินค้า และมีความสอดคล้องกับข้อกำหนดของพันธมิตรการค้าระหว่างประเทศของประเทศออสเตรเลีย

อย่างไรก็ตาม กระทรวง (Department) ได้กลับมาบริหารจัดการมาตรฐานแห่งชาติโดยตรงอีกครั้งเมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2565 โดยได้รับการดูแล (Oversight) จากคณะกรรมการที่ปรึกษามาตรฐานแห่งชาติ (National Standard Advisory Committee หรือ NSAC) ทั้งนี้ คณะกรรมการที่ปรึกษามาตรฐานแห่งชาติเป็นคณะกรรมการด้านเทคนิค (Technical Committee) ที่สนับสนุนกระทรวงด้วยการให้คำแนะนำทางเทคนิค ตลอดจน เสนอแนะการแก้ไข การปรับปรุง และการปรับมาตรฐานแห่งชาติให้เป็นปัจจุบัน (Department of Agriculture, Fisheries and Forestry, 2023)⁶⁵

⁶⁴ (NASAA Organic & NCO., 2023) NASAA Organic | The National Association for Sustainable
<https://nasaorganic.org.au/>

⁶⁵ (Department of Agriculture, Fisheries and Forestry, 2023) National Standard for Organic and Bio-Dynamic Produce [Last updated: 09 October 2023]
<https://www.agriculture.gov.au/biosecurity-trade/export/controlled-goods/organic-bio-dynamic/national-standard>

ข. หลักการสำคัญเกี่ยวกับตรา ‘Bud’ (The BUD Logo)

ตรา ‘Bud’ (‘Bud’ Logo) ใช้กับผลิตภัณฑ์ที่ส่วนผสมทั้งหมดได้รับการรับรองตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองแห่งประเทศไทยและผ่านการตรวจสอบการรับรองที่เข้มงวด

ทั้งนี้ สำนักงานกักกันและตรวจสอบของประเทศออสเตรเลีย จะได้รับการรับรองเป็นผลิตภัณฑ์อินทรีย์ (Australian Organic Ltd., 2023) ⁶⁶ โดยจะต้องดำเนินการ ดังนี้

- 1) เลือกหน่วยงานรับรอง เมื่อตัดสินใจแล้วว่า จะเปลี่ยนมาผลิตผลิตภัณฑ์อินทรีย์ขั้นตอนต่อไป คือ เลือกหน่วยงานรับรองผลิตภัณฑ์อินทรีย์ ปัจจุบันมีหน่วยงานรับรองหลายแห่งที่ได้รับการอนุมัติจากกระทรวงเกษตร ประมง และป่าไม้ (Department of Agriculture, Fisheries and Forestry, 2023) ⁶⁷ ได้แก่

1. บริษัท ACO Certification Ltd (ACO)
2. สถาบันวิจัยชีว-พลวัต (Bio-Dynamic Research Institute หรือ BDRI)
3. เกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองภายใต้สมาคมเกษตรยั่งยืนแห่งชาติของประเทศออสเตรเลีย (NASAA Certified Organic) (NCO)
4. บริษัท Organic Food Chain Pty Ltd (OFC)
5. บริษัท Southern Cross Certified Australia Pty Ltd (SXC)

หน่วยงานรับรองแต่ละแห่งมีความแตกต่างกันหลายประการ เช่น ราคา ระดับการบริการ (การตอบสนอง ความช่วยเหลือทางโทรศัพท์) การเข้าถึงตลาดระหว่างประเทศ การเข้าถึงตรา ‘Bud’ และความใกล้ชิดกับผู้ยื่นขอการรับรอง

- 2) เลือกประเภทการรับรองที่ต้องการ ตั้งแต่เริ่มการขอการรับรอง อาจใช้เวลา 1-3 ปี จึงจะได้รับการรับรองผลิตภัณฑ์อินทรีย์สำหรับผู้ผลิต (Certified Organic for Producers) ขึ้นอยู่กับการใช้และประวัติก่อนหน้านี้เกี่ยวกับสารเคมีในไร่นา

อย่างไรก็ตาม ในกรณีของผู้แปรรูป (Processor) โดยทั่วไป การรับรองมักใช้เวลาน้อยกว่า 3 เดือนนับจากวันที่ยื่นเอกสาร

- 3) กรอกใบคำขอให้ครบถ้วน สิ่งสำคัญที่สุดในการยื่นขอการรับรอง คือ แผนการจัดการอินทรีย์ (Organic Management Plan หรือ OMP) ในบางกรณี อาจเรียกว่า แผนระบบอินทรีย์ (Organic System Plan) แผนการจัดการอินทรีย์ (Organic Handling Plan) หรือ แผนไร่นาอินทรีย์ (Organic Farm Plan) แผนการจัดการอินทรีย์ต้องให้รายละเอียดเพียงพอจะทำให้เจ้าหน้าที่รับรอง (ในสำนักงาน) เข้าใจสิ่งที่ละเอียดอ่อน

⁶⁶ (Australian Organic Ltd., 2023) How to Become Certified Organic

<https://austorganic.com/how-to-become-certified-organic/>

⁶⁷ (Department of Agriculture, Fisheries and Forestry, 2023) Organic Approved Certifying Bodies (Export) - DAFF [Last updated: 27 July 2023]

<https://www.agriculture.gov.au/about/contact/phone/approved-certifying-bodies>

ของการดำเนินการผู้ขอการรับรอง และวิธีที่วางแผนไว้เพื่อให้มั่นใจว่าสามารถปฏิบัติตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ได้อย่างต่อเนื่อง

- 4) **การตรวจสอบเบื้องต้น (Initial Audit)** เมื่อหน่วยงานรับรองให้การรับรองแผนระบบอินทรีย์ ผู้ตรวจสอบ (Inspector) (ผู้ตรวจ (Auditor)) จะไปตรวจเยี่ยมสถานที่และตรวจสอบให้แน่ใจว่าแผนที่ได้รับการอนุมัติดังกล่าวตรงกับความเป็นจริง หากไม่เป็นเช่นนั้น ก็จะออกหนังสือแจ้งให้แก้ไข (Corrective Action Requests หรือ CAR) ให้กับผู้ขอการรับรอง การตรวจสอบมาตรฐานในสถานที่อาจใช้เวลาหลายชั่วโมง จนถึง 2-3 วัน ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับขนาดและความซับซ้อนของการดำเนินการ
- 5) **การปรับเปลี่ยน 1-3 ปี (1-3 Year Conversion)** อาจใช้เวลา 1-3 ปี ผู้ผลิตจึงจะได้รับใบรับรอง ขึ้นอยู่กับการใช้สารเคมีและประวัติในอดีต อย่างไรก็ตาม สำหรับผู้แปรรูป การได้ใบรับรองนี้มักใช้เวลาน้อยกว่า 3 เดือน นับจากวันที่ยื่นเอกสาร
- 6) **การตรวจประจำปี (Annual Audit)** เมื่อพ้นช่วงการปรับเปลี่ยนแล้ว ก็จะได้รับ การรับรองเป็นทางการว่าเป็นผลิตภัณฑ์อินทรีย์ และต้องมีการตรวจสอบประจำปีและการทดสอบดินอย่างต่อเนื่องเพื่อให้มั่นใจว่ายังคงปฏิบัติตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อินทรีย์ ให้เก็บบันทึกเกี่ยวกับปัจจัยการผลิต กิจกรรม และผลผลิต เพื่ออำนวยความสะดวกขั้นตอนการตรวจ ในกรณีของผู้ผลิตผลิตภัณฑ์อินทรีย์ ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์อินทรีย์ไม่จำเป็นต้องทำตามสิ่งที่ผู้ตรวจสอบแจ้ง แต่ควรบันทึกคำแนะนำที่ได้รับและหารือกับหน่วยงานรับรองต่อไป
- 7) **สมัครเป็นสมาชิก (Become a Member)**

สมัครเป็นสมาชิกบริษัท Australian Organic Limited เพื่อสนับสนุนการเปลี่ยนผ่านสู่แนวปฏิบัติอินทรีย์ โดยที่บริษัท Australian Organic Limited (AOL) เป็นองค์กรชั้นนำในอุตสาหกรรมที่ร่วมมือกับรัฐบาลและภาคอุตสาหกรรมเพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ทางการค้าและทางสังคมของผู้ที่ได้รับการรับรองและปกป้องความสมบูรณ์ของภาคเกษตรอินทรีย์ไม่ให้เกิดการฉ้อโกงและเกษตรอินทรีย์ที่ไม่ถูกต้อง (Misleading Organics) บริษัท Australian Organic Limited เป็นรากฐานของเกษตรอินทรีย์มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 และตรา ‘Bud’ ของบริษัทนี้ซึ่งรับรองเกษตรอินทรีย์ เป็นที่รู้จักและได้รับการยอมรับมากที่สุดในประเทศออสเตรเลีย เครื่องหมายดังกล่าวแสดงถึงความซื่อสัตย์ระดับสูงสุดและผู้บริโภคชาวออสเตรเลีย ร้อยละ 64 ให้การยอมรับ (Australian Organic Ltd., 2023) ⁶⁸

ทั้งนี้ **ตราเครื่องหมายการค้า ‘Bud Australian Certified Organic’** เป็นเครื่องหมายแห่งความน่าเชื่อถือด้านผลิตภัณฑ์อินทรีย์ที่เป็นที่รู้จักกันดีที่สุดในประเทศออสเตรเลียมากกว่าทศวรรษแล้ว

รายงานตลาดอินทรีย์ของประเทศออสเตรเลียประจำปี พ.ศ. 2566 ระบุว่า

ปัจจุบัน ร้อยละ 64 ของผู้ซื้อชาวออสเตรเลีย รู้จักตรา ‘Bud’

(ซึ่งเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 51 ในปี พ.ศ. 2562)

⁶⁸ (Australian Organic Ltd., 2023) Why Join Australian Organic Limited?

<https://austorganic.com/membership/>

ผู้ซื้อผลิตภัณฑ์อินทรีย์ ร้อยละ 77 รู้จักเครื่องหมายรับรองดังกล่าว (เพิ่มขึ้นจาก ร้อยละ 59 ในปี พ.ศ. 2562) ขณะที่ผู้ซื้อผลิตภัณฑ์อินทรีย์ ร้อยละ 58 มองหา "ตรา 'Bud' บนฉลากของสินค้าที่ตนซื้อหา

อย่างไรก็ตาม บริษัท Australian Organic Limited (AOL) เรียกร้องให้ใช้เครื่องหมายรับรองอินทรีย์ "ภาคบังคับ (Mandatory Organic Certification)" กับทุกผลิตภัณฑ์อินทรีย์ที่ได้รับการรับรอง

ทั้งนี้ การวิจัยใหม่ ๆ เผยว่าผู้ซื้อจำนวนมากเชื่อว่าตนเคยเข้าใจผิดเกี่ยวกับฉลากผลิตภัณฑ์อินทรีย์มาก่อน (Australian Organic Ltd., 2023)⁶⁹

กล่าวได้ว่า "ประเทศออสเตรเลียเป็นประเทศพัฒนาแล้วเพียงประเทศเดียวที่อาจไม่ได้บังคับใช้มาตรฐานระดับชาติ ด้วยเพราะอุตสาหกรรมที่เจริญรุ่งเรืองของประเทศออสเตรเลียที่กำลังแข่งขันบนเวทีโลก จึงจำเป็นที่ประเทศออสเตรเลียต้องมีสัญลักษณ์หนึ่งเดียว คือ The Bud เพื่อสะท้อนภาพให้ผู้บริโภครับรู้" (Australian Organic Ltd., 2021)⁷⁰

ดังนั้น ผลิตภัณฑ์อินทรีย์ส่วนใหญ่ที่จำหน่ายในประเทศออสเตรเลียจะมีตรา 'Bud Australian Certified Organic' ผลิตภัณฑ์หลายชนิดตั้งแต่แอปเปิล อาหารเด็ก กาแฟ ชะเอมเทศ (Liquorice) และเสื้อผ้าจะติดตรา 'Bud'

กล่าวโดยสรุป ตรา 'Bud' เป็นตราแห่งความซื่อสัตย์ และสัญลักษณ์เดียวที่ผู้บริโภครู้จักอย่างกว้างขวาง รวมทั้ง เป็นตัวแทนทุกผลิตภัณฑ์อินทรีย์ของประเทศออสเตรเลีย เปรียบได้กับการเติบโตและคำมั่นแห่งฤดูใบไม้ผลิ (Growth and Promise of Spring)

นอกจากนี้ ตรา 'Bud' จึงเป็นสิ่งที่ใหญ่โตมาจากการเคลื่อนไหวเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ในช่วงแรก และเป็นความแข็งแกร่งและเหตุผลแห่งธรรมชาติ (Nature) และระบบทางธรรมชาติ (Natural System) (ทั้งทางชีวภาพและทางอินทรีย์) ที่จะเป็นทางเลือกในชีวิต ดังนั้น ตรา 'Bud' จึงเป็นให้การรับรองแก่ผู้บริโภคว่า ส่วนผสมทั้งหมดของผลิตภัณฑ์ได้รับการรับรองตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองแห่งประเทศออสเตรเลีย (Australian Certified Organic Standard) โดยผ่านการตรวจสอบและการรับรองที่เข้มงวด ตรา 'Bud' สามารถใช้ได้เฉพาะบนบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองแห่งประเทศออสเตรเลีย เท่านั้น

โดยตรา 'Bud' หรือ มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองแห่งประเทศออสเตรเลีย ถือเป็นตัวแทนของโครงการการรับรองชั้นนำ (Leading Certification Program) ของประเทศออสเตรเลีย ซึ่งเป็นการรับรองความซื่อสัตย์ของผลิตภัณฑ์อินทรีย์ในตลาดให้แก่ผู้บริโภค (ACO Certification Ltd, 2023) ⁷¹

⁶⁹ (Australian Organic Ltd., 2023) The Bud Guarantee. <https://austorganic.com/bud-guarantee/>

⁷⁰ (Australian Organic Ltd., 2021) Bud Guarantee Calls for mandatory certification logos on all organic products to build consumer trust [Posted on July 19, 2021] Bud Guarantee <https://austorganic.com/calls-for-mandatory-certification-logos-on-all-organic-products-to-build-consumer-trust/>

⁷¹ (ACO Certification Ltd, 2023) Australian Certified Organic <https://aco.net.au/Pages/Operators/ACOSTandards.aspx>

3.2.5 การจัดการด้านมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในประเทศสวีเดน

3.2.5.1 ความเป็นมาเกี่ยวกับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในประเทศสวีเดน

ตลาดอาหารอินทรีย์ของประเทศสวีเดนถูกครอบงำโดยระบบการติดฉลาก โดยเฉพาะฉลาก the EU organic green leaf ของสหภาพยุโรป และฉลาก KRAV ของประเทศสวีเดน ใบรับรองผลิตภัณฑ์อินทรีย์ the EU organic green leaf ของสหภาพยุโรปมีผลบังคับใช้สำหรับผลิตภัณฑ์ทั้งหมดที่จะวางตลาดในฐานะสินค้าเกษตรอินทรีย์ ในขณะที่การรับรอง KRAV เป็นการเพิ่มการรับรองโดยสมัครใจ โดยมีข้อกำหนดเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคม สวัสดิภาพสัตว์ สภาพภูมิอากาศ และสุขภาพ⁷²

ฉลาก KRAV พัฒนาจากความสนใจอย่างจริงจังในการปกป้องธรรมชาติ คน สัตว์ และอนาคต โดยมีเป้าหมาย คือ การมีส่วนสนับสนุนการผลิตอาหารคุณภาพสูงอย่างยั่งยืนและสร้างความมั่นใจระยะยาว ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2528 เป็นต้นมา KRAV ได้มุ่งมั่นพัฒนาการผลิตอาหารอินทรีย์ที่ยั่งยืน และมีส่วนเกี่ยวข้องหลายพันคนในห่วงโซ่การผลิตอาหารได้ให้ความร่วมมือกันสนับสนุนเป้าหมายดังกล่าว

อาหารที่ผลิตตามมาตรฐาน KRAV และอาหารที่ผลิตโดยใช้วิธีการทั่วไปมีความแตกต่างกันอย่างมาก โดยที่ความแตกต่างส่วนใหญ่เป็นเรื่องของการเพาะปลูกวัตถุดิบ เช่น ธัญพืช ผัก ผลไม้ ผลเบอร์รี่ รวมถึงสวัสดิภาพสัตว์ แนวทางเชิงนิเวศน์ (Ecological Approach) และความเคารพต่อสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตาม ตลอดห่วงโซ่การผลิตอาหารมีความแตกต่างกัน ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับวัตถุดิบที่ถูกแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น แยม เนื้อสัตว์แปรรูป และอาหารสำเร็จรูป รวมถึง ขั้นตอนการผลิต ตลอดจนการเลือกใช้พลังงานและบรรจุภัณฑ์

● มาตรฐาน KRAV และผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์แห่งสหภาพยุโรป (KRAV and EU Organic)

มาตรฐาน KRAV สอดคล้องกับกฎระเบียบของสหภาพยุโรปสำหรับการผลิตอินทรีย์ ซึ่งเป็นข้อกำหนดในการผลิตและการขายสินค้าอินทรีย์ทั้งหมดภายในสหภาพยุโรป กฎระเบียบของสหภาพยุโรป กำหนดระดับขั้นต่ำ (Minimum Level) ในการผลิตอินทรีย์ ขณะที่มาตรฐาน KRAV ก้าวไปอีกขั้น คือ เป็นมาตรฐานที่เข้มงวดยิ่งขึ้นสำหรับสวัสดิภาพสัตว์ สิ่งแวดล้อมและสุขภาพ สภาพภูมิอากาศ และสภาพการทำงานดีขึ้น

มาตรฐาน KRAV ยังครอบคลุมประเด็น เช่น การฆ่าสัตว์ ร้านอาหาร และการประมง ซึ่งถือว่ามากกว่ามาตรฐานเกษตรอินทรีย์สหภาพยุโรป ทั้งนี้ เพื่อให้คุณภาพผลิตภัณฑ์ตามมาตรฐาน KRAV (KRAV Products) ชัดเจนขึ้น บางครั้ง จึงใช้คำว่า "KRAV-Organic" (KRAV, 2023)⁷³

สำนักงานอาหารแห่งชาติ (The National Food Agency หรือ Livsmedelsverket) เป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ด้านอาหารอินทรีย์ ซึ่งควบคุมการแปรรูปอาหารและการนำเข้าอาหารอินทรีย์

สำนักงานอาหารแห่งชาติของประเทศสวีเดนเป็นหน่วยงานด้านการบริหาร (Administrative Agency) ในประเด็นเกี่ยวกับอาหาร รวมถึง น้ำดื่ม โดยทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ของผู้บริโภค เช่น อาหาร

⁷² รายงานแนวโน้มการบริโภคอาหารเกษตรอินทรีย์ (Organic Food) ในสวีเดน

https://www.ditp.go.th/contents_attach/845679/845679.pdf

⁷³ (krav, 2023) This is KRAV / KRAV – a Label for Organic Food [LAST UPDATED: 2023-06-08]

<https://www.krav.se/en/this-is-krav/a-label-for-organic-food/>

คุณภาพดีและปลอดภัย แนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการอาหาร และนิสัยการกินที่ดีต่อสุขภาพ (Swedish Government Offices, 2023)⁷⁴

ตลาดอาหารอินทรีย์ของประเทศสวีเดนถูกครอบงำโดยระบบการติดฉลาก โดยเฉพาะฉลาก the EU organic green leaf ของสหภาพยุโรป และฉลาก KRAV ของประเทศสวีเดน ใบรับรองผลิตภัณฑ์อินทรีย์ the EU organic green leaf ของสหภาพยุโรปมีผลบังคับใช้สำหรับผลิตภัณฑ์ทั้งหมดที่จะวางตลาดในฐานะสินค้าเกษตรอินทรีย์ ในขณะที่การรับรอง KRAV เป็นการเพิ่มการรับรองโดยสมัครใจ โดยมีข้อกำหนดเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคม สวัสดิภาพสัตว์ สภาพภูมิอากาศ และสุขภาพ (สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ, 2565)⁷⁵

กล่าวได้ว่า ฉลาก KRAV เป็นเรื่องของอาหารที่ผลิตโดยไม่ใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชสังเคราะห์ สวัสดิภาพสัตว์ที่ดี ผลกระทบต่อสภาพอากาศลดลง ความหลากหลายทางชีวภาพมากขึ้น และสภาพการทำงานดีขึ้น

KRAV มี 37 มาตรฐานที่ดีต่อสภาพอากาศ เช่น บริษัททุกแห่งที่ได้รับการรับรอง KRAV ต้องใช้ไฟฟ้าจากแหล่งพลังงานหมุนเวียนเท่านั้น นอกจากนี้ เกษตรกร KRAV ที่เลี้ยงสัตว์กินหญ้าต้องปลูกหญ้าและไบโโคเวอร์ (Glass and Clover) ซึ่งจะจับคาร์บอนไดออกไซด์จากอากาศลงดิน

ทั้งนี้ ที่ดินเกษตรกรรมและสัตว์บาล (Animal Husbandry) ทั้งแบบปกติและที่ได้รับการรับรอง KRAV ล้วนก่อให้เกิดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ซึ่งส่งผลกระทบต่อสภาพอากาศ ที่ดินเกษตรกรรมปล่อยก๊าซเรือนกระจกเมื่อได้ใช้บางอย่างในระดับหนึ่งที่อาจส่งผลกระทบอันเนื่องมาจากการจัดการที่ดิน พื้นที่ที่มีการทับถมของซากพืชซากสัตว์ (Areas of Humus) (ดินในห้วย (Bogs) และหนองน้ำ (Marshes)) ที่ถูกระบายน้ำออกเพื่อใช้เป็นที่ดินเกษตรกรรมจะมีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสูงสุด ดังนั้น มาตรฐาน KRAV จึงห้ามการปลูกใหม่ในพื้นที่ที่มีการทับถมของซากพืชซากสัตว์ (New Cultivation of Humus Soil)

- **เหตุผล 3 ประการ ที่ทำให้ KRAV ดีต่อสภาพอากาศ (Three Short Reasons Why Krav Is Good For The Climate)**

บริษัทที่ได้รับการรับรอง KRAV (KRAV-Certified Companies) พยายามลดผลกระทบต่อสภาพอากาศ KRAV มีมาตรฐานเฉพาะสำหรับสภาพอากาศ เช่น บริษัททุกแห่งที่ได้รับการรับรอง KRAV ต้องใช้ไฟฟ้าหมุนเวียน

การผลิตอินทรีย์เป็นเครื่องมือในการเพิ่มปริมาณการทับถมของซากพืชซากสัตว์ (Humus) ในดินและขจัดคาร์บอนไดออกไซด์ออกจากอากาศ

⁷⁴ (Swedish Government Offices, 2023)

The Government Offices SE-103 33 Stockholm Sweden

<https://www.government.se/government-agencies/swedish-national-food-agency/>

⁷⁵ (สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ, 2565)

รายงานแนวโน้มการบริโภคอาหารเกษตรอินทรีย์ (Organic Food) ในสวีเดน

https://www.ditp.go.th/contents_attach/845679/845679.pdf

การผลิตอาหารอินทรีย์มีความแข็งแกร่ง (Robust) และทนต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศได้ดีกว่า เนื่องจากมีความหลากหลายทางสายพันธุ์มากกว่าในสวนไร และดินที่เพาะปลูกก็มีปริมาณการทับถมของซากพืชซากสัตว์ (Humus) เพิ่มขึ้น (KRAV, 2023)⁷⁶

3.2.5.2 กฎเกณฑ์เกี่ยวกับการรับรองคุณภาพสินค้าเกษตรอินทรีย์ในประเทศสวีเดน

ในระยะแรก KRAV เริ่มต้นในปี พ.ศ. 2528 มีเพียงการจัดการการผลิตพืชผลเท่านั้น⁷⁷

KRAV เป็นฉลากความยั่งยืนของประเทศสวีเดน แต่ไม่ใช่ผลิตภัณฑ์ของประเทศสวีเดนเท่านั้นที่สามารถติดฉลาก KRAV ได้ มาตรฐานด้านการเกษตรนี้สามารถใช้ได้ในทุกประเทศนอร์ดิก ขณะที่มาตรฐานการประมงสามารถใช้กับมหาสมุทรแอตแลนติกตะวันออกเฉียงเหนือ (Northeast Atlantic) และทะเลบอลติก (Baltic Sea) รวมถึง แหล่งน้ำจืด (Freshwater) ของประเทศนอร์ดิก ส่วนมาตรฐาน KRAV อื่นๆ สามารถใช้ได้ทั่วทั้งสหภาพยุโรปและเขตเศรษฐกิจยุโรป (European Economic Area หรือ EEA) (ประเทศไอซ์แลนด์ ประเทศลิกเตนสไตน์ และประเทศนอร์เวย์)

แม้แต่ผลิตภัณฑ์และวัตถุดิบนำเข้าก็สามารถติดฉลาก KRAV ได้ โดยมีแนวคิดเบื้องหลังเพื่อช่วยเพิ่มการบริโภคและการผลิตสินค้าที่ติดฉลาก KRAV จะได้ไม่จำกัดเพียงแต่ในประเทศสวีเดนเท่านั้น แต่จะรวมไปถึงประเทศอื่นๆ อีกด้วย นอกจากนี้ ยังมีมาตรฐานสำหรับผลิตภัณฑ์นำเข้าที่ติดฉลาก KRAV อีกด้วย

อย่างไรก็ตาม มาตรฐาน KRAV สำหรับผลิตภัณฑ์นำเข้าไม่ได้มีรายละเอียดเท่ากับมาตรฐานสำหรับผลิตภัณฑ์ของประเทศสวีเดน แต่ KRAV จะเลือกมาตรฐานที่สำคัญเป็นพิเศษบางประการที่ต้องปฏิบัติตาม มาตรฐานเหล่านี้เรียกว่าข้อบังคับพิเศษ (Extra Requirements) และเป็นข้อบังคับที่ KRAV กำหนดขึ้นสูงกว่าข้อบังคับขั้นต่ำของสหภาพยุโรปสำหรับผลิตภัณฑ์อินทรีย์ ข้อบังคับดังกล่าวขึ้นอยู่กับมูลค่าเพิ่มของ KRAV (Added Value of KRAV) ในแง่ของสวัสดิภาพสัตว์ สิ่งแวดล้อมและสุขภาพ สภาพการทำงานดีขึ้น และผลกระทบต่อสภาพภูมิอากาศ (KRAV, 2022)⁷⁸

มาตรฐาน KRAV⁷⁹ สามารถใช้ในกรณีต่อไปนี้:

- บริษัทแปรรูป ตลอดจน บริษัทที่ดำเนินการนอกประเทศนอร์ดิกในการบรรจุและการจัดการผลิตภัณฑ์ที่ไม่บรรจุหีบห่อ (Unpackaged Products) สามารถขอการรับรองได้ หากการผลิตอยู่นอกสหภาพยุโรปและเขตเศรษฐกิจยุโรป ให้ใช้มาตรา (Section) 3.10 “มาตรฐานทั่วไปสำหรับการรับรองนอกสหภาพยุโรป/เขตเศรษฐกิจยุโรป” (General Standards for Certification Outside the EU/EEA) ของมาตรฐาน KRAV 2023

⁷⁶ (KRAV, 2023) CLIMATE IMPACT [LAST UPDATED: 2023-06-08] <https://www.krav.se/en/this-is-krav/climate-impact/>

⁷⁷ และขณะนั้น มาตรฐานมีความยาวเพียง 1 หน้ากระดาษ A4 แต่ในปัจจุบัน มาตรฐานทั้งหมดมีความยาว 300 หน้า ไม่ใช่แค่ผลิตภัณฑ์สวีเดนเท่านั้น (Not Only Swedish Products)

⁷⁸ (KRAV, 2022) This can be KRAV labelled. [LAST UPDATED: 2022-12-06] <https://www.krav.se/en/this-is-krav/this-can-be-krav-labelled/>

⁷⁹ ฉลาก KRAV เป็นเครื่องหมายการค้าที่ได้จดทะเบียนกับสำนักงานสิทธิบัตรและการจดทะเบียนแห่งประเทศสวีเดน (Swedish Patent and Registration Office) การจดทะเบียนดังกล่าวทำให้สมาคม KRAV (KRAV Association) มีสิทธิ์แต่เพียงผู้เดียวในเครื่องหมายการค้านี้ บริษัทที่ปฏิบัติตามมาตรฐานและได้รับการรับรองจาก KRAV รวมถึง ได้ชำระค่าธรรมเนียมใบอนุญาตจึงจะสามารถใช้เครื่องหมายการค้า KRAV ได้

- มาตรฐาน KRAV สำหรับการเกษตรสามารถใช้ได้เฉพาะในประเทศนอร์ดิกเท่านั้น
 - มาตรฐาน KRAV สำหรับการประมงสามารถใช้ได้เฉพาะในมหาสมุทรแอตแลนติก ตะวันออกเฉียงเหนือและทะเลบอลติก รวมถึงในแหล่งน้ำจืดในประเทศนอร์ดิกเท่านั้น
- โดยมีกระบวนการเริ่มขั้นตอนการรับรอง ดำเนินการต่อไปนี้

1. ดาวนโหลดเอกสารมาตรฐาน KRAV
ดาวนโหลดเอกสารมาตรฐาน KRAV และสิ่งที่ต้องเปลี่ยนแปลงในการผลิตเพื่อให้ได้มาตรฐาน
2. จัดทะเบียนธุรกิจ
จดทะเบียนธุรกิจกับ KRAV ที่ MittKRAV
3. ติดต่อหน่วยงานรับรอง ซึ่งได้รับการรับรองให้ออกการรับรอง KRAV เพื่อขอความช่วยเหลือต่าง ๆ (KRAV, 2022)⁸⁰

□ แนวทางการวางมาตรฐานสำหรับการผลิตที่ได้รับการรับรองจาก (KRAV-Certified Production)

วิสัยทัศน์ของ KRAV คือ การผลิตอาหารทั้งหมดควรประหยัด ยั่งยืนทั้งทางระบบนิเวศวิทยาและทางสังคม และตอบสนองต่อความต้องการในปัจจุบัน โดยไม่กระทบต่อคนรุ่นต่อไป ที่จะสามารถตอบสนองความต้องการของตนได้เช่นกัน

โดยมาตรฐานแรกของ KRAV เผยแพร่ในปี พ.ศ. 2528 และประกอบด้วยมาตรฐานสำหรับการผลิตพืชผล ยาว 1 หน้า A4 แต่ปัจจุบัน มีมาตรฐานการผลิตแตกต่างกัน 16 ประเภท/หมวด หน่วยงานรับรองอิสระ (Independent Certification Body) ที่ได้รับการรับรองให้สามารถออกการรับรอง KRAV ได้ จะทำตรวจสอบและให้การรับรอง

กล่าวได้ว่า KRAV กำหนดขอบเขตของผลิตภัณฑ์และการผลิตหรือการจัดการผลิตภัณฑ์อินทรีย์ที่สามารถขอการรับรอง KRAV ได้ การรับรอง KRAV มุ่งเป้าที่อาหารเป็นหลัก แต่วัตถุดิบอื่นๆ จากเกษตรอินทรีย์ก็สามารถขอการรับรองได้

— มาตรฐานและการตรวจสอบ (Standards and Inspection) ประกอบด้วย

- 1) เงื่อนไขการผลิต (Production Conditions)
- 2) ผลิตภัณฑ์และสูตรอาหาร (Products and Recipes)
- 3) เอกสาร (Documentation)
- 4) การติดฉลาก (Labelling)
- 5) การสุ่มตัวอย่างและการวิเคราะห์แบบสุ่ม (Sampling and Analysis on a Random Basis)
- 6) พื้นที่ที่น่ากังวล (Areas of Concern)
- 7) การผลิตขั้นต้น (Primary Production)
- 8) สิ่งช่วยในการผลิตและปัจจัยการผลิต (Production Aids And Inputs)

⁸⁰ (KRAV, 2022) BECOME KRAV-CERTIFIED [LAST UPDATED: 2022-12-15]

- 9) การจัดการ การจัดเก็บ และบรรจุภัณฑ์ (Handling, Storage and Packaging)
- 10) การแปรรูป (Processing)
- 11) การขายและการตลาด (Sales And Marketing) และ
- 12) ผลิตภัณฑ์และวัตถุดิบที่ได้รับการรับรองตามมาตรฐานอื่นๆ สำหรับการผลิตอินทรีย์ (Products and Raw Materials Certified According to other Standards for Organic Production)

— พื้นฐานของมาตรฐาน (Basis of the Standards)

มาตรฐาน KRAV มีพื้นฐานมาจากมุมมองแบบองค์รวมและคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ มากมายในระบบการผลิตและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ (Surrounding Environment) ความรับผิดชอบต่อสังคมก็ถือว่าสำคัญเช่นกัน ทั้งนี้ กลไกและบริบททางชีวภาพเป็นรากฐานของสิ่งที่เป็ธรรมชาติและสอดคล้องกับการผลิตอินทรีย์

— กรอบการดำเนินงาน (Framework)

มาตรฐาน KRAV ถูกปรับในหลายด้าน (Large Degree) ให้เข้ากับมาตรฐานอื่นๆ สำหรับการผลิตอินทรีย์ในระดับยุโรปและระดับโลก

เช่น KRAV เป็นสมาชิกของสหพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ (IFOAM) นอกจากนี้ สหภาพยุโรปยังมีมาตรฐานสำหรับการผลิตอินทรีย์เช่นกัน โดยในข้อบังคับ (EU) 2018/848 และข้อบังคับในการปฏิบัติหรือข้อบังคับ ที่มอบหมาย (Implementing and Delegated Regulations) ซึ่งร่างและกำหนดขึ้นบนพื้นฐานดังกล่าว ข้อบังคับของสหภาพยุโรปเป็นกฎหมายในประเทศสวีเดน (The EU regulation is the law in Sweden.) และควบคุมการใช้คำว่า "อินทรีย์" ข้อบังคับนี้ครอบคลุมการผลิตพืชผล สัตว์บาล การเลี้ยงผึ้ง การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การผลิตพืชผลจากป่า การแปรรูปอาหาร ร้านค้า การนำเข้า และการผลิตอาหารสัตว์

มาตรฐาน KRAV เป็นไปตามข้อบังคับของสหภาพยุโรป แต่ในบางกรณี มาตรฐาน KRAV เข้มงวดกว่าและครอบคลุมหลายด้านมากกว่า เช่น การฆ่าสัตว์ การรับรองร้านอาหารและการประมง การดำเนินการทั้งหมดที่ได้รับการรับรองจาก KRAV (All KRAV-Certified Operations) จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายของประเทศด้วย เช่น กฎหมายสวัสดิภาพสัตว์และสิ่งแวดล้อม (Animal Welfare and Environmental Legislation)

— ที่มาของมาตรฐาน (Origin of the Standards)

กฎหมายของประเทศสวีเดนกำหนดให้การผลิตต้องเป็นไปตามข้อกำหนดในข้อบังคับ (EU) 2018/848 เกี่ยวกับการผลิตอินทรีย์ เพื่อให้ผลิตภัณฑ์สามารถขายเป็นผลิตภัณฑ์อินทรีย์ภายในสหภาพยุโรปได้ นอกจากนี้ การผลิตทั้งหมดที่ได้รับการรับรองจาก KRAV ก็ต้องเป็นไปตามกฎหมายของประเทศสวีเดน แต่เนื่องจากการใช้มาตรฐาน KRAV นอกประเทศสวีเดนด้วย ในบางกรณี การทำให้ข้อกำหนดทางกฎหมายชัดเจนจะทำให้เข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้น มาตรฐาน KRAV จึงครอบคลุมข้อกำหนดทางกฎหมายบางประการอีกด้วย

มาตรฐาน KRAV ได้รับการพัฒนามานานและพัฒนาผ่านความร่วมมือกับหน่วยงานระหว่างประเทศอื่นๆ ดังนั้น มาตรฐาน KRAV จึงมีข้อกำหนดบางอย่างที่มากกว่าข้อบังคับของสหภาพยุโรป

□ สิ่งใหม่ในมาตรฐาน KRAV ปี พ.ศ. 2566 (New in the KRAV Standards 2023)

ได้มีการแก้ไขมาตรฐานในบทที่ 2 มาตรฐานทั่วไปสำหรับการรับรอง (Chapter 2 General Standards for Certification) ในปี พ.ศ. 2566 เพื่อปรับปรุงให้สามารถระบุผู้ผลิตที่มีข้อบกพร่องในการผลิตอย่างร้ายแรง (Producers with Extensive Deficiencies in Production) ได้รวดเร็ว สรุปการเปลี่ยนแปลง ดังนี้:

- ผลลัพธ์ได้จากการควบคุมสาธารณะ (Public Control) ที่มีต่อการจดทะเบียนใหม่ในการเลี้ยงสัตว์ และการฆ่าสัตว์ (Re-registration of Animal Husbandry and Slaughter) รวมถึง การติดตาม คำสั่งห้าม (Injunction) ต่างๆ
- ผู้ประกอบการที่ถูกพักการรับรองเป็นครั้งที่สองจะไม่ได้รับการรับรองอีก
- ความรับผิดชอบที่ให้แก่องค์กรรับรองทราบถึงกิจกรรมเทียบเท่า (Equivalency Activities) อื่นๆ และอนุญาตให้มีการตรวจสอบกิจกรรมเทียบเท่าดังกล่าวให้มีความชัดเจนมากขึ้น (KRAV Association, 2023)⁸¹

❑ มาตรฐานการติดฉลากด้วยชื่อหรือฉลาก KRAV (KRAV Name or Labels)

ฉลาก KRAV เป็นเครื่องหมายการค้าที่ได้จดทะเบียนกับสำนักงานสิทธิบัตรและการจดทะเบียนแห่งประเทศสวีเดน (Swedish Patent and Registration Office) โดยมีคู่มือเครื่องหมายการค้า KRAV (KRAV Trademark Manual) ระบุมีแนวทางและตัวอย่างการใช้ชื่อ KRAV และฉลากต่างๆ

➤ การใช้ชื่อหรือฉลาก KRAV

เมื่อใช้ชื่อและฉลาก KRAV ต้องมั่นใจว่า:

- ใช้ฉลากที่ถูกต้องตามมาตรฐานที่กำหนด
- ฉลากที่ไม่มีข้อความ ต้องมีขนาดอย่างน้อย 12 มิลลิเมตร
- ฉลากที่มีข้อความเสริม (Supplementary Text) ต้องมีขนาดอย่างน้อย 18 มิลลิเมตร สำหรับบรรจุภัณฑ์ที่มีพื้นที่ขั้นต่ำน้อยกว่า 50 ตารางเซนติเมตร (cm²) ฉลากอาจมีขนาด 9 มิลลิเมตร
- ฉลากต้องโดดเด่นอย่างน้อยเท่ากับตราเกษตรอินทรีย์สหภาพยุโรป (EU Organic Logo)
- ฉลากต้องมีพื้นผิวที่ไม่ปิดคลุม ซึ่งเท่ากับครึ่งหนึ่งของความสูงของข้อความ “KRAV”
- KRAV ต้องใช้ตัวพิมพ์ใหญ่ทั้งหมด

➤ สีที่ใช้ในการพิมพ์ (Colour When Printing)

ฉลาก KRAV ต้องพิมพ์ด้วยสีเขียว (PMS 342) หรือสีดำ และพื้นที่ภายในฉลากควรเป็นสีขาว ในกรณีพิเศษ (Exceptional Case) สามารถจะ:

- พิมพ์ฉลากบนพื้นหลังกระดาษสี (Colour Background Paper) เพื่อให้พื้นผิวด้านในฉลากมีสีเขียวกับกระดาษ ในกรณีดังกล่าว สีของฉลากต้องตัดกับสีโดยรอบ
- พิมพ์ฉลากด้วยสีเขียวเดียวกับตราบริษัทของคุณ (พิมพ์ด้วยสีเขียวเฉดใกล้เคียงกับ PMS 342)
- พิมพ์ฉลากด้วยสีอื่นเมื่อติดฉลากที่ละชิ้นโดยใช้เลเซอร์หรือเทคนิคที่คล้ายคลึง โดยให้ฉลากอ่านง่าย หากต้องการสีอื่น นอกเหนือจากสีขาวบนด้านในฉลาก หรือต้องการใช้ฉลากที่กลับด้าน (Inverted Variation) ให้ปรึกษา KRAV เพื่อขอการอนุมัติ

⁸¹ (The KRAV Association, 2023) Standards for KRAV-certified Production [2023 Edition]

The KRAV Association Standards for KRAV-certified Production - 2023 Edition

Mailing address: KRAV, Box 1037, 751 40 Uppsala • Visiting address: Klostergatan 13

<https://www.kravse.cdn.triggerfish.cloud/uploads/sites/2/2022/12/krav-standards-2023-1670933646.pdf>

➤ การใช้ตราเกษตรอินทรีย์สหภาพยุโรป (Use of the EU Organic Logo)

ให้ใช้ตราเกษตรอินทรีย์สหภาพยุโรปบนผลิตภัณฑ์บรรจุล่วงหน้า (Pre-packaged Products) ที่ได้รับการรับรองจาก KRAV ภายใต้ข้อบังคับ (EU) 2018/848 และบรรจุในประเทศสวีเดนหรือในประเทศอื่นๆ ในสหภาพยุโรป แม้ว่าจะมีวัตถุดิบจากประเทศนอกสหภาพยุโรปก็ตาม นอกจากนี้ ในกรณีผลิตภัณฑ์บรรจุ (Packaged Products) ที่นำเข้าจากประเทศนอกสหภาพยุโรป สามารถเลือกได้ว่าจะใช้ตราเกษตรอินทรีย์สหภาพยุโรปหรือไม่ หากใช้ตราเกษตรอินทรีย์สหภาพยุโรป ก็ต้องระบุหมายเลขรหัสของหน่วยงานรับรองที่อยู่ขอบเขตเดียวกัน (Same Visual field) (EU) (The KRAV Association, 2023)⁸²

3.2.5.3 กลไกคุ้มครองผู้บริโภคสำหรับสินค้าเกษตรอินทรีย์ในประเทศสวีเดน

KRAV เป็นระบบการติดฉลากความยั่งยืนบนพื้นฐานของประเทศสวีเดน (Sweden-based Sustainability Labelling System) สำหรับอาหาร โดย KRAV ยึดตามหลักการเกษตรอินทรีย์ (Organic Principle) และวางข้อกำหนดมากขึ้นในด้านต่างๆ เช่น สวัสดิภาพสัตว์ที่ดี ความหลากหลายทางชีวภาพ ความรับผิดชอบต่อสังคม และสภาพภูมิอากาศ นอกจากนี้ มาตรฐาน KRAV ถูกปรับให้เข้ากับมาตรฐาน IFOAM และรวมอยู่ในกลุ่มมาตรฐาน IFOAM รวมทั้ง ยังเป็นไปตามข้อบังคับของสหภาพยุโรปสำหรับการผลิตอินทรีย์ (EU) หมายเลข 2018/848 ซึ่งในบางกรณี มาตรฐาน KRAV จะเข้มงวดกว่ามาตรฐานของสหภาพยุโรป เช่น การรับรองร้านอาหารและการประมง เจ้าของมาตรฐาน (Standard Owner) มีความอิสระจากผู้ถือใบรับรองหรือสมาชิก (Certificate Holder or Member) ทั้งนี้ องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) หรือภาคประชาสังคมไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับมาตรฐานดังกล่าว ผ่านการหารือสาธารณะ (Public Consultation) เพื่อแก้ไขมาตรฐานทุกปี (International Trade Centre, 2022)⁸³

○ มาตรฐานสำหรับหน่วยงานรับรอง (Standards for Certification Bodies)

มาตรฐานดังกล่าว มีเป้าหมายเพื่อให้เกิดระบบที่ดำเนินงานได้ดี โดยจะตีความมาตรฐานในลักษณะสอดคล้องกับผู้ตรวจสอบที่มีอำนาจ (Competent Auditors) ในหน่วยงานรับรอง ซึ่งได้รับอนุญาตให้ทำการตรวจสอบและให้การรับรองตามมาตรฐาน KRAV ได้

โดยกำหนดให้หน่วยงานรับรองต้องได้รับการรับรองมีโครงการจัดการสิ่งแวดล้อมเชิงโครงสร้าง (Structured Environmental Management Program) และสัญญาอยู่กับ KRAV

⁸² (The KRAV Association, 2023) Standards for KRAV-certified Production [2023 Edition]

The KRAV Association Standards for KRAV-certified Production - 2023 Edition

LABELLING AND MARKETING [p. 299 – 305]

<https://www.kravse.cdn.triggerfish.cloud/uploads/sites/2/2022/12/krav-standards-2023-1670933646.pdf>

⁸³ ข้อมูลที่น่าสนใจ มีสมาชิก KRAV 23 ราย เกษตรกรประมาณ 3,800 รายและบริษัทแปรรูป 700 แห่ง ที่มีผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองจาก KRAV และร้านอาหารที่ได้รับการรับรองจาก KRAV 1,200 แห่ง *ผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองจาก KRAV มากกว่า 8,300 รายการ *มีหน่วยงานรับรองที่ได้รับการรับรอง 6 แห่ง ปีที่ก่อตั้ง คือ พ.ศ. 2528

This standard potentially contributes to the following Sustainable Development Goals

[Data last collected: December 2022]

(International Trade Centre, 2022) Standard profile for KRAV

<https://standardsmap.org/en/factsheet/44/overview>

นอกจากนี้ มาตรฐาน KRAV ยังระบุคุณสมบัติที่จำเป็นของผู้ตรวจสอบ ทั้งนี้ KRAV มักจัดการประชุมกับตัวแทนจากหน่วยงานรับรองทุกแห่งเพื่อหารือเกี่ยวกับการนำมาตรฐาน KRAV ไปใช้

○ การติดฉลากและการตลาด (Labelling and Marketing)

มาตรฐานการติดฉลากและการตลาดมีจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มและอำนวยความสะดวกในการขายผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองจาก KRAV เพื่อให้มั่นใจว่าชื่อและฉลากของ KRAV ถูกนำไปใช้อย่างถูกต้อง ตลอดจนปกป้องความน่าเชื่อถือของชื่อและฉลากของ KRAV

การจดทะเบียนนี้ทำให้สมาคม KRAV มีสิทธิ์แต่เพียงผู้เดียวในเครื่องหมายการค้า KRAV ซึ่งหมายความว่า ผู้ที่ได้รับการรับรองสามารถติดฉลากหรือติดฉลากซ้ำ (Re-label) ลงบนผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองจาก KRAV ได้ และผู้ที่ได้รับการรับรองหรือจดทะเบียนเพื่อใช้เครื่องหมายดังกล่าวแล้ว ก็จะสามารถใช้ชื่อและฉลากของ KRAV เมื่อขายผลิตภัณฑ์ที่ไม่ได้ติดฉลากและไม่มีบรรจุภัณฑ์ (Unlabeled Unpackaged Products) โดยมีฉลากรูปแบบต่าง ๆ สำหรับผลิตภัณฑ์หลายประเภท นอกเหนือจากฉลาก KRAV พื้นฐานแล้ว ยังมีฉลากที่มีข้อความภาษาอังกฤษสำหรับใช้นอกประเทศสวีเดน และฉลากพิเศษสำหรับร้านอาหารและสารช่วยการผลิต (Production Aids) ทั้งนี้ ผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองจาก KRAV ซึ่งอยู่ภายใต้ข้อบังคับของสหภาพยุโรป จะต้องตราเลขตรอินทรีย์สหภาพยุโรปด้วย อย่างไรก็ตาม ห้ามใช้ตราเลขตรอินทรีย์สหภาพยุโรปกับผลิตภัณฑ์ประมง สารช่วยการผลิต รวมถึงอาหารสัตว์เลี้ยง เนื่องจากมาตรฐานของสหภาพยุโรปยังไม่ครอบคลุมในเรื่องนี้ (The KRAV Association, 2023)⁸⁴

ฉลาก KRAV เป็นเครื่องหมายการค้าจดทะเบียน จะมีสิทธิ์ใช้ชื่อหรือฉลาก KRAV ได้ ต่อเมื่อมีใบรับรอง KRAV ที่ถูกต้องสำหรับการผลิตนั้น ๆ เท่านั้น (KRAV, 2023)⁸⁵

⁸⁴ (The KRAV Association, 2023) Standards for KRAV-certified Production [2023 Edition]

The KRAV Association Standards for KRAV-certified Production - 2023 Edition

Mailing address: KRAV, Box 1037, 751 40 Uppsala • Visiting address: Klostergatan 13

<https://www.kravse.cdn.triggerfish.cloud/uploads/sites/2/2022/12/krav-standards-2023-1670933646.pdf>

[p.48 – 49]

⁸⁵ (KRAV, 2022) THE KRAV LABEL. [LAST UPDATED: 2022-03-07] <https://www.krav.se/en/for-companies/download-the-krav-label/>

กล่าวได้ว่า สิทธิในการได้รับอาหาร ซึ่งถือเป็นสิทธิทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม อย่างหนึ่งนั้น ไม่ค่อยได้รับการยอมรับมากนักเมื่อเทียบกับสิทธิทางแพ่งและทางการเมือง เนื่องจากกระบวนการโลกาภิวัตน์ ได้ถ่ายโอนอำนาจไปอยู่ในมือบริษัทต่างๆ ซึ่งในหลายกรณี พบว่า มีการละเลยหรือแม้แต่ละเมิดสิทธิทางสังคม และเศรษฐกิจโดยตรง ทำให้รัฐบาลต่างๆ ยากที่จะรักษาสิทธิเหล่านี้ให้แก่พลเมืองของตนได้ การพูดถึง (Rhetoric) ศักยภาพของข้อริเริ่มต่างๆ ด้านเทคโนโลยีชีวภาพใหม่ๆ ที่จะช่วยเพิ่มความมั่นคงด้านอาหารให้กับ ผู้ผลิตที่ยากจนและเปราะบาง (Poor and Vulnerable Producer) โดยเพิ่มผลิตภาพ (Productivity) นั้น แสดงถึงช่องว่างขนาดใหญ่ระหว่างวาทกรรมด้านวาทกรรม (Discourse) เรื่องสิทธิมนุษยชนกับการนำไป ปฏิบัติ

การเคลื่อนไหวต่าง ๆ มากมายทั่วโลกที่กำลังท้าทายระบบอาหารโลกแบบเดิม โดยหนึ่งในการ เคลื่อนไหวดังกล่าว ได้แก่ เกษตรอินทรีย์ (Organic Agriculture) ซึ่งเป็นระบบการผลิตที่ผสมผสานความรู้ ด้านการเกษตรแบบดั้งเดิมเข้ากับความเข้าใจทางวิทยาศาสตร์สมัยใหม่เกี่ยวกับการปลูกพืชหมุนเวียน การทำ ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสด การปลูกพืชหลายชนิด และเทคนิคอื่นๆ เพื่อสร้างระบบที่อาศัยปัจจัยภายนอกให้น้อยที่สุด เพื่อรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน

บทที่ 4

บทวิเคราะห์แนวทางการกำกับดูแลผลิตภัณฑ์อาหารเกษตรอินทรีย์

4.1 วิเคราะห์แนวทางการกำกับดูแลผลิตภัณฑ์อาหารเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทย

การฟื้นตัวในแง่ของการทำเกษตรกรรมภายหลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เกษตรอินทรีย์จะเสริมวิสัยทัศน์ของประเทศไทยในการบรรลุการเติบโตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยส่งเสริมความยั่งยืนและความหลากหลายทางชีวภาพ ตลอดจน ยืนยันถึงความมุ่งมั่นของประเทศไทยในการลดปริมาณคาร์บอนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอีกด้วย

เกษตรอินทรีย์ไม่เพียงแต่ช่วยให้ประเทศไทยบรรลุเป้าหมายการเติบโตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเท่านั้น แต่ยังช่วยให้ประเทศไทยบรรลุเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) เช่น การรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (SDG13) สุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี (SDG3) และการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน (SDG12) อีกด้วย (United Nations in Thailand, 2023)⁸⁶

ก. การรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ในไทย

ปัจจุบัน ประเทศไทยมีคณะกรรมการเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ (National Organic Agriculture Committee) ซึ่งประกอบด้วย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีหน้าที่กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านเกษตรอินทรีย์ของประเทศไทย ตลอดจนบูรณาการแผนและมาตรการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องที่สำคัญ อาทิ

- เกษตรอินทรีย์ ส่วนที่ 1: การผลิต การแปรรูป การติดฉลาก และการตลาดเกษตรอินทรีย์ (มกษ. 9000-2546)
- มาตรฐานไทยสำหรับการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอินทรีย์ (มกษ.9000-2546) 23 กรกฎาคม 2546
- เกษตรอินทรีย์ ส่วนที่ 2: ปศุสัตว์อินทรีย์
- การเพาะเลี้ยงกุ้งทะเลอินทรีย์ (มกษ.7413-25500) 29 มิถุนายน 2550
- ปลาสดอินทรีย์ ธันวาคม 2553 วันที่เริ่มใช้: 2546

โดยมีสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) มีอำนาจหน้าที่เป็นหน่วยงานรับรองเกษตรกร และผู้ประกอบการในภาคเกษตรอินทรีย์ของประเทศไทย โดยจะวางมาตรฐานขั้นต่ำ (Minimum Standard) สำหรับการผลิต การแปรรูป การติดฉลาก และการตลาด เพื่อให้ได้มาตรฐานสากล ซึ่งครอบคลุมถึงอาหารของมนุษย์ อาหารสัตว์ที่ได้จากการผลิตพืชอินทรีย์ (Organic Production of Plants) ปศุสัตว์ และการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอินทรีย์ มาตรฐานเหล่านี้มีไว้สำหรับองค์กรที่เป็นผู้กำหนดมาตรฐาน (Standard-Setting Organizations) ไม่ใช่มาตรฐานสำหรับการผลิต และได้มีการนำมาใช้ในปี พ.ศ. 2546

⁸⁶(United Nations in Thailand, 2023) Staying current with European Union organic regulations in Thailand [28 October 2022]

● กลไกการรับรอง

นอกจากผู้รับรองระดับท้องถิ่นและระดับนานาชาติหลายรายที่ดำเนินการในประเทศไทยแล้ว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ยังมีอีก 4 หน่วยงาน ที่ให้การรับรองระดับประเทศภายใต้ขอบเขตจำกัด ได้แก่

- สถาบันพืชอินทรีย์ (Organic Crop Institute) ภายใต้กรมวิชาการเกษตร ให้การรับรองพืชผล (ยกเว้นข้าว)
- กรมการข้าวให้การรับรองข้าวอินทรีย์
- ศูนย์ตรวจรับรองมาตรฐานฟาร์มและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำอินทรีย์ (ศมสอ.) ภายใต้กรมประมง ให้การรับรองการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และ
- กรมปศุสัตว์ให้การรับรองปศุสัตว์

นอกจากนี้ ยังมีองค์กรอื่น ๆ ที่มีบทบาทสำคัญ อาทิ

- องค์กรมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ภาคเหนือ (มอน.) เป็นองค์กรเอกชน ที่ให้การรับรองพืชผลอินทรีย์ในภาคเหนือของประเทศไทย
- องค์กร Cert Alliance หรือ Cert All เป็นเครือข่ายความร่วมมือของหน่วยงานรับรองเกษตรอินทรีย์ในทวีปเอเชีย เพื่อให้เกษตรกรอินทรีย์ในภูมิภาคนี้ได้รับบริการด้านการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบครบวงจร (Organic Trade Association, 2023)⁸⁷
- สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.) เป็นองค์กรอิสระไม่แสวงหากำไรที่ดำเนินการตรวจสอบและการรับรองเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทยและภูมิภาคเอเชีย

โดยที่สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.) มีบทบาทสำคัญในแง่ของการมีมาตรฐานของตนเองที่ได้รับการรับรองจาก IFOAM, สำนักงานตรวจสอบอาหารแห่งประเทศแคนาดา (Canada Food Inspection Agency หรือ CFIA) และตามการประเมินของหน่วยงานรับรองเกษตรอินทรีย์ระหว่างประเทศ (International Organic Accreditation Service หรือ IOAS) สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.) เทียบเท่ากับ (Equivalent With) ข้อบังคับ 834/2007 ของสหภาพยุโรป นอกจากนี้ สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.) อยู่ในรายชื่อหน่วยงานรับรองลำดับแรก (First CB List / CB ย่อมาจาก Certification Body) ที่ได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการสหภาพยุโรป (EU Commission) เมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. 2554 ทั้งนี้ สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.) ยังให้บริการในฐานะ Certification Alliance (ขอแปลว่า “พันธมิตรในการรับรอง”) เพื่อสนับสนุนผู้ประกอบการในประเทศไทยและภูมิภาคเอเชียในการทำตลาดผลิตภัณฑ์อินทรีย์ที่ได้รับการรับรองให้แพร่หลายไปทั่วโลก (Organics International, 2023)⁸⁸

ทั้งนี้ จะเห็นว่า บทบาทขององค์กรกำกับดูแลด้านมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ส่วนใหญ่เป็นการรับรองโดยภาคเอกชน คือ สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ เป็นหน่วยตรวจรับรองเกษตรอินทรีย์ ตามแนวความคิดของผู้สนับสนุนเกษตรกรรมทางเลือก นำโดยเครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือก (Alternative Agriculture

⁸⁷ (Organic Trade Association, 2023) Thailand - Global Organic Trade Guide

<https://globalorganictrade.com/country/thailand>

⁸⁸ (Organics International, 2023) Organic Agriculture Certification Thailand (ACT)

<https://directory.ifoam.bio/affiliates/871-organic-agriculture-certification-thailand-act>

Network; ANN) องค์กรพัฒนาเอกชน, นักวิชาการ, องค์กรผู้บริโภคร, สื่อสารมวลชนและเครือข่ายร้านค้าสีเขียว ในปี พ.ศ.2544 ได้จดทะเบียนเป็นมูลนิธิมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ จนปี พ.ศ.2560 ให้บริการตรวจรับรองเกษตรอินทรีย์ทั้งหมดในนามของมูลนิธิมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ถูกโอนถ่ายไปยังบริษัท เอซีทีออร์แกนิก จำกัด เพื่อรองรับการเติบโตในการให้บริการ บริการด้านการตรวจรับรองของ ACT. ประกอบด้วย IFOAM Program, EU Program, COR Program และ ACT Program (ACT Organic Co.,Ltd., 2025)⁸⁹

ทั้งนี้ ตราในการรับรองของ สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (บริษัท เอซีทีออร์แกนิก จำกัด) จะแตกต่างจากสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) โดยในระยะแรก เป็นตราที่จัดทำขึ้นสำหรับตรวจการรับรองการผลิตเกษตรอินทรีย์บางประเภทที่เพิ่งเริ่มพัฒนาขึ้นในประเทศไทยและในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อให้เหมาะกับผู้ประกอบการในระยะเริ่มต้น ซึ่งรวมถึงการเลี้ยงสัตว์การเลี้ยงผึ้ง และการประกอบอาหารสำหรับร้านอาหาร

ซึ่งจะเห็นได้ว่า การกำกับดูแลผลิตภัณฑ์อาหารเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทย เป็นการร่วมมือกัน (collaboration) ระหว่างภาครัฐและเอกชน แต่จะพบว่า อาจทำงานในลักษณะแยกกันคนละส่วน เพราะแม้ว่าจะใช้คู่มือมาตราในหลักเกณฑ์เดียวกัน แต่ฉลาก (Label) บนสินค้าเกษตรอินทรีย์ ยังแตกต่างกัน ด้วย เพราะ การดำเนินการทางหนึ่งคือ ภาครัฐ ซึ่งก็มีขั้นตอนดำเนินการในทางหนึ่ง ซึ่งย่อมแตกต่างจากการดำเนินการในส่วนของภาคเอกชน ที่จัดการในรูปของบริษัท ซึ่งอาจง่ายต่อการเข้าถึงและสะดวกรวดเร็วกว่า

ด้วยการดำเนินการลักษณะสองทางเลือกดังกล่าวนี้ ในความเห็นของผู้เขียน คิดว่า หากใช้การรับรองที่เน้นความสะดวก รวดเร็ว และได้มาตรฐานตามหลักสากล การดำเนินการโดยเอกชนย่อมคล่องตัวกว่า หากจัดการในรูปแบบของระบบการรับรองโดยหน่วยงานรับรองภาคเอกชน โดยให้มีฉลากเพียงอันเดียวให้เหมือนกันดังเครื่องหมายการค้าของสินค้าเกษตรอินทรีย์ของประเทศ ย่อมจะทำให้เกิดการรับรองในมาตรฐานเดียวกัน ภายใต้ฉลากอันเดียวกัน

โดยที่หน่วยงานของภาครัฐ คือ สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) ทำหน้าที่เป็นองค์กรด้านการกำกับดูแล คือ ทำหน้าที่เป็น regulator หน่วยงานรับรองภาคเอกชนที่ทำหน้าที่รับรองและออกฉลากมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ให้มีหลักเกณฑ์และการดำเนินการสอดคล้องกับมาตรฐานสากล⁹⁰

⁸⁹บริษัท เอซีที ออร์แกนิก จำกัด เป็นหน่วยตรวจรับรองเกษตรอินทรีย์ ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2538 ตามแนวความคิดของผู้สนับสนุนเกษตรกรรมทางเลือก นำโดยเครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือก (Alternative Agriculture Network; ANN) องค์กรพัฒนาเอกชน, นักวิชาการ, องค์กรผู้บริโภคร, สื่อสารมวลชนและเครือข่ายร้านค้าสีเขียว ได้ทำมาตรฐานเกษตรอินทรีย์เล่มแรกขึ้นในปี พ.ศ.2542 และเริ่มให้บริการตรวจรับรอง ต่อมาในปี พ.ศ.2544 ได้จดทะเบียนเป็นมูลนิธิมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ จนในปี พ.ศ.2560 กิจกรรมการให้บริการตรวจรับรองเกษตรอินทรีย์ทั้งหมดในนามของมูลนิธิมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ถูกโอนถ่ายไปยังบริษัท เอซีทีออร์แกนิก จำกัด เพื่อรองรับการเติบโตในการให้บริการ บริการด้านการตรวจรับรองของ ACT. ประกอบด้วย IFOAM Program, EU Program, COR Program และ ACT Program

(ACT Organic Co.,Ltd., 2025) บริษัท เอซีที ออร์แกนิก จำกัด (สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์)

<https://actorganic-cert.or.th/about-us>

⁹⁰ ทำนองเดียวกับการทำหน้าที่ของ สถาบันเทคโนโลยีนิวเคลียร์แห่งชาติ (องค์การมหาชน) เป็นดัง Operator โดยมีสำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ ซึ่งเป็นหน่วยงานราชการ ทำหน้าที่เป็นดัง regulator

ข. การกำกับดูแลมาตรฐานเกษตรอินทรีย์เพื่อเป้าหมายในการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

ในปัจจุบัน ไม่เพียงเพื่อส่งเสริมความมั่นคงด้านอาหาร โภชนาการ สุขภาพ ความสมบูรณ์ของที่ดิน และวิถีชีวิตในท้องถิ่น แต่ต้องตระหนักให้เกิดการแก้ไขความหลากหลายทางชีวภาพด้วย ทั้งนี้ ความมุ่งหมายของการเกษตรอินทรีย์จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้สอดคล้องกับเป้าหมายระดับสากล คือ การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals หรือ SDGs) ดังนั้น หน้าที่สำคัญขององค์กรกำกับดูแลด้านมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ คือ การวางแผนและพัฒนาระบบการเกษตรแบบยั่งยืน (Sustainable Agricultural Systems) ซึ่งมีข้อพิจารณาที่สำคัญคือ

- การเปลี่ยนแปลงระบบอาหารและเกษตรกรรมเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องดำเนินการร่วมกัน จำเป็นต้องมีระบบการผลิตอาหารและเกษตรกรรมรูปแบบใหม่เพื่อทดแทนสถานการณ์ปกติ
- แนวทางการเกษตรที่ไม่ยั่งยืนเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้เกิดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพทั่วโลก และเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดก๊าซเรือนกระจก
- ระบบอาหารถูกคุกคามจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการเสื่อมถอยของธรรมชาติ และระบบนิเวศ
- การเปลี่ยนแปลงระบบอาหารและเกษตรกรรมเป็นกุญแจสำคัญในการปกป้องความเป็นอยู่ที่ดีของมนุษย์ อีกทั้งให้คุณค่าในการอนุรักษ์ธรรมชาติ

อย่างไรก็ตาม สำนักงานเลขาธิการ IUCN มุ่งเน้นในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลง 3 ประเภท เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบบอาหารและเกษตรกรรม (IUCN, 2025)⁹¹ กล่าวคือ

- **การเปลี่ยนแปลงบนพื้นฐาน (Change on the ground)** การเปลี่ยนแปลงบนพื้นฐานที่ในการสร้างภูมิทัศน์เกษตรกรรมแบบอเนกประสงค์ที่ยั่งยืนและเป็นมิตรกับธรรมชาติ
- **การเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย (Change in the enabling environment)** การเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย ซึ่งครอบคลุมถึงการอำนวยความสะดวกในการสนทนาและมีแพลตฟอร์มของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการพัฒนาและนำระบบการกำกับดูแล นโยบาย และแผนปฏิบัติการที่สนับสนุนไปปฏิบัติ
- **การเปลี่ยนแปลงความรู้และศักยภาพ (Change in knowledge & capacity)** การเปลี่ยนแปลงความรู้และศักยภาพ ซึ่งรวมถึงการพัฒนาและเผยแพร่ความรู้ หลักฐาน แนวทาง ตัวชี้วัด และเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนการเสริมสร้างความสามารถในการใช้สิ่งเหล่านี้

ซึ่งหากเป็นไปได้ในบริบทของหน่วยตรวจสอบเกษตรอินทรีย์ เมื่อขยายวงกว้างขึ้น หน่วยงานในการรับรองซึ่งปัจจุบันดำเนินการโดยภาคเอกชน อาจพัฒนาไปสู่การสร้างองค์การมหาชน ที่ทำหน้าที่พัฒนา วิจัย และให้บริการในการรับรองคุณภาพสินค้าเกษตรอินทรีย์ ซึ่งจะเป็นองค์กรภาครัฐที่มีการบริหารที่คล่องตัวขึ้น มีความน่าเชื่อถือ และสร้างแบรนด์ในระดับชาติดังเช่นในต่างประเทศ อย่างเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น

⁹¹ (IUCN, 2025) IUCN engagement in food and agricultural systems

ซึ่งจะบรรลุผลได้โดย

1. ส่งเสริมธรรมาภิบาลและการเจรจาหาผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในระบบอาหารและระบบเกษตร
2. การสนับสนุนนโยบาย การลงทุน และการติดตามที่เข้มแข็งซึ่งเชื่อมโยงการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ
3. การจัดหาวิทยาศาสตร์และความรู้ที่จำเป็นเพื่อขึ้นนำการตัดสินใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระบบอาหารและการเกษตร
4. ส่งเสริมแนวทางการเกษตรที่ยั่งยืนและแนวทางแก้ปัญหาตามธรรมชาติ เช่น การเกษตรแบบฟื้นฟู การเกษตรเชิงนิเวศ และแนวทางปฏิบัติของชนพื้นเมือง

ระบบอาหาร (Food systems) ครอบคลุมถึงการดำเนินการ แนวทางปฏิบัติ และนโยบายต่างๆ มากมายที่เป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาอย่างยั่งยืน (The heart of sustainable development) อาทิ โภชนาการ สภาพภูมิอากาศ และธรรมชาติ ทั้งนี้ ระบบอาหารได้เข้ามามีบทบาทแทบทุกด้านของเศรษฐกิจและสังคม และเป็นศูนย์กลางของความท้าทายและความทะเยอทะยานที่เร่งด่วนที่สุดของโลก

ยิ่งไปกว่านั้น ระบบอาหารไม่เพียงแต่เกี่ยวข้องกับ SDGs เท่านั้น แต่ยังเป็นองค์ประกอบสำคัญของการเปลี่ยนแปลง การต่อสู้กับปัญหาสุขภาพ ความยากจน ความไม่เท่าเทียม การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ (climate change and biodiversity loss) จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงระบบอาหารให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น เท่าเทียมกัน ยั่งยืนมากขึ้น และครอบคลุมกิจกรรมต่างๆ มากมายทั้งในระดับประเทศและระดับโลก (global level) ซึ่งแทนที่จะพยายามทำความเข้าใจการเกษตรในแง่ของตัวเอง จงยอมรับว่าท้ายที่สุดแล้วการเกษตรก็มาจากธรรมชาติ แต่ทว่าปัจจุบัน การเกษตรถือเป็นภัยคุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพในอันดับแรก ๆ

● **10.นโยบายด้านต่างๆ เพื่อการสร้างการเปลี่ยนแปลง (10 policy areas to achieve change)**
(United Nations Development Programme, 2024)⁹² ได้แก่

1. เงินอุดหนุนและภาษีด้านเกษตรกรรม (Agricultural subsidies and taxes)

เงินอุดหนุนด้านเกษตรกรรมจะได้รับเงินอุดหนุนจากกระทรวงการคลัง ซึ่งจำเป็นต้องจัดสรรเงินและปฏิรูปนโยบายที่มีผลกระทบเชิงลบที่ไม่ได้ตั้งใจ

2. สุขภาพและโภชนาการ (Health & nutrition)

พฤติกรรมบริโภคอาหาร เป็นสิ่งสำคัญต่อสุขภาพโดยรวมของคนในสังคม และค่านิยมของผู้บริโภคมีอิทธิพลอย่างมากต่อการผลิตของเกษตรกร ซึ่งต้องอาศัยกระทรวงสาธารณสุข เป็นผู้ดำเนินการตามเส้นทางระบบอาหารแห่งชาติ (The national food system pathways.)

⁹² (United Nations Development Programme, 2024) Food Systems Transformation: a Whole of Government Approach to Drive Change [January 15, 2024]

Andrew Bovarnick, UNDP Global Head of Food and Agricultural Commodity Systems, discusses why it takes the whole of government to transform food systems

<https://www.undp.org/foodsystems/blog/food-systems-transformation-whole-government-approach-drive-change>

3. การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (GHG emission reductions) กระทรวงสิ่งแวดล้อมที่รับผิดชอบในการบรรลุเป้าหมาย NDC (Nationally Determined Contributions (NDCs)) ของประเทศจะต้องทำงานอย่างใกล้ชิดกับภาครัฐ เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก โดยเป็นการลดการขยายตัวของภาคเกษตรกรรมเข้าสู่ป่าและแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ (ป่าพรุ พื้นที่ชุ่มน้ำ (peat, wetlands)) การจัดการมหาสมุทร และการลดการผลิตสารเคมีทางการเกษตร (ไนเตรต) (Argo-chemical production (nitrates))

4. การวางแผนการใช้ที่ดิน (Land Use Planning) ปัจจัยสำคัญในระบบอาหารคือ การปลูกพืชผลที่เหมาะสมบนที่ดินที่เหมาะสม (growing the right crops on the right land.) ซึ่งความรับผิดชอบในการวางแผนการใช้ที่ดิน มักอยู่ที่รัฐบาลท้องถิ่น (รัฐบาลกลาง รัฐบาลเขต และรัฐบาลเทศบาล)

5. การศึกษา (Education) คนรุ่นต่อไปที่ต้องการเข้าสู่วงการการเกษตรต้องได้รับการศึกษาและการฝึกอบรมที่เหมาะสม ซึ่งควรเริ่มตั้งแต่ในโรงเรียนไปจนถึงมหาวิทยาลัย ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการต้องเข้ามามีส่วนร่วมอย่างมากในการบรรจุในระบบการศึกษา

6. โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) ความสามารถในการนำผลผลิตทางการเกษตรออกสู่ตลาดได้ทันเวลาถือเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของระบบอาหาร (key to food system success) จึงต้องมีระบบโลจิสติกส์ที่รองรับอย่างเหมาะสม

7. การค้า (Trade) ในหลายประเทศ สินค้าเกษตรคิดเป็นสัดส่วนที่สำคัญของ GDP ในแง่ของการส่งออก สัมพันธ์กับข้อตกลงการค้ากับองค์การการค้าโลกที่ “เปิดเผย ยุติธรรม ครอบคลุม เสมอภาค และโปร่งใส” (“open, fair, inclusive, equitable and transparent”) ตามหลักการใน COP28 Food Systems Declaration นอกจากนี้ มาตรการด้านภาษีนำเข้าและส่งออกก็มีอิทธิพลอย่างมากต่อการกำหนดราคาและการแข่งขันระหว่างผลิตภัณฑ์ระดับโลกและอาหารที่ผลิตในท้องถิ่น

8. วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Sized Enterprises) ถือเป็นศูนย์กลางความสำเร็จของระบบอาหาร โดยเฉพาะกรณีเกษตรกรรายย่อย ตลอดจนในห่วงโซ่อุปทานและการแปรรูปอาหาร โดยนโยบายที่เหมาะสมในพื้นที่นั้นๆ จะช่วยส่งเสริมการพัฒนาธุรกิจในส่วนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จนนำไปสู่การสนับสนุนระบบอาหารในที่สุด

9. สหกรณ์ (Cooperatives) องค์กรของเกษตรกรรายย่อยที่มีประสิทธิภาพถือเป็นสิ่งจำเป็น หลายประเทศมีรูปแบบสหกรณ์ซึ่งสามารถส่งเสริมการมีส่วนร่วมในชุมชน

10. การประสานงาน (Coordination) หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบเฉพาะในการประสานงาน จะเป็นโอกาสในการแบ่งปันประสบการณ์ โดยการเผยแพร่แนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดและนำเสนอความสำเร็จที่สามารถใช้เป็นแบบอย่างได้ในหลายภูมิภาค ซึ่งการนำแนวทางระบบอาหารไปใช้ในระดับชาตินี้อยู่ตอบสนองต่อปัญหาที่ซับซ้อน และสนับสนุนวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน (The 2030 Agenda and the Sustainable Development Goals.) (UN Food Systems Coordination Hub, 2023)⁹³

⁹³ (UN Food Systems Coordination Hub, 2023) Food Systems Transformation in Practice - Successes, Challenges and the Way Forward

<https://www.unfoodsystemshub.org/fs-stocktaking-moment/programme/food-systems-transformation-in-practice---successes---challenges-and-the-way-forward/en>

กล่าวได้ว่า เกษตรกรรมยังคงเป็นแหล่งอาหาร การจ้างงาน และรายได้หลักของประชากรในหลายประเทศในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา โลกยังคงมีผู้ขาดสารอาหาร (Undernourished) และมีภาวะทุพโภชนาการ ขยะที่เกิดจากอาหาร (Food Waste) มากขึ้น ภาวะการแบ่งปันที่ไม่เหมาะสม (Misdistribution) ทำให้จำเป็นต้องบูรณาการมาตรการต่างๆ ในระดับของระบบอาหาร (Food System) ในบริบทนี้ การพัฒนาด้านการเกษตรจึงเป็นยุทธศาสตร์ที่ส่งผลต่อการลดความยากจนและเพิ่มความมั่นคงทางอาหารให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

4.2 วิเคราะห์กลไกการทบทวนเกี่ยวกับการรับรองคุณภาพสินค้าเกษตรอินทรีย์ในต่างประเทศ

ตารางแสดงการเปรียบเทียบสัญลักษณ์มาตรฐานของสินค้าเกษตรอินทรีย์		
หน่วยงาน	การใช้บังคับ	สัญลักษณ์
สมาพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ International Federation of Organic Agriculture Movements หรือ IFOAM) ตรารับรองสินค้าเกษตรอินทรีย์ IFOAM ระบบรับประกันเกษตรอินทรีย์ IFOAM (The IFOAM Organic Guarantee System หรือ OGS) บางบริการเป็นการออกตราพิเศษ (Special Logo) ที่ลูกค้าสามารถใช้ในการสื่อสารหรือใช้กับผลิตภัณฑ์ได้ (IFOAM, 2023)⁹⁴	ตรารับรอง IFOAM มีสองรูปแบบ ได้แก่ รูปแบบมาตรฐาน (IFOAM-Standard Version) สำหรับหน่วยที่ได้รับการรับรองจาก IFOAM (ifoam.bio, 2025) ⁹⁵ รูปแบบเสริม (Optional Version) สำหรับหน่วยงานรับรองที่ใช้มาตรฐานตาม IFOAM ถือเป็นกลุ่มมาตรฐาน (The Family Of Standards) ประกอบด้วยมาตรฐานที่ได้รับการรับรองอย่างเป็นทางการภายใต้การเคลื่อนไหวด้านเกษตรอินทรีย์ (Organic Movement) (IFOAM, 2020) ⁹⁶ มีหน่วยงานชื่อ International Organic Accreditation Service :- IOAS ทำหน้าที่ให้บริการรับรองหน่วยงานผู้ตรวจรับรองเกษตรอินทรีย์ทั่วโลกภายใต้กรอบมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ซึ่งหน่วยงานผู้ตรวจรับรองเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองจาก IOAS จะมีคำว่า IFOAM Accredited โดยในส่วนของประเทศไทยเป็นตราสัญลักษณ์มาตรฐานที่แสดงไว้คู่กับตราสัญลักษณ์ของหน่วยงานผู้ตรวจนั้นๆ ได้แก่ สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.)]	 การรับรองของ IFOAM ถือเป็นวิธีการหลักในการประกันการค้าผลิตภัณฑ์อินทรีย์อย่างเป็นธรรมและเป็นระเบียบเรียบร้อย ดังนั้น การรับรองดังกล่าวถือเป็นบริการสำหรับการค้า (Trade) ผู้ผลิต และผู้ให้การรับรอง การรับรองของ IFOAM ช่วยให้หน่วยงานรับรองผลิตภัณฑ์อินทรีย์ทั่วโลก ช่วยยืนยันว่าหน่วยงานเหล่านั้นได้มาตรฐานสากลของ IFOAM หรือไม่ ปัจจุบันโครงการรับรองระบบงานเกษตรอินทรีย์ IFOAM (IFOAM Accreditation Program) หลายประเทศทั่วโลกยอมรับเป็นเกณฑ์มาตรฐานระบบเกษตรอินทรีย์ขั้นต่ำ (สินค้าอินทรีย์เพื่อการนำเข้า เช่น ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ฮองกง สิงคโปร์ มาเลเซีย)

⁹⁴ IFOAM (2023) The IFOAM OGS Logos. <https://www.ifoam.bio/our-work/how/standards-certification/organic-guarantee-system/ogs-logos>

⁹⁵IFOAM.bio (2025) The IFOAM Accreditation Program

<https://www.ifoam.bio/our-work/how/standards-certification/organic-guarantee-system/ifoam-accreditation>

⁹⁶IFOAM (2020) Family Standards Frame: May 18, 2020

ตรารับรองสินค้าเกษตรอินทรีย์สหภาพยุโรป	ใช้กับผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐานของสหภาพยุโรป ตราสามารถใช้กับผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมอินทรีย์อย่างน้อยร้อยละ 95 เท่านั้น นอกจากนี้ สำหรับส่วนผสมอินทรีย์อีก 5% ที่เหลือ ก็ยังต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่เข้มงวดยิ่งขึ้น (European Union, 2023)⁹⁷	 โลโก้ผลิตภัณฑ์อินทรีย์ของสหภาพยุโรปทำให้ผลิตภัณฑ์อินทรีย์ที่ผลิตในสหภาพยุโรปมีเอกลักษณ์ทางภาพที่ชัดเจน ทำให้ผู้บริโภคระบุผลิตภัณฑ์อินทรีย์ได้ง่ายขึ้น และช่วยให้เกษตรกรสามารถจำหน่ายผลิตภัณฑ์เหล่านี้ได้ทั่วทั้งสหภาพยุโรป
ตรารับรองสินค้าเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐานประเทศออสเตรเลีย	ตราเครื่องหมายการค้า ‘Bud’ รับรองเกษตรอินทรีย์แห่งประเทศออสเตรเลีย (Australian Certified Organic Bud Trademark Logo) ถือเป็นเครื่องหมายของความน่าเชื่อถือต่อผลิตภัณฑ์อินทรีย์ที่รู้จักกันดีในประเทศออสเตรเลีย ผู้ประกอบการเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองภายใต้สมาคมเกษตรยั่งยืนแห่งชาติของประเทศออสเตรเลีย (NASAA Certified Organic (NCO) Operators) ใช้ฉลาก Spring Leaf ของ NASAA Organic (NASAA Organic’s Spring Leaf) เกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองภายใต้สมาคมเกษตรยั่งยืนแห่งชาติของประเทศออสเตรเลีย (NASAA Certified Organic หรือ NCO) เป็นบริษัทในเครือ (Subsidiary) ของสมาคมเกษตรยั่งยืนแห่งชาติของประเทศออสเตรเลีย (National Association for Sustainable Agriculture Australia หรือ NASAA) โดยสมาคมเกษตรยั่งยืนแห่งชาติของประเทศออสเตรเลียเป็นเจ้าของทั้งหมด (Full-Owned) ในฐานะของผู้ประกอบการที่ได้รับการรับรองด้านเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองภายใต้สมาคมเกษตรยั่งยืนแห่งชาติของประเทศออสเตรเลีย (NCO) ผู้ประกอบการจะสามารถเข้าถึงตลาดผลิตภัณฑ์	 รายงานตลาดอินทรีย์ของประเทศออสเตรเลียประจำปี พ.ศ. 2566 ระบุว่า ตรารับรอง Bud เป็นที่ยอมรับจากผู้ซื้อชาวออสเตรเลียร้อยละ 64 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 51 ในปี พ.ศ. 2562 (Australian Organic Ltd., 2025)⁹⁸ ฉลาก NASAA Organic Spring Leaf ดั้งเดิม [ยกเลิกใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2564]

https://ifoam.bio/sites/default/files/2022-06/FamilyFrame_2020_June%202022.pdf

⁹⁷European Union (2023) The organic logo.

https://agriculture.ec.europa.eu/farming/organic-farming/organic-logo_en

⁹⁸Australian Organic Ltd., (2025) The Bud Guarantee. The most recognised organic trust mark

<https://austorganic.com/bud-guarantee/>

	อินทรีย์ทั้งในประเทศออสเตรเลียและทั่วโลก ได้มากขึ้น รวมถึงตลาดที่มีการควบคุมในประเทศจีน สหรัฐอเมริกา ยุโรป ประเทศเกาหลีใต้ ประเทศสวีเดน และประเทศญี่ปุ่น ผลิตภัณฑ์แปรรูปแต่ละชนิดต้องมีส่วนผสมอินทรีย์อย่างน้อยร้อยละ 95 ตามน้ำหนักวัตถุดิบ (ไม่รวมเกลือและน้ำที่เติมลงไป) จึงจะสามารถติดฉลากเป็นผลิตภัณฑ์อินทรีย์ที่ได้รับการรับรองได้ หากใช้ส่วนผสมที่ปรับเปลี่ยนเป็นอินทรีย์มากกว่าร้อยละ 5 ในผลิตภัณฑ์อินทรีย์ ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวต้องติดฉลากว่าอยู่ระหว่างปรับเปลี่ยนเป็นผลิตภัณฑ์อินทรีย์	ฉลาก NASAA Organic Spring Leaf รูปแบบใหม่ [ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2562] (NASAA Organic & NCO, 2023) ⁹⁹
ตรารับรองสินค้าเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐานสหรัฐอเมริกา	ตราสัญลักษณ์เกษตรอินทรีย์ของกระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา เป็นเครื่องหมายอย่างเป็นทางการที่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายรัฐบาลกลางและอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของโครงการเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ (National Organic Program หรือ NOP) (USDA , 2023) ¹⁰⁰ ห้ามใช้ตราสัญลักษณ์เกษตรอินทรีย์ของกระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกาบนผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมอินทรีย์น้อยกว่าร้อยละ 70 แต่อาจระบุในรายการส่วนผสมว่ามีส่วนผสมเฉพาะที่เป็นเกษตรอินทรีย์ (USDA , 2023) ¹⁰¹	 การรับรองเกษตรอินทรีย์ หมายถึง เกษตรกรและธุรกิจต่างๆ ได้ปฏิบัติตามมาตรฐานที่เข้มงวดในการปลูก การแปรรูป และการจัดการผลิตภัณฑ์ ดังนั้น หากพบเห็นตราสัญลักษณ์เกษตรอินทรีย์ของกระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา แสดงว่าผลิตภัณฑ์ดังกล่าวได้รับการรับรองว่าเป็นเกษตรอินทรีย์และมีส่วนผสมอินทรีย์ร้อยละ 95 ขึ้นไป การผลิตอินทรีย์ เน้นที่ขั้นตอนและส่วนผสมตามธรรมชาติ

⁹⁹NASAA Organic & NCO (2023) Our Spring Leaf Label.

<https://nasaaorganic.org.au/organic-certification/organic-labelling-explained/>

¹⁰⁰ USDA (2023) Organic farming. <https://www.usda.gov/farming-and-ranching/organic-farming>

¹⁰¹ USDA (2023) About the Organic Standards. <https://www.ams.usda.gov/grades-standards/organic-standards>

ตรารับรองสินค้าเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐานประเทศแคนาดา	ใช้กับผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองเกษตรอินทรีย์ของประเทศแคนาดา และระบบมาตรฐานเกษตรอินทรีย์อื่นที่ประเทศแคนาดายอมรับ อาทิ ระบบมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สหรัฐอเมริกา (จากผู้ผลิตทั่วโลก) ตรารับรองนี้สามารถใช้กับผลิตภัณฑ์ที่เป็นอินทรีย์ร้อยละ 95-100 ขณะที่ผลิตภัณฑ์ที่เป็นอินทรีย์ร้อยละ 70-95 อาจจะระบุว่า ผลิตภัณฑ์นั้น "ทำจากส่วนผสมอินทรีย์" ตรารับรองเกษตรอินทรีย์ของประเทศแคนาดาเป็นภาคสมัครใจและอนุญาตให้ใช้กับผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมอินทรีย์ ร้อยละ 95 ขึ้นไปที่ได้รับการรับรองตามข้อกำหนดของสำนักงานเกษตรอินทรีย์แคนาดาเท่านั้น (OFC, 2021) ¹⁰²	 การใช้ตรารับรองเกษตรอินทรีย์ของประเทศแคนาดาได้รับการควบคุมภายใต้ข้อบังคับว่าด้วยอาหารปลอดภัยสำหรับชาวแคนาดา (Safe Food for Canadians Regulations) ซึ่งหน่วยงานตรวจสอบอาหารของแคนาดามีอำนาจในการบังคับใช้
ตรารับรองสินค้าเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐานประเทศสวีเดน	อาหารที่ติดฉลาก KRAV ถือเป็นอาหารที่ยั่งยืนที่สุด (Most Sustainable Food) โดยผลิตขึ้นด้วยวิธีการทางอินทรีย์โดยไม่ใช้สารเคมีสังเคราะห์กำจัดศัตรูพืชและปุ๋ยสังเคราะห์ นอกจากนี้ อาหารที่ติดฉลาก KRAV ยังสร้างความหลากหลายทางชีวภาพ ลดผลกระทบต่อสภาพภูมิอากาศ สวัสดิภาพสัตว์ที่ดี ปกป้องสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และสภาพการทำงานที่ดีขึ้นสำหรับพนักงาน (Employees) มาตรฐาน KRAV เป็นไปตามข้อบังคับของสหภาพยุโรปสำหรับการผลิตอินทรีย์ ซึ่งกำหนดระดับขั้นต่ำ (Minimum Level) สำหรับการผลิตอินทรีย์ โดยเป็นข้อกำหนดสำหรับการผลิตและการขายสินค้าอินทรีย์ทั้งหมดภายในสหภาพยุโรป	 มาตรฐาน KRAV ถือได้ว่าก้าวไปอีกขั้นด้วยมาตรฐานที่เข้มงวดยิ่งขึ้นในด้านสวัสดิภาพสัตว์ สิ่งแวดล้อม สุขภาพ สภาพอากาศ และสภาพการทำงานที่ดี อีกทั้งยังครอบคลุมประเด็นอื่นๆ มากกว่ามาตรฐานเกษตรอินทรีย์สหภาพยุโรป เช่น การฆ่าสัตว์ รั่วไหล และการประมง ดังนั้น เพื่อให้คุณภาพของผลิตภัณฑ์ KRAV มีความชัดเจนยิ่งขึ้น บางครั้ง จึงใช้คำว่า "KRAV-Organic" (KRAV, 2025)¹⁰³

¹⁰² OFC (2021) The Canadian logo. [Updated on August 10, 2021]

<https://organicfederation.ca/resource/organic-production-in-canada/the-canadian-logo/>

¹⁰³KRAV (2025) KRAV – a Label for Organic Food

<https://www.krav.se/en/this-is-krav/a-label-for-organic-food/>

การรับรองสินค้าเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทย ตรารับรองเกษตรอินทรีย์ของสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) ตรารับรองเกษตรอินทรีย์ของสำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.) หรือ บริษัท เอซีที ออร์แกนิก จำกัด เป็นหน่วยงานภาคเอกชนที่ให้บริการตรวจรับรองการผลิตเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐานระหว่างประเทศ (เหมาะสมกับการส่งออกของผู้ประกอบการ)	การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในไทย มีหน่วยรับรอง (Conformity Assessment Body: CAB) โดยจะมีคู่มือภายใต้หลักเกณฑ์เดียวกัน (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2560)¹⁰⁴ ซึ่งผ่านความเห็นชอบจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จากทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งครอบคลุมทั้งด้านพืช ปศุสัตว์ และประมง (มกอช., 2567)¹⁰⁵ ทั้งนี้ กระทรวงเกษตรฯ ผลักดันให้หน่วยงานในกระทรวงฯ ปรับเปลี่ยนมาใช้ตราเดียวกัน คือ “Organic Thailand” ซึ่งกำหนดโดย สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) (กรีนเนท, 2562)¹⁰⁶ สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ หรือบริษัท เอซีที ออร์แกนิก จำกัด (สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์) เป็นหน่วยตรวจรับรองเกษตรอินทรีย์ (ACT Organic Co.,Ltd., 2025)¹⁰⁷ ให้บริการตรวจสอบรับรองผลิตภัณฑ์อาหารตามมาตรฐานสากล ได้แก่ มาตรฐานสหพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ (IFOAM), มาตรฐานและระเบียบสหภาพยุโรป (EU), มาตรฐานแคนาดา (COR) รวมถึง มาตรฐานเครื่องสำอางและผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ มกท. (ACT Cosmetic and Healthcare products) (ACT Organic Co.,Ltd., 2025)¹⁰⁸	[ตรามาตรฐานที่ออกโดย (มกอช.)] อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการยังคงสามารถใช้ตรารับรองของหน่วยตรวจรับรองทั้งในประเทศและต่างประเทศได้ (นอกจากนี้ไม่ได้บังคับว่าการนำเข้าสินค้าเกษตรอินทรีย์หรือสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ผลิตในไทยจะต้องได้รับตรามาตรฐานเกษตรอินทรีย์นี้) [ตรามาตรฐานที่ออกโดย (มกท.)] เป็นตราที่จัดทำขึ้นสำหรับตรวจการรับรองการผลิตเกษตรอินทรีย์บางประเภทที่เพิ่งเริ่มพัฒนาขึ้นในประเทศไทยและในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อให้เหมาะสมกับผู้ประกอบการในระยะเริ่มต้น ซึ่งรวมถึงการเลี้ยงสัตว์การเลี้ยงผึ้ง และการประกอบอาหารสำหรับร้านอาหาร
--	---	--

¹⁰⁴ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2560) คู่มือทั่วไป การรับรองมาตรฐาน เกษตรอินทรีย์กับ มกท. สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.) Organic Agriculture Certification Thailand (ACT) <https://www.opsmoac.go.th/songkhla-manual-files-391191791803>

¹⁰⁵ (สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.), 2567) หลักเกณฑ์การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ <https://www.acfs.go.th/cert-scheme/detail/20>

¹⁰⁶ กรีนเนท (2562) กระทรวงเกษตรฯ ผลักดันตรากลางสำหรับภาครัฐ “Organic Thailand” <https://www.greennet.or.th/moac-launch-organic-thailand/>

¹⁰⁷ ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2538 โดยเครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือก (Alternative Agriculture Network; ANN) เริ่มให้บริการตรวจรับรอง ในปี พ.ศ. 2542 ต่อมาปี พ.ศ. 2544 ได้จดทะเบียนเป็นมูลนิธิมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ จนในปี พ.ศ.2560 กิจกรรมในนามของมูลนิธิมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ถูกโอนถ่ายไปยังบริษัท เอซีทีออร์แกนิก จำกัด เพื่อรองรับการเติบโตในการให้บริการ (ประกอบด้วย IFOAM Program, EU Program, COR Program และ ACT Program) ACT Organic Co.,Ltd. (2025) บริษัท เอซีที ออร์แกนิก จำกัด (สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์) <https://actorganic-cert.or.th/about-us>

¹⁰⁸ ACT Organic Co.,Ltd., (2025) ACT Organic <https://actorganic-cert.or.th/>

จากตารางข้างต้น สรุปผลวิจัยเกี่ยวกับ ดังนี้

1) ภายใต้มาตรฐานระหว่างประเทศ

หลักเกณฑ์ในการรับรองของ IFOAM ถือเป็นวิธีการหลักในการประกันการคำผลิตภัณฑ์อินทรีย์อย่างเป็นธรรมและเป็นระเบียบเรียบร้อย

ดังนั้น การรับรองดังกล่าวถือเป็นบริการสำหรับการค้า (Trade) ผู้ผลิต และผู้ให้การรับรอง การรับรองของ IFOAM ช่วยให้หน่วยงานรับรองผลิตภัณฑ์อินทรีย์ในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ตรวจสอบให้ได้มาตรฐานสากลตามหลักการของ IFOAM

2) ตามกฎระเบียบของสหภาพยุโรป

มีระเบียบเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ฉบับใหม่ของสหภาพยุโรป (EU 2018/848) ที่มีผลบังคับใช้เมื่อนานแต่มีเป้าหมายเพื่อปรับปรุงเกณฑ์การผลิตให้สอดคล้องกับผู้ประกอบการในสหภาพยุโรปและทั่วโลก เพื่อให้มั่นใจว่าผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผลิตภัณฑ์นำเข้าจะมีคุณภาพตามที่มาตรฐานที่ต้องการ โดยตรานี้สามารถใช้กับผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมอินทรีย์อย่างน้อยร้อยละ 95 เท่านั้น

3) ตามกฎเกณฑ์ของต่างประเทศ

➤ ออสเตรเลีย

ตราเครื่องหมายการค้า ‘Bud’ รับรองเกษตรอินทรีย์แห่งประเทศออสเตรเลีย (Australian Certified Organic Bud Trademark Logo) ถือเป็นเครื่องหมายของความน่าเชื่อถือต่อผลิตภัณฑ์อินทรีย์ที่รู้จักกันดีที่สุดในประเทศออสเตรเลีย ผู้ประกอบการเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองภายใต้สมาคมเกษตรยั่งยืนแห่งชาติของประเทศออสเตรเลีย (NASAA Certified Organic (NCO) Operators) ใช้ฉลาก Spring Leaf ของ NASAA Organic (NASAA Organic’s Spring Leaf)

นอกจากนี้ ในส่วนของนอกประเทศออสเตรเลีย สมาคมเกษตรยั่งยืนแห่งชาติของประเทศออสเตรเลีย ได้รับการรับรองจากสหพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ (IFOAM) โดยรับรองว่า ผลิตภัณฑ์ที่ติดฉลากของสมาคมเกษตรยั่งยืนแห่งชาติของประเทศออสเตรเลีย เป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้มาตรฐานการรับรองสูงสุดในโลกสำหรับผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ (Organic Produce)

➤ สหรัฐอเมริกา

ตราสัญลักษณ์เกษตรอินทรีย์ของกระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา เป็นเครื่องหมายอย่างเป็นทางการที่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายรัฐบาลกลางและอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของโครงการเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ (National Organic Program หรือ NOP) โดยห้ามใช้ตราสัญลักษณ์เกษตรอินทรีย์ของกระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกานับผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมอินทรีย์น้อยกว่าร้อยละ 70

ทั้งนี้ ในสหรัฐอเมริกา ภาคเอกชนกำลังดำเนินการร่วมกับกระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา เพื่อปกป้องภาคเกษตรอินทรีย์จากอาชญากรรม (Criminal Activity) ดังนั้น ตลอดแนวทางการดำเนินธุรกิจ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกรายในอุตสาหกรรมประเภทนี้จึงมีหน้าที่รับผิดชอบในการรักษาความสมบูรณ์ของสินค้าอินทรีย์ นอกจากนี้ สมาคมการค้าเกษตรอินทรีย์ยังได้ลงทุนอย่างมากทั้งเวลาและทรัพยากรในการพัฒนาโครงการที่จะช่วยให้การดำเนินการที่ได้รับการรับรอง (Certified Operation) เป็นไปตามกฎ “Strengthening Organic Standards”

➤ แคนาดา

ตราสัญลักษณ์เกษตรอินทรีย์นี้ ใช้กับผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองเกษตรอินทรีย์ของประเทศแคนาดา และระบบมาตรฐานเกษตรอินทรีย์อื่นที่ประเทศแคนาดายอมรับ อาทิ ระบบมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สหรัฐอเมริกา (จากผู้ผลิตทั่วโลก) โดยเป็นภาคสมัครใจและอนุญาตให้ใช้กับผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมอินทรีย์ร้อยละ 95 ขึ้นไปที่ได้รับการรับรองตามข้อกำหนดของสำนักงานเกษตรอินทรีย์แคนาดาเท่านั้น

➤ สวีเดน

ตลาดอาหารอินทรีย์ของประเทศสวีเดนเป็นระบบการติดฉลาก ได้รับอิทธิพลจากฉลาก the EU organic green leaf ของสหภาพยุโรป ชื่อ ฉลาก KRAV พัฒนาจากความสนใจอย่างจริงจังในการปกป้องธรรมชาติ คน สัตว์ และอนาคต โดยมีเป้าหมาย คือ การมีส่วนสนับสนุนการผลิตอาหารคุณภาพสูงอย่างยั่งยืน และสร้างความมั่นใจระยะยาว โดยมีสำนักงานอาหารแห่งชาติ (The National Food Agency หรือ Livsmedelsverket) เป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ด้านอาหารอินทรีย์ ซึ่งควบคุมการแปรรูปอาหารและการนำเข้าอาหารอินทรีย์

ซึ่งจะเห็นได้ว่า หลักการในประเทศต่าง ๆ มีขึ้นเพื่อพัฒนาระบบอาหารโลกแบบเดิม (Conventional Global Food System) โดยใช้เกษตรอินทรีย์ (Organic Agriculture) ซึ่งเป็นระบบการผลิตที่ผสมผสานความรู้ด้านการเกษตรแบบดั้งเดิมเข้ากับความรู้ทางวิทยาศาสตร์สมัยใหม่เกี่ยวกับการปลูกพืชหมุนเวียน การทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสด การปลูกพืชหลายชนิด และเทคนิคอื่นๆ เพื่อสร้างระบบที่อาศัยปัจจัยภายนอกให้น้อยที่สุดเพื่อรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดินและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้มากที่สุด

ส่วนกลไกการติดฉลากนั้น ส่วนใหญ่มีแนวคิดทำนองเดียวกันทั่วโลก เพื่อให้มั่นใจว่าผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผลิตภัณฑ์นำเข้าจะมีคุณภาพตามที่มาตรฐาน ทั้งนี้ ความสำเร็จของภาคเกษตรอินทรีย์ขึ้นอยู่กับความไว้วางใจของผู้บริโภคที่มีต่อฉลากผลิตภัณฑ์อินทรีย์ สิ่งสำคัญ คือ ธุรกิจอินทรีย์ทุกรายต้องมีระบบป้องกันการฉ้อโกง และให้คำมั่นสัญญาในการจัดหาผลิตภัณฑ์อินทรีย์ที่ไว้วางใจได้ในความปลอดภัยทั้งต่อสุขภาพและต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อแสดงถึงความตระหนักรู้และรับผิดชอบต่อสังคมและโลกนี้ร่วมกัน

4.3 การนำหลักปฏิบัติเกี่ยวกับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในต่างประเทศมาประยุกต์ใช้กับประเทศไทย

● ข้อจำกัดในการดำเนินการ

ตรารับรองเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐานประเทศไทยมีทั้งภาครัฐ คือ เป็นตรารับรองเกษตรอินทรีย์ของสำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์(มกท.) ถือเป็นตรามาตรฐานของประเทศไทย ออกโดยสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช). แต่ข้อสังเกตคือ ไม่ได้บังคับว่าการนำเข้าสินค้าเกษตรอินทรีย์หรือสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ผลิตในประเทศไทยจะต้องได้รับตรามาตรฐานระบบเกษตรอินทรีย์นี้

ในส่วนของภาคเอกชน การรับรองผลิตภัณฑ์อาหารเกษตรอินทรีย์ ดำเนินการโดย สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.) (บริษัท เอซีทีเออร์แกนิค จำกัด ในปัจจุบัน) จะแตกต่างจากสำนักงาน

มาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) โดยในระยะแรก เป็นการรับรองการผลิตเกษตรอินทรีย์บางประเภทที่เริ่มพัฒนาขึ้นในประเทศไทยและในภูมิภาคเอเชีย

ซึ่งจะเห็นได้ว่า การกำกับดูแลผลิตภัณฑ์อาหารเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทย เป็นการร่วมมือกัน (collaboration) ระหว่างภาครัฐและเอกชน แต่จะพบว่า ทำงานในลักษณะแยกส่วนกัน เพราะแม้ว่าจะใช้หลักเกณฑ์เดียวกัน แต่ฉลาก (Label) บนสินค้าเกษตรอินทรีย์ ยังแตกต่างกัน

● ข้อเสนอแนะทางปรับปรุงการดำเนินการ

จากที่ได้อธิบายมาข้างต้น ด้วยการดำเนินการลักษณะสองทางเลือกดังกล่าวนี้

ในความเห็นของผู้วิจัย เห็นว่า เพื่อความสะดวก รวดเร็ว และได้มาตรฐานตามหลักสากล การดำเนินการโดยเอกชนย่อมคล่องตัวกว่า โดยให้มีฉลากเพียงอันเดียว ดังเครื่องหมายการค้าของสินค้าเกษตรอินทรีย์ของประเทศ ซึ่งจะทำให้เกิดการรับรองในมาตรฐานเดียวกัน ทั้งนี้ หน่วยงานของภาครัฐ คือ สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) อาจปรับเปลี่ยนบทบาทเป็นองค์กรด้านการกำกับดูแล คือ ทำหน้าที่เป็น regulator ในขณะที่หน่วยรับรองภาคเอกชนจะเป็นดัง Operator ที่กำกับดูแลโดยหน่วยงานภาครัฐ

ทั้งนี้ เมื่อมีหน่วยงานกลาง และแนวคิดการสร้างฉลากกลางของประเทศ (ดังเช่นประเทศอื่น ๆ) สามารถนำแนวทางในต่างประเทศที่สอดคล้องกับหลักการระหว่างประเทศ มาปรับปรุงภาคการเกษตรอินทรีย์ของไทย มีข้อสรุปดังนี้

(1) ตรวจสอบหลักเกณฑ์ในการรับรองสินค้าเกษตรอินทรีย์ ที่ถือเป็นวิธีการหลักในการประกันการค้าผลิตภัณฑ์อินทรีย์อย่างเป็นธรรมและเป็นระเบียบเรียบร้อย (ให้มีมาตรฐานตามหลักการขั้นพื้นฐานของ IFOAM)

(2) เพื่อเป้าหมายในการส่งออกสินค้าเกษตรอินทรีย์ ผู้ประกอบการไทยจำเป็นต้องปรับปรุงกฎเกณฑ์การผลิตให้สอดคล้องกับผู้ประกอบการทั่วโลก (ให้มีมาตรฐานตามหลักการในสหภาพยุโรป)

(3) สร้างเครื่องหมายการค้าของสินค้าเกษตรอินทรีย์สำหรับประเทศ (ใช้ตราเดียวกันทั้งภาครัฐและเอกชนที่เป็นหน่วยรับรอง)

(เป็นตรากลาง เช่น ‘Bud’ ของประเทศออสเตรเลีย (Australian Certified Organic Bud Trademark Logo) ซึ่งถือเป็นเครื่องหมายของความน่าเชื่อถือต่อผลิตภัณฑ์อินทรีย์ที่รู้จักกันดีที่สุด)

(4) ส่งเสริมให้ภาคเอกชนดำเนินการร่วมกับภาครัฐ (กระทรวงเกษตร ฯ) เพื่อปกป้องภาคเกษตรอินทรีย์ให้มีความปลอดภัยมากที่สุด (ดังเช่นในสหรัฐอเมริกา ที่เน้นให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีหน้าที่รับผิดชอบในการรักษาความสมบูรณ์ของสินค้าอินทรีย์ เพื่อปกป้องภาคเกษตรอินทรีย์จากอาชญากรรม (Criminal Activity) ผ่านโครงการเกษตรอินทรีย์แห่งชาติของกระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา (The US DA’s National Organic Program หรือ NOP)) โดยมีกฎหมาย “Farm Bill” กำหนดนโยบายเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ ซึ่งมีความสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จของตลาดเกษตรอินทรีย์ (Organic Marketplace)

(5) มุ่งเน้นให้สินค้าเกษตรอินทรีย์โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กระบวนการเพาะปลูกวัตถุดิบ เช่น ธัญพืช ผัก ผลไม้ รวมถึงสวัสดิภาพสัตว์ ต้องเน้นแนวทางเชิงนิเวศน์ (Ecological Approach) และความเคารพต่อสิ่งแวดล้อม (ดังเช่นอาหารที่ผลิตตามมาตรฐาน KRAV ของประเทศสวีเดน).

จะเห็นได้ว่า ในปัจจุบันมีความจำเป็นที่เกษตรกรไทย หรือผู้สนใจผลิตสินค้า ควรได้ศึกษาและนำหลักปฏิบัติเกี่ยวกับสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่เป็นมาตรฐานสากล มาประยุกต์ใช้อย่างเป็นรูปธรรม

ซึ่งจะเห็นได้จากการศึกษาหลักการสำคัญขององค์การระหว่างประเทศ และประเทศต่าง ๆ 5 ประเทศ ข้างต้น สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการให้คำแนะนำแก่เกษตรกร เพื่อเตรียมวางแผนการเพาะปลูกและเก็บเกี่ยวผลผลิตอย่างเหมาะสมและลดการปนเปื้อนในอาหารซึ่งจะกระทบต่อสุขภาพของผู้บริโภคในระยะยาว

ยิ่งไปกว่านั้น จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น เพื่อช่วยให้มั่นใจได้ว่า อาหารไม่มีสารปนเปื้อนในระดับที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพมนุษย์ จะเห็นได้ว่าสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่เป็นมาตรฐานสากล ได้รับความสนใจของคนในสังคมปัจจุบันมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม โดยหากสามารถนำหลักการเหล่านี้มาประยุกต์ใช้และทำได้อย่างเป็นรูปธรรม ย่อมจะสนับสนุนกรอบยุทธศาสตร์ขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ 2565-2574 (FAO Strategic Framework 2022-2031) โดยเป็นการส่งเสริมสิทธิในการได้รับอาหาร (Right to Food) และความมั่นคงด้านอาหาร ซึ่งทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นองค์กรภาคประชาสังคม ภาคเอกชน เกษตรกรรายย่อยและขนาดกลาง องค์กรสตรีและเยาวชน องค์กรในชนบทและเมืองจากทุกภูมิภาคทั้งในเชิงภูมิศาสตร์ ชาติพันธุ์และภาษา สมาคมวิชาการและวิชาชีพ และหน่วยงานด้านการพัฒนาระหว่างประเทศ รวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ ควรมีส่วนร่วมด้วยเช่นกัน

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

ด้วยเกษตรอินทรีย์มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การเข้าถึงข้อมูลที่มีคุณภาพดีเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์เป็นสิ่งทีวัดความสำเร็จในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน และข้อมูลดังกล่าวยังเป็นแหล่งข้อมูลให้กับนักวิจัย ผู้กำหนดนโยบาย ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในอุตสาหกรรม และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ ตลอดทั้งห่วงโซ่คุณค่า ใช้ในการวิเคราะห์ที่สมเหตุสมผลและทำการตัดสินใจได้อย่างรอบด้านอีกด้วย ข้อมูลยังช่วยสนับสนุนการพัฒนาสภาพแวดล้อมนโยบายที่เอื้ออำนวย ตลอดจน กฎระเบียบและมาตรฐานที่เชื่อถือได้ รวมถึงความโปร่งใสในภาคเกษตรอินทรีย์

ทั้งนี้ เพื่อสะท้อนให้เกิดมุมมองที่ต้องการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับภาคเกษตรอินทรีย์ของไทยให้ก้าวไปในระดับสากล และเพื่อสนับสนุนการพัฒนาอย่างยั่งยืน ตลอดจนเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นและเกษตรกรรายย่อยที่จะได้รับประโยชน์ รวมถึงอำนวยความสะดวกในการแบ่งปันความรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเกษตรอินทรีย์อย่างมีมาตรฐานระดับเดียวกันทั่วโลก อันจะช่วยให้เกษตรกรและผู้ส่งออกสามารถเจรจากับผู้ซื้อในต่างประเทศได้ ตลอดจนสามารถต่อรองและสร้างรายได้อย่างเป็นธรรมได้

จากการวิจัยข้างต้น จึงสรุปเป็นแนวทางในที่เหมาะสมกับผู้บริโภคให้มีความปลอดภัยทางอาหาร (Food Safety) โดยนำเสนอกฎเกณฑ์ในระดับระหว่างประเทศที่สำคัญต่อการทำเกษตรอินทรีย์ที่เป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรไทย เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาด้านเกษตรกรรมให้สอดคล้องกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) ตลอดจนเป็นการส่งเสริมการเข้าถึงซึ่งอาหารสะอาด และปลอดภัย อีกทั้งทำให้ภาคเกษตรอินทรีย์ของไทย สามารถแข่งขันในตลาดโลกได้ สรุปได้ดังต่อไปนี้

<u>ประเด็น</u>	<u>แนวทางการพัฒนาสินค้าเกษตรอินทรีย์</u>	<u>องค์การระหว่างประเทศ/ ประเทศตัวอย่าง</u>
องค์กรด้านการกำกับดูแล	จัดให้มีกลไกตรวจสอบมาตรฐานของสินค้าเกษตรอินทรีย์ ทั้งที่ผลิตเพื่อจำหน่ายในตลาดในประเทศ และเพื่อการส่งออก โดยให้สองภาคส่วนคือ 1. หน่วยงานตรวจรับรอง ซึ่งดำเนินการโดยภาคเอกชน (หรือมีการพัฒนาสู่การตั้งองค์การมหาชน) ทำหน้าที่เป็นดั่ง Operator ตรวจสอบมาตรฐานของสินค้าเกษตรอินทรีย์และให้ฉลาก (label) สำหรับผู้ผลิตและผู้ส่งออก	สหพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ (International Federation of Organic Agriculture Movements หรือ IFOAM)

	2. หน่วยงานราชการ (สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) ทำหน้าที่เป็นตั้ง regulator ผู้กำกับดูแลหน่วยงานตรวจรับรอง	
การติดฉลาก	สมควรให้มี ฉลากหรือตรา (ส่วนกลาง) ที่เป็นเสมือนดังเครื่องหมายการค้าของประเทศ โดยมีองค์กรภาครัฐเป็นหลัก แล้วใช้ระบบอนุญาตให้เอกชนเป็นผู้ตรวจสอบร่วม ในการติดฉลากสินค้าเกษตรอินทรีย์	(เช่น ตรา Bud ของประเทศออสเตรเลีย)
ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม	เน้นสินค้าเกษตรอินทรีย์แนวทางเชิงนิเวศน์ (Ecological Approach) และความเคารพต่อสิ่งแวดล้อม	(ดังเช่น (KRAV Label ในประเทศสวีเดน ซึ่งเน้นการปกป้องสิ่งแวดล้อม สวัสดิภาพสัตว์ และข้อพิจารณาด้านสุขภาพ
กลไกการคุ้มครองผู้บริโภค	พัฒนากลไกเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคที่เน้นให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีหน้าที่รับผิดชอบในการรักษาความสมบูรณ์ของสินค้าเกษตรอินทรีย์ เพื่อปกป้องภาคเกษตรอินทรีย์จากอาชญากรรม (Criminal Activity) และการหลอกลวงผู้บริโภค โดยแจ้งข้อมูลอันเป็นเท็จ	(ดังเช่นโครงการเกษตรอินทรีย์แห่งชาติของกระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา (The US DA's National Organic Program หรือ NOP) และการมีกฎหมาย "Farm Bill" เพื่อกำหนดนโยบายเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์
การพัฒนาเชิงยุทธศาสตร์ความร่วมมือในระดับระหว่างประเทศ	ส่งเสริมการสร้างความร่วมมือในเชิงภูมิภาค (ในรูปแบบแผนยุทธศาสตร์นโยบายเกษตรร่วม) ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	(ทำนองเดียวกับความตกลงสีเขียวของสหภาพยุโรป (On the Road to Achieving the EU Green Deal)

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอสรุปเพิ่มเติมว่า เพื่อประโยชน์ต่อการรับรองคุณภาพสินค้าเกษตรอินทรีย์ตามหลักสากล สมควรจัดตั้งมีหน่วยงานรับผิดชอบของภาครัฐโดยเฉพาะ ที่มีอำนาจหน้าที่ครอบคลุมสินค้าเกษตรอินทรีย์ทุกประเภท (เนื่องจากปัจจุบัน มักแยกไปตามชนิดสินค้าและกระจายไปตามกรมต่าง ๆ) โดยควรมีบทบาทในเชิงการให้ความเห็นเชิงปรึกษา (Advisory Opinion) ด้านการทำเกษตรอินทรีย์ เพื่อให้เกษตรกรสามารถวางแผนอย่างเหมาะสม ลดการปนเปื้อนซึ่งจะกระทบต่อสุขภาพของผู้บริโภค ซึ่งอาจใช้รูปแบบการมีส่วนร่วม (Participatory Approach) กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อประเมินว่า หลักปฏิบัติใดมีแนวโน้มที่จะได้ผลลัพธ์ที่เหมาะสมมากที่สุด

5.2 ข้อเสนอแนะ

เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาด้านเกษตรกรรม สมควรนำหลักปฏิบัติเกี่ยวกับการรับรองคุณภาพสินค้าเกษตรอินทรีย์ในระดับสากลมาประยุกต์ใช้กับภาคการเกษตรของไทย โดยสมควรจัดตั้งมีหน่วยงานรับผิดชอบของภาครัฐโดยเฉพาะ ที่มีขอบอำนาจหน้าที่ครอบคลุมสินค้าเกษตรอินทรีย์ทุกประเภท (เนื่องจากปัจจุบันยังแยกไปตามชนิดสินค้าและกระจายไปตามกรมต่าง ๆ)

โดยนอกจากจะทำหน้าที่ในการพิจารณาตัดสินสินค้าเกษตรอินทรีย์ ยังต้องมีบทบาทในเชิงการให้ความเห็นแนะนำ (Advisory Opinion) ด้านการทำเกษตรอินทรีย์ เพื่อให้คำแนะนำแก่เกษตรกรโดยเฉพาะ จนนำไปสู่การวางแผนการเพาะปลูกและเก็บเกี่ยวผลผลิตอย่างเหมาะสมและลดการปนเปื้อนในอาหารซึ่งจะกระทบต่อสุขภาพของผู้บริโภคให้ได้มากที่สุด รวมถึงใช้รูปแบบการมีส่วนร่วม (Participatory Approach) กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในขั้นตอนต่างๆ ทั้งระหว่างการผลิตและเก็บเกี่ยวผลผลิตเพื่อประเมินว่า หลักปฏิบัติใดมีแนวโน้มที่จะได้ผลลัพธ์ที่ต้องการมากที่สุด

กล่าวโดยสรุป หลักการที่เป็นมาตรฐานระหว่างประเทศ ตลอดจนตัวอย่างการจัดการเกี่ยวกับมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ดีในต่างประเทศนั้น ดังที่ศึกษาวิจัยในข้างต้นนั้น ย่อมเป็นไปเพื่อส่งเสริมและสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ

นอกจากนี้ อาจใช้เป็นแนวทางและหลักปฏิบัติสำคัญเพื่อช่วยให้เกษตรกรได้ใช้เป็นแนวทางในการทำให้อสอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศ อันจะเป็นประโยชน์ทั้งด้านการค้าระหว่างประเทศ และเป็นผลดีต่อการคุ้มครองผู้บริโภคให้มีความปลอดภัยในการบริโภคอย่างเป็นรูปธรรมที่เหมาะสมกับประเทศไทย ยิ่งไปกว่านั้น ย่อมสอดคล้องต่อหลักการด้านสิทธิมนุษยชน พลเมืองของรัฐได้บริโภคอาหารที่สะอาดและปลอดภัย ถือว่าเป็นการส่งเสริมสิทธิในการเข้าถึงอาหาร (Right to food) อันจะนำไปสู่ความมั่นคงทางอาหาร (Food Security) ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ (2566) พฤติกรรมผู้บริโภคกลุ่มประเทศนอร์ดิกส์ 2023.

เข้าถึง ณ วันที่ 5 กันยายน 2567 จาก <https://www.ditp.go.th/post/127625>

กรมส่งเสริมการเกษตร (2567) ประเด็นการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ กลุ่มคุณภาพและมาตรฐานสินค้าเกษตร เข้าถึง ณ วันที่ 2 มีนาคม 2568 จาก

<http://www.agriman.doae.go.th/home/news/2567/55organic.pdf>

กรีนเนท (2562) แนวทางเกษตรอินทรีย์ คืออย่างไร เข้าถึง ณ วันที่ 5 กันยายน 2567 จาก <https://www.greenet.or.th/how-nice-is-organic-agri/>

สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2567) กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เข้าถึง ณ วันที่ 5 กันยายน 2567 จาก https://www.opsmoac.go.th/km-km_org_center-files-401591791812

ศูนย์เครือข่ายข้อมูลอาหาร (2557) อาหารออร์แกนิกคืออะไร และสำคัญต่อสุขภาพของคุณและครอบครัวอย่างไร? [24 กันยายน พ.ศ. 2557] เข้าถึง ณ วันที่ 15 กันยายน 2567 จาก https://www.foodnetworksolution.com/news_and_articles/article/0337/อาหารออร์แกนิกคืออะไร-และสำคัญต่อสุขภาพของคุณและครอบครัวอย่างไร

ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา (2021) อาหารอินทรีย์ เรื่องที่สายออร์แกนิกต้องรู้. เข้าถึง ณ วันที่ 5 มีนาคม 2568 จาก <https://sciplanet.org/content/8919>

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (สวพส.) (2563) เกษตรอินทรีย์...8 ข้อห้ามทำ...9 ข้อต้องทำ (14 ตุลาคม 2563) สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) เข้าถึง ณ วันที่ 5 กันยายน 2567 จาก <https://www.hrdi.or.th/Articles/Detail/108>

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดกำแพงเพชร (2567) แผ่นพับด้านการเกษตรมาตรฐานเกษตรอินทรีย์.กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เข้าถึง ณ วันที่ 5 มีนาคม 2568 จาก <https://www.opsmoac.go.th/kamphaengphet-manual-files-431891791811>

สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (2567) เกษตรอินทรีย์ คือ อะไร และทำไมต้องเกษตรอินทรีย์?. สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน) เข้าถึง ณ วันที่ 25 กันยายน 2567 จาก <https://www.arda.or.th/detail/6186>

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2566) แผนปฏิบัติการด้านการเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2566-2570 [05 เม.ย. 2566] เข้าถึง ณ วันที่ 12 กันยายน 2567 จาก <https://www.mhesi.go.th/index.php/all-media/book/8857-2566-2570.html>

สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ (2565) รายงานแนวโน้มการบริโภคอาหารเกษตรอินทรีย์ (Organic Food) ในสวีเดน เข้าถึง ณ วันที่ 25 กันยายน 2567 จาก https://www.ditp.go.th/contents_attach/845679/845679.pdf

ACO Certification Ltd, (2023) Australian Certified Organic. Retrieved January 6, 2025, from <https://aco.net.au/Pages/Operators/ACOSTandards.aspx>

Alice Beban (2009) Reclaiming Human Rights: The Right to Food and the Role of Organic Agriculture. Retrieved January 18, 2025, from https://www.sylff.org/wp-content/uploads/2009/03/sylff_p31-42.pdf

Alice Beban (2009) Right to Food and the Role of Organic Agriculture Retrieved December 8, 2024, from https://www.sylff.org/wp-content/uploads/2009/03/sylff_p31-42.pdf

Amarjit Sahota (2023) The Global Market for Organic Food & Drink Retrieved January 18, 2025, from <https://www.fibl.org/fileadmin/documents/shop/1254-organic-world-2023.pdf> [p.134]

Australian Government Department of Agriculture, Fisheries and Forestry (2022) “Organic and biodynamic produce – Consultation on domestic organics regulation”, Retrieved January 18, 2025, from <https://www.agriculture.gov.au/agriculture-land/farm-food-drought/food/organic-biodynamic/organicindustry-advisory-group#what-is-the-current-state-of-domestic-organics-regulation>

Australian Organic Ltd., (2023) Australian Certified organic standards. Retrieved January 6, 2025, from <https://austorganic.com/certification-and-standards/standards/acos/>

Australian Organic Ltd., (2023) How to Become Certified Organic. Retrieved January 6, 2025, from <https://austorganic.com/how-to-become-certified-organic/>

Australian Organic Ltd., (2023) The Bud Guarantee. Retrieved January 14, 2025, from <https://austorganic.com/bud-guarantee/>

Australian Organic Ltd., (2021) Bud Guarantee Calls for mandatory certification logos on all organic products to build consumer trust [Posted on July 19, 2021] Bud Guarantee Retrieved December 2, 2024, from <https://austorganic.com/calls-for-mandatory-certification-logos-on-all-organic-products-to-build-consumer-trust/>

Australian Organic Ltd., (2023) Why Join Australian Organic Limited?. Retrieved January 6, 2025, from <https://austorganic.com/membership/>

Canadian Seed Institute (2023) Standards Interpretation Committee. Retrieved January 9, 2025, from <https://csi-ics.com/standards-interpretation-committee>

Commonwealth of Australia (2014) National Standard for Organic and Bio-Dynamic Produce (Edition 3.7) [Last updated 1 September 2016] Retrieved December 8, 2024, from

<https://www.agriculture.gov.au/sites/default/files/sitecollectiondocuments/aqis/exporting/food/organic/national-standard-edition-3-7.pdf>

Department of Agriculture, Fisheries and Forestry (2023) National Standard for Organic and Bio-Dynamic Produce [Last updated: 09 October 2023] Retrieved January 6, 2025, from <https://www.agriculture.gov.au/biosecurity-trade/export/controlled-goods/organic-bio-dynamic/national-standard>

Department of Agriculture, Fisheries and Forestry (2023) Organic Approved Certifying Bodies (Export) - DAFF [Last updated: 27 July 2023] Retrieved January 6, 2025, from <https://www.agriculture.gov.au/about/contact/phone/approved-certifying-bodies>

European Union (2023) The organic logo. Retrieved January 14, 2025, from https://agriculture.ec.europa.eu/farming/organic-farming/organic-logo_en

FAO (2005) VOLUNTARY GUIDELINES to support the progressive realization of the right to adequate food in the context of national food security. Adopted by the 127th Session of the FAO Council [November 2004] Retrieved January 8, 2025, from <https://openknowledge.fao.org/server/api/core/bitstreams/307a8e6b-c478-49ba-8a29-f97c825d5770/content>

FAO (2020) FRAMEWORK LAWS ON THE RIGHT TO ADEQUATE FOOD Retrieved January 8, 2025, from <https://openknowledge.fao.org/server/api/core/bitstreams/9383e8d0-b237-4e85-bfac-89a472252361/content>

FAO (2024) The Right to Food [Legal Process]. Retrieved March 8, 2025, from <https://www.fao.org/right-to-food/areas-of-work/legal-processes/en/> [07.06.24]

FiBL & IFOAM – Organics International (2023) The World of Organic Agriculture. Frick and Bonn Retrieved January 8, 2025, <https://www.fibl.org/fileadmin/documents/shop/1254-organic-world-2023.pdf>

FiBL (2023) The World of Organic Agriculture 2023 Statistics and Emerging Trends. Retrieved January 14, 2025, from <https://www.fibl.org/en/shop-en/1254-organic-world-2023>

FiBL(2023) The World of Organic Agriculture 2024 Statistics and Emerging Trends [Forschungsinstitut für biologischen Landbau] Retrieved January 14, 2025, from <https://www.fibl.org/en/shop-en/1747-organic-world-2024> [Last Update: 10.06.2024]

FiBL & IFOAM – Organics International (2024) The World of Organic Agriculture. Frick and Bonn Research Institute of Organic Agriculture FiBL. IFOAM – Organics International The World of Organic Agriculture Statistics and Emerging Trends 2024 Edited by Helga Willer, Jan Trávníček and Bernhard Schlatter Retrieved March 8, 2025, from https://www.fibl.org/fileadmin/documents/shop/1747-organic-world-2024_light.pdf

FiBL & IFOAM – Organics International (2023) The World of Organic Agriculture. Frick and Bonn Table 109: Key indicators by country 202 [p.334] Retrieved March 8, 2025, from <https://www.fibl.org/fileadmin/documents/shop/1254-organic-world-2023.pdf>

Gregory M. Barton (2017) The Myth of the Peasant in the Global Organic Farming Movement. *Itinerario*, Vol. 41, No. 1, 75–91. Research Institute for History, Leiden University Retrieved March 8, 2025, from https://orgprints.org/id/eprint/37226/1/myth_of_the_peasant_in_the_global_organic_farming_movement.pdf

IFOAM (2023) The IFOAM OGS Logos. Retrieved January 14, 2025, from <https://www.ifoam.bio/our-work/how/standards-certification/organic-guarantee-system/ogs-logos>

International Trade Centre (2022) Standard profile for KRAV. Retrieved December 8, 2024, from <https://standardsmap.org/en/factsheet/44/overview>

IPCINFO (2011) Guide to Advocacy for the Right to Food. (AECID - the Spanish Agency of International Cooperation for Development). Authors: José María Medina and María Teresa de Febrer [Edition co-ordination: Prosalus Design and layout: estudio blg Publication Date: December 2011] English version: Translation and layout financed by ACF International Retrieved January 8, 2025, from https://www.ipcinfo.org/fileadmin/user_upload/aahm/docs/Guide%20to%20advocacy%20for%20the%20right%20to%20food.pdf

Jan Trávníček, Bernhard Schlatter, Lauren Dietemann and Helga Wille (2023) The World of Organic Agriculture 2023. Retrieved January 18, 2025, from <https://www.fibl.org/fileadmin/documents/shop/1254-organic-world-2023.pdf> p.18

Regents of the University of Minnesota. (2017) . History of Organic Farming. USDA National Institute of Food and Agriculture. Retrieved January 18, 2025, from https://organictransition.umn.edu/sites/organictransition.umn.edu/files/files/media/history_of_organic_module_pdf.pdf

John Paull (2014) Lord Northbourne, the man who invented organic farming, a biography. Retrieved December 8, 2024, from <https://orgprints.org/id/eprint/26547/12/26547.pdf>

KANE FRAMPTON (2023) Kane Frampton, Marketing Coordinator, Australian Organic Limited, Nundah, Australia, (www.austorganic.com) Retrieved January 9, 2025, from <https://www.fibl.org/fileadmin/documents/shop/1254-organic-world-2023.pdf> p.312

KRAV (2023) CLIMATE IMPACT [LAST UPDATED: 2023-06-08] Retrieved January 16, 2025, from <https://www.krav.se/en/this-is-krav/climate-impact/>

KRAV (2022) This can be KRAV labelled. [LAST UPDATED: 2022-12-06] Retrieved December 8, 2024, from <https://www.krav.se/en/this-is-krav/this-can-be-krav-labelled/>

KRAV (2022) BECOME KRAV-CERTIFIED [Last updated: 2022-12-15]

Retrieved December 8, 2024, from <https://www.krav.se/en/for-companies/certification-of-krav-organic-products/become-krav-certified/>

KRAV Association (2023) Standards for KRAV-certified Production [2023 Edition]

The KRAV Association Standards for KRAV-certified Production - 2023 Edition

Retrieved January 6, 2025, from <https://wwwkravse.cdn.triggerfish.cloud/uploads/sites/2/2022/12/krav-standards-2023-1670933646.pdf> [p. 1 – 12]

KRAV Association (2023) Standards for KRAV-certified Production [2023 Edition]

The KRAV Association Standards for KRAV-certified Production - 2023 Edition

LABELLING AND MARKETING [p. 299 – 305] Retrieved January 6, 2025, from <https://wwwkravse.cdn.triggerfish.cloud/uploads/sites/2/2022/12/krav-standards-2023-1670933646.pdf>

KRAV Association (2023) Standards for KRAV-certified Production [2023 Edition]

The KRAV Association Standards for KRAV-certified Production - 2023 Edition

Retrieved January 6, 2025, from <https://wwwkravse.cdn.triggerfish.cloud/uploads/sites/2/2022/12/krav-standards-2023-1670933646.pdf> [p.48 – 49]

KRAV (2022) THE KRAV LABEL. [LAST UPDATED: 2022-03-07] Retrieved December 8, 2024, from <https://www.krav.se/en/for-companies/download-the-krav-label/>

KRAV (2023) This is KRAV / KRAV – a Label for Organic Food [LAST UPDATED: 2023-06-08] Retrieved January 6, 2025, from <https://www.krav.se/en/this-is-krav/a-label-for-organic-food/>

Medium (2023) Organic Integrity: Understanding Top 10 Global Organic Certifications [25 n.ย. 2566] Retrieved March 8, 2025, from https://medium.com/@more_gratitude/organic-integrity-understanding-top-10-global-organic-certifications-20076533f920

Michigan State University (2023) International Food Law and Regulations: International Organizations. Retrieved March 8, 2025, from <https://libguides.lib.msu.edu/c.php?g=212831&p=1404071> 17.11.66

NASAA (2016) NASAA ORGANIC & BIODYNAMIC STANDARD. National Association for Sustainable Agriculture Australia Limited. Retrieved December 8, 2024, from <https://www.nasaa.com.au/wp-content/uploads/2019/05/NASAA-Organic-Standard-Feb-2016.pdf>

NASAAORGANIC (2019) NASAA Organic Trader Standard [First printed August 2005] Retrieved December 7, 2024, from <https://www.nasaaorganic.org.au/wp-content/uploads/2019/05/NASAA-TRADER-STANDARD.pdf>

NASAA Organic & NCO., (2023) NASAA Organic | The National Association for Sustainable Retrieved January 6, 2025, from <https://nasaaorganic.org.au/>

NASAA Organic & NCO (2023) Our Spring Leaf Label. Retrieved January 14, 2025, from <https://nasaaorganic.org.au/organic-certification/organic-labelling-explained/>

OFC (2023) The Canadian Organic Standards define the ecological practices to be followed by organic operators. Retrieved January 11, 2025, from <https://organicfederation.ca/canadian-organic-standards/>

OFC (2021) The Canadian logo. [Last updated on August 10, 2021]
Retrieved December 8, 2024, from <https://organicfederation.ca/resource/organic-production-in-canada/the-canadian-logo/>

Organic federation (2022) Standards Interpretation Committee [Jan 2022]
Retrieved December 8, 2024, from <https://organicfederation.ca/infobio/standards-interpretation-committee-jan-2022/>

Organic Trade Association (2023) Thailand - Global Organic Trade Guide.
Retrieved January 6, 2025, from <https://globalorganictrade.com/country/thailand>

Organics International (2023) Organic Agriculture Certification Thailand (ACT).
Retrieved January 6, 2025, from <https://directory.ifoam.bio/affiliates/871-organic-agriculture-certification-thailand-act>

Swedish Government Offices (2023) The Government Offices SE-103 33 Stockholm Sweden. Retrieved January 6, 2025, from <https://www.government.se/government-agencies/swedish-national-food-agency/>

Tia Loftsgard (2023) The World of Organic Agriculture Statistics and Emerging Trends 2023.
Retrieved December 8, 2024, from <https://www.fibl.org/fileadmin/documents/shop/1254-organic-world-2023.pdf> [p.299]

TP Organics (2022) Leveraging the potential of organic in the Mission 'A Soil Deal for Europe': Priority topics for Missions Work Programme 2023-2024. TP Organics, Brussels.
Retrieved December 8, 2024, from https://tporganics.eu/wpcontent/uploads/2022/02/TPO_RnI_HorizonEU_SoilMission_Position_202202.pdf

Tradewinds (2015) Certified Organic. Retrieved December 11, 2024, from <https://www.tradewinds.org.au/page/changing-trade/logos-and-labels-explained/certified-organic/>

United Nations in Thailand (2023) Staying current with European Union organic regulations in Thailand [28 October 2022] Retrieved January 6, 2025, from <https://thailand.un.org/en/224563-staying-current-european-union-organic-regulations-thailand>

Khona Hysa, Vladislav Zhmailo and Gábor Figeczky (2023) Worldwide Overview of Regulations and Policies on Agroecological Approaches Including Organic.
Retrieved January 8, 2025, <https://www.fibl.org/fileadmin/documents/shop/1254-organic-world-2023.pdf> p.148